

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A döntő beszéd.

Budapest, december 13.

(v.) Egy kiváló fináncpolitikus és egy kitűnő közjogász kelt a parlament mai ülésén a kvótajavaslatnak védelmére. A pénzügyi szakember valósággal megdöbbentette a Házat tüneményes tudásával. A közjogász pedig éles megkülönböztetésekkel, történelmi felfogásának világosságával s hazánk közjogi fejlődésének alapos ismeretével keltett bámulatot. Széll Kálmánnak hívják mind a kettőt: a fináncpolitikust is, a közjogászt is. A miniszterelnöknek ez a mai beszéde — úgy érezte a Házban mindenki s úgy fogja érezni bizonyára a közvélemény is — döntő súlylyal esik a kvótavita mérlegébe. Az ellenzék részéről felvetett kérdések mindegyikére meghozta ez a beszéd a meggyőző és megnyugtató feleletet. Gazdag és érdekes tartalma kapacitálja a tévovázakat, megedzi a rokon gondolkodásnak véleményét s lefegyverzi a partifogultság egésztelhetetlenségét.

Vajjon vádolják-e még e beszéd után a kvóta-küldöttséget következetlenséggel? Hiszen Széll Kálmán kimutatta, hogy a küldöttségnek az volt a főtevése, hogy a maga számításai alapján hozza le az osztrákokat azokról a bázisokról, amelyeknek egy 38 és 42 százalék közt mozgó kvóta lett volna a természetes folyamánya. Amíg az osztrák álláspont a népszerűség, majd a költségvetés aránya szerint akarta a kvótát megállapítani, addig a magyar küldöttség el nem mozdult a régi kvótaszám mellől, noha az első perctől fogva admtálta, hogy a maga számításai alapján — ugyanazon, mely 1867. óta máig mindig alkalmazásban volt — bizonyos korrekciók elől nem lehet s nem is kíván elzárkózni. Akkoriban ez az állásfoglalás inyé volt a függetlenségi pártnak; legalább egyetlen szóval sem tett kifogást az ellen, hogy a magyar küldöttség a régi számításai alaphoz ragaszkodott s megajánlotta az alkut ezen az alapon. Ma ellenben ugyanezen a címen a következetlenség vádját emeli. Hát ebben az eljárásban van-e következetesség? Nagyon helyesen jegyezte meg egyébiránt a miniszterelnök, hogy a törvény alkudozásra utasítja a küldöttséget, az *alkudozás* fogalma pedig a logika törvényei szerint kizárja a következetlenséget. Inkonzekveniciát csakis akkor lehetne a küldöttségnek a szemére vetni, ha elhagyta volna a régi számításai alapot s ráállott volna az osztrákok által tukmált új bázisok valamelyikére. Hogy a régi alapon is előállt az eddigi kulcs némi korrekciójának szüksége, az baj ugyan, de erről a bajról nem a küldöttség tehet, vagy legalább nem ő egyedül. Hibás benne minden párt s a közéletnek minden tényezője: mért nem küzdöttek 1867. óta sohasem a régi számításai ellen, mért nem ajánlott egyikük sem valamely ránk nézve kedvezőbb s *igazságosabb* módot a közös teherviselés arányának megállapítására?

Az ellenzék kvótaszámításaiival szemben olyan adatkritikát nyújtott a miniszterelnök beszéde, amelyben nem tudni, mi volt impozánsabb: az ország gazdasági szervezetének a legapróbb részletéig ható ismerete, vagy az a finom tapintat, amely be tudta bizonyítani a kormány álláspontjának helyességét a nélkül, hogy az osztrák kapzsíságot felbátorította volna. Pénzügyi bizonyítékaival azt

mutatta ki Széll Kálmán, hogy a gazdasági szervezet anatómiájának szuverén ura; diszkrét mértéktudásával pedig azt, hogy még igazságtalan támadások ellen való védekezésében is respektálni tudja az államférfiui belátás és a hazafitni lelkiismeret vonta határokat.

A beszéd második felében a fináncpolitikus átadta a szót a közjogásznak. S ha amannak a fejtegetései meggyőzték a Házat, emez lelkesedésre ragadta a hallgatóságát. A szélsőbálnak közjogi tévtanaival szemben a história igazságaira hivatkozott Széll Kálmán. És kiderült ezekből az igazságokból, hogy a közjogi eretnokség vádjával nem illethetők jogosan a becsületesen felfogott és lelkiismeretes értelmzett hatvanhetedikie kiegyezés hívei. A közös viszonyok fogalmát nem Deák Ferenc találta ki; ismerte és kodifikálta azt már a negyvennyolcadiki törvényhozás is. Maga a pragmatika szankció, amelyet a király s a nemzet közt létrejött alapszerződésül a függetlenségi párt is elismer, a kuffeje ennek a fogalomnak. Ez az alapszerződés az együttes és elválaszthatatlan birtoklás kötelekével fűzi Magyarországot Ausztriához és kötelesekké teszi a kölcsönös védelmet. Hát lehet-e a kölcsönös védelem más mint együttes? És az együttes védelemnek a modern életben van-e egyéb hatékony eszköze, mint a véderő közössége? Deák Ferencnek ez volt a felfogása. Ha a 61-iki feliratokban nem hirdette ezt a felfogását, a függetlenségi párt nagyon jól tudja, mért nem tette. Azért, mert az abszolút hatalommal szemben csupán *egy* szava lehetett: az, hogy az ország szóba sem áll az uralkodóval, amíg helyre nem állítatik alkotmány, közjogi egysége s területének épsége. De ni-helyt ez a feltétel 1866-ban teljesült, azonban hirdetni kezdte Deák Ferenc azt a közjogi tant, mely szerint a közösügyek fogalma a pragmatika szankciónak magától értődő, természetes folyamánya. Nincs tehát semmi eretnokség a dualizmusban. A magyar nemzetnek hiába hirdeti ezt a függetlenségi orthodoxia. Nem akar ez a nemzet igazabb hitű lenni Deák Ferencnél. S ha igaz az, ami a közjogi ellenzék jósol, hogy a közjogi alaphoz meg vannak számlálva az órái, nincs erősebb érdeke Magyarországnak, mint az, hogy ne ő legyen az, aki megdönti a dualizmust.

A miniszterelnök napja.

— A képviselőház mai üléséből. —

Budapest, december 13.

A folyósóra nyíló üvegajtótól a miniszteri szobáig normális viszonyok közt a távolság husz lépés. Jóravaló párbajlépésekkel félannyi.) S ezt az utat ma délután egy óraker Széll Kálmán miniszterelnök csak huszonöt pére alatt tudta megtenni: — Anyai kéz nyult feléje utközben. S ez a sok kéz az egyszer nem kért, hanem mind adott. Még pedig elismerést, ami férfikézből anyni, mintha szép leányok rózsákkal hintik meg a győztes utját.

Gratulálva állta el az utat még a szélsőbálnak sok embere is.

— Hatalmas beszéd volt, kegyelmes uram és — finom.

Ezt a kritikát szószerint át szabad venni a szélsőbálnak táborból. Mert találó. Mikor ma Széll Kálmán az egész parlament feszült várakozása közben végre felszólt: — a telt mezőkön átmo-

rajlott a suttogás, hogy mi lesz már most? Lehurrogják-e? Mert ha a kvótaemelést a jogosság szempontjából ajánlani fogja, ezt a sorsot el nem kerül. Kigunyolják-e? Mert ha még támadólag is föl mer lépni, a szélsőbáln neki a gunyt el nem engedi. Vagy le is hurrogják, ki is gunyolják? Mert ilyen kritikus helyzetben duplán is szeret a szélsőbáln kivégezni.

S aztán valami csoda esett. A miniszterelnök mindazt megcselekedte, amitől a hívei féltették; jogosnak mondta bizonyos tekintetben a magasabb kvótát, támadta a szélsőbáln, mely a kvóta-bizottságot több vehemenciával ütötte, mint alaposággal: — s aztán ezért a veszedelmes beszédért a szélsőbáln le sem hurrogta, ki sem gunyolta. Sőt olyan csendben és olyan tisztelettel hallgatta, amely fölöttébb emlékeztetett a tavalyi mézeshelek hangulatára. Azután meg a folyosón még meg is gratulálta. (Mert a tanásteremben a szélsőbáln még sem mer ilyen őszinte lenni. Megláthatná a — karzat.)

Mi okozta ezt a csodát? Mindenekelőtt Széll Kálmánnak az a szerencsés inspirációja, amelylyel a lehető legszerencsésebb formát találta meg ehhez a beszédhez. Nem támadott tudniillik, hanem védekezett; gondosan került minden támadó polemia; védő beszédet mondott. A védőbeszédet pedig illik meghallgatni. Senkit sem bántott a támadói közül, csak az argumentumait szedte elő; és minden támadó argumentummal egy védő argumentumot állított szembe. Az már aztán az argumentumainak a dolga volt, hogy minden aggresszív él nélkül, pusztán a maguk súlyos tartalmával úgy lenyomtak minden támadást, hogy a beszéd végén a nyomok sem látszott ki a védőbeszéd hatalmas érveinek a garmadája alól.

És a beszéd felépítésében is jelentkezett az a szerencsés inspiráció, amely a miniszterelnök beszédjének biztosította a tiszteletteljes meghallgatást az ellenfél részéről is. Valóságos művészet kellett ahhoz, hogy két óra alatt — mert ennyi ideig beszélt összesen Széll Kálmán — elbánhason mindazokkal a támadásokkal, amelyek tíz nap óta elhangzottak, holott egyik-másik támadás egymaga három-négy órát foglalt le a tanácskozás idejéből. A beszéd strukturája olyan tökéletes volt ebben a részben, hogy minden belefért, ami a miniszterelnök álláspontjának megvédésére elegendő volt. Ez pedig úgy volt lehetséges, hogy Széll Kálmán egy csoportba sorozta mindazokat a támadásokat, amelyek egy-egy dolgot tartoztak; és aztán úgy tett, mint a nagyszabású zenevirtuózok: csak megütött egy-egy akkordot és ez elég volt arra, hogy kifejezze mindazt, ami abban az akkordban benne van. Széll Kálmán elővette az argumentumoknak egy-egy csoportját, csak hozzányult és már végzett is vele.

Hogy ez a pompásan kigondolt és remekül felépített védőbeszéd, amely a defenzív módszerrel a legsúlyosabb támadás hatását érte el, tele volt értékes tartalommal, szípkázó ötlettel és fennen szárnyaló lendülettel, azt külön megemlíteni fölösleges. Széll Kálmán minden beszédének közös tulajdonsága a tartalmasság, ötlelesség és lendület. A beszéd külső hatását már jelezte, politikai tartalmát pedig első cikkünk méltatja. Itt még csak egy dolgot említenék meg. Ma újra kitűnt, hogy milyen szerencsése az egy vezető államférfiúnak, ha harminckét esztendő egész politikai, közgazdasági és pénzügyi története a kis ujjában van. Széll Kálmánnak nem kell keresgélnie, ha egy-egy precedensre, egy analóg esetre, vagy

a multból való egyéb bizonyítékra van szüksége. Mai beszédében is milyen plasztikusan léptek elénkbe mindazok a momentumai az eddig lefolyt összes kvótátárgyalásoknak, amikre szüksége volt a maga igazolásához és a támadások visszaveréséhez. Históriai pontos adatokat, szódiűfen nagy és komplikált számesoportokat csak ugy memóriából sorolt fel a legnagyobb könnyűséggel, mint olyan ember, aki játszva uralkodik az egész anyagon. Így igazán nem volt esoda, hogy játszva döntötte el a kvótaháboru sorsát.

A mai ülés történetének teljességéhez tartozik még, hogy a miniszterelnök előtt Brázay Kálmán beszélt, utána pedig Hentaller Lajos. Brázay röviden és szimpatikus higgadsággal, Hentaller Lajos pedig tüzzel, temperamentummal támadta a kvóta-javaslatot. Különösen Hentaller beszédét kísérte az ellenzék zajos helyesléssel.

Az ülés végén Thaly Kálmán kért magyarázatot Vészi József tegnapi közbeszólására nézve. Vészi erre sietett kijelenteni, hogy eszédgában sem volt Thalyt sérteni. Amiben természetesen megnyugodott az ősz kuruc.

Érdekes, hogy Vészi Józsefnek tegnap óta másodsor kellett személyes ügyben felszólalnia. Mintha csak valami fátum volna az, hogy az iróképviseleknek személyes kérdésben kell elmondaniuk a szűzbeszédüket. Így volt Mikszáth Kálmán, így járt később Herczeg Ferenc is. És most Vészinék is személyes érdekű felszólalás volt a szűzbeszédje.

A képviselőház ülése december 13-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács Laszló, Hegedűs Sándor, Darányi Ignác, Pilsz Sandor.

Elnök: Megnyitja az ülést és előterjeszti a kérévényeket.

Következik a napirend.

(A kvóta-javaslat.)

Brázay Kálmán: Konstatálja, hogy az ország költségügyi költéségei folyton szaporodnak. Nem vonja kétségbe a miniszterek becsületes törekvését, de azt sajnálja, hogy a kormány a 67-es kiegyezést úgy fogja fel, hogy az ország vállára minél nagyobb terheket rójon. Első sorban az szükséges, hogy a munkások alyokat a magyar kormány lehetőleg támogatssa, éppen azért partolja a kereskedelemügyi miniszternek az ipar partolásáról szóló törvényjavaslatát, amely már törvényvé váit. De nemcsak itt van a baj, hanem segíteni kell a kisiparoson és kis-kereskedőn is, akik ma már hitelen sem részesülnek. Hanyatlótléiben van az ipar és kereskedelem minden ága, a gabonakereskedelem, a malomipar, sertéskevítelnék pedig teljesen megsemmisült. Hangoztatja az önálló vámtérületi szükségességet és nem fogadja el a törvényjavaslatot, hanem partolja Kossuth Ferenc határozati javaslatát. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Széll beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: Tisztelt képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Nemesak természetesen tartom, de egészen helyenlevőnek itélem, hogy ezt a javaslatot, amely pénzügyi, gazdasági, sőt közigazgatási és más érdeket érint, oly nagy érdektől meg kell karol fel és oly életbevágó és nagyfontosságú, a t. képviselőház noszra és beható tárgyalás alá veszi. De talán a t. képviselőház is természetesen fogja találni, ha én szükségét érzem annak, hogy megköszönjem ezt a javaslatot, mely bár a törvény értelmében a kvóta-bizottság megállapodásait tartalmazza, de amelyért én egész méltóságban a felelősséget vállalom. Leghelyesebben vétem akként eljárnai, ha csoportosítva azokat az ellenvetéseket és kifogásokat, amelyek tetettek, azok legfőbbjain megyek végig és az azokra adandó válaszomban ötölem meg álláspontomat és nézeteimet. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.)

Kettős természetűek ezen támadások: egyik csoport irányul ennek a javaslatnak keletkezésére ellen, a másik a javaslat érdemét támadja és kifogásolja. Mindkettővel foglalkozni kívánok. Mindkét álláspontból tett támadások nyílnak ide irányulnak erre a helyre. én felém és én ezt érzem, köteles és illo fizetellel fogadom és kész vagyok helyt állni mind a két irányban. Elfogadok minden objektív támadást, minden kritikát. Birám előtt állok. De egyet nem fogadok el, azt, ami a támadásoknak háború akarattalul is, gyanúsító vagy imputatív jellegű. (Helyeslés jobboldal.) Nem fogok ezen talán noszra terjedő előadásokban szónoki formákat keresni, nem fogok törekedni szónoki számokra, ha talán rendelkezem is azokkal itt-ott és néha. Nem, sőt az en t. barátom Kossuth Ferencnek híperdes-i szorgalmát sem fogodom el. Beuatom magam úgy, ahogy vagyok, a szónoklat és hatáskeresés meze nélkül. Ha nincsenek is bajaim, higye meg a t. képviselőhársam, nincs is defektusom, amit takarnom kellene. (Helyeslés jobboldal.)

A támadásokban Kossuth t. képviselő ur, aki

engem azzal tisztelt meg, hogy azokat cáfolta, amiket én a pénzügyi bizottságban mondtam, sőt már előre válaszolt azokra is, amiket ma mondanó lesznek, előljár abban az erős és súlyos vádban, amelyvel a kvótábizottságot, a kormányt és engem kettős minőségben, mint a kvóta-bizottságnak azelőtti elnökét illeti: o vad azt, hogy a kvóta-bizottság gavallériosan, felületesen, könnyelműen járt el, előre odaadott mindent (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon), mielőtt még az osztrákok követeltek volna.

(A kvótaküldöttség.)

Hát t. képviselőház, vizsgáljuk meg ezt a kérdést, mert érdemes és az én szempontomból jogom is van hozzá, hogy vizsgáljam és válaszoljak arra, amit a kvótábizottság urak mondanak, hogy t. i. igaz. A kvótábizottság, mely a törvény értelmében kiküldetett azért, hogy alkut kössön — amit a törvény mondja, — a hozzájárulási arányra, 1896-ban megválasztotta azt az alapot, amelyből kiindulnia kellett és kiindulni akart, és mikor ezt tette, bevárta azt az osztrákok követelését és már akkor kijelentette, hogy azon az alapon akar maradni, amelyet választott, de nem zárkózik el a teendő kifogások elől. A vita elején nem mehetett bele semmiféle rekvizitálós számításokba, mert akkor elvesztette volna előre a csatát és felbuzdította volna a követelőket a követelések fenntartására. A vita végén pedig nem ragaszkodhatott mereven annak az alaphoz olyan ügyes tételhez, amelyeket kifogásolni lehet, mert hiszen a bizottság kijelentette, hogy a teendő kifogásokat számba fogja venni. Köteleseget mulasztott volna, ha a vita elején előlál számokkal és a vita végén, midőn az osztrákok az ő alapjukat elhagyva, ha nem is helyezkedtek nyíltan, de tényleg mégis ráhelyezkedtek a magyar bizottság alapjára, mereven visszautasította volna az egyezkedést. Hat ezt nem elég állítanom; azt igazolnom is kell. Mert önké okmányból olvastak rám és azt mondják: az a miniszterelnök, aki a kvótát előterjeszti, írta alá azt a jelentést, melyben a kvóta-bizottság kijelentette, hogy a magyar kvótát felemelni sem nem indokolt, sem nem szükséges. Szóráról szóra idéztek, nem sejtették semmit.

Ha a kvótábizottság csak ezt jelentette volna ki, egyebet nem, önkének igazuk volna. De a kvótábizottság egyebet is jelentett ki. (Egy hang a szélső baloldalon: Ez volt a végkonklúzió.) Téved a képviselő ur; a kvótábizottság már a tárgyalások elején is mást jelentett ki, midőn azt mondta: nem indokolt felemelni a kvótát, de ha az osztrák bizottság ráalra ezen alaphoz, biztosíthatjuk, hogy a magyar bizottság minden igazságos és méltányos kívánásukat és kifogásukat figyelembe venni hajlandó volna. Ugyanott azt mondja: lényegében fenntartandónak véli, amit azon az alapon számított, de hozzáteszi természetesen mutatis mutandis et correctis corrigendis tekintetbe véve az azóta szükségessé lett változásokat.

A kvótábizottság még folytatja ez okoskodásokat, imigyen; abban konstatálja a tárgyalások eddigi eredményét, hogy a magyar kvóta felemelést indokoltak nem tartja, de minthogy kívánja a lehető egyezkedést, azt mondja: ha a nézeteltérés kiegyenlíthető volna és megközelíthető volna az a melegen öhajított cél, részéről hajlandó segédkezet nyújtani.

Még ennél is többet mond a kvótábizottság, azt mondja: ha az osztrák kvótábizottság a magyar bizottság részéről aánlott számítási alapot nem tartja elfogadhatónak, tegyen mást, elfogadhatót; ha tesz, azt hajlandó lesz a magyar bizottság komoly megfontolás és beható eszmecserre tárgyává tenni. Ezeket mondjuk mi izenetekben. Abban a jelentésben, amelyivel én, mint annak a kvótábizottságnak elnöke, és előadója, Falk, beszámoltunk működésünkről, nem most, hanem 1898-ban, azt mondjuk (olvassa): „midőn a magyar részről ismételt az eddigi 31.4 változatlan fenntartása lett javaslatba hozva, ezen számban esakis a magyar bizottság részéről tett számítás eredménye talál kifejezést, de a most fennálló arányszám nem képez változás alá sohasem kerülő merev számot, ami különben a törvényvel is ellenkezne, mint hogy az 1867. XII. törvényeikk egyenesen mondja, hogy kötelezős alku által kell meghatározni a hozzájárulási arányt, a kötelezős alku eszméje pedig előre kizárja, hogy akár egyik, akár másik fél egy változás alá nem eső fix számmal, mintegy ultimatummal indíta meg a tárgyalásokat.” És azt mondja: „Nem vette tagadásba és most sem veszi tagadásba, hogy az általa elfogadott alapot mint aránylag jobbat hozta javaslatba és hogy némely bevételi tételek tekintetbevételével, levonásával, vagy le nem vonásánál bizonyos nézeteltérések fozoghatnak fenn, ugy hogy a kérdést némely tételek számítására nézve abszolút számításal előtörni nem is lehet.” (Mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Ezekből az okmányilag letett nézetekből mi következik? Az következik, hogy a kvóta-bizottság ragaszkodott a maga alapjához elejétől fogva, de elejétől fogva kijelentette, hogy a teendő kifogásokat, a felhozandó észrevételeket hajlandó méltányos egyezkedés tárgyává tenni. És az a bizottság, mely ezt mondja, amely az osztrákoknak megmondja: álljatok a mi alapunkra, ha erre álltok, mi meghallgatunk benneteket és minden alapos és igazságos és méltányos kifogásokat készek vagyunk figyelembe venni, a merev álláspontnak örökös fenntartását mondta-e ki? Azt mondta ki az alkudozások elején, hogy a tárgyától le nem tér, de ezen az alapon kész kiigazításokba menni; többet ennél nem mondhatott. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Számítánszor megmondunk az osztrákoknak: fogadják el azt az alapot, amelyen mi állunk, térjenek el attól az abszurd, attól a képtelen, attól a tartalmatlan követelésétől, amely abból állott, hogy fizessen a népesség aránya szerint, ezután készek vagyunk azon alapon minden kifogást meghallgatni.

Ezzel szemben a kvótábizottság nem tehetett egyebet, mint eleintén a legmerevebb számítását tétve, a maga alapján visszautasított mindent és ha akkor vissza nem utasította volna, köteleseget mulasztott volna. De mikor ezután megváltozott a situáció, megváltozott az osztrákok állásfoglalása is, többé nem volt szó a népesség arányáról, sőt nem volt szó a budget arányáról sem, amire majd visszajövök, — amely 38 százalékot hozott ki precipium nélkül, — nem volt szó az összes bevételekről, amik szintén 39—40 százalék közötti kvótát eredményeztek volna, hanem mikor mindezek az alapok elhagyattak, akkor épp oly kötelesegetmulasztást követett volna el a kvóta-bizottság, ha látva azt, hogy az egyezkedés lehetséges, mereven visszautasította volna azt számszerűleg tett személtésaiban, amit elvileg előre kncedált, hogy méltányos alapon fogja a kifogásokat megállapítani. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Erről ítelhet valaki teljesen hite és meggyőződése szerint, hogy helyesen járt-e el a kvóta-bizottság vagy nem helyesen járt el. Lehet, hogy mások bölcsebbek lettek volna, mint mi, (Egy hang a szélsőbaloldalon: Lehet!) hiszen lehet, hogy a képviselő ur is, de azokból, amiket mondtam, azt a vádat nem érdemli a kvóta-bizottság, amelyivel Kossuth Ferenc t. barátom különben parlamentaristamadását még megtétették, megduplázták és beszéltek arról, hogy iten a politika erkölcsi megtöréséről és szőszegésről van szó.

Az a tisztelt képviselő ur, aki ezt a vádat ellenem zudította, nem egyszer, talán sokszor költött egyezséget, mint mandatarius. Mondja meg nekem, hogy volt-e képes elerni, egészében az egyezségkötésnél minden esetben, a miből a tárgyalásról kiindult? Mondja meg nekem, hogy ha őt megbizta valaki, hogy egy üzletárságot egyezkedjék és ő elkezdte az egyezkedést, megformálta magának az alapot, amelyen egyezkedni akart, megkezdte a tárgyalást és az az üzletárs azt mondja, hogy arra az alaphoz nem helyezkedik, egészen másképpen akarja az egyezséget, nagyon helyesen, bizonyosan visszautasította, de amikor aztán az általa választott alapon hibette és hinni jogosítva volt, hogy megkötheti az egyezséget és azt meg is kötötte, nem mindazon kifogásoknak számbavételével, de csak egynemelyiknek számbavételével, nem hagyva el az alapot, csak megtéve azt, amit előre ígért, hogy jójj kifogásokkal, ha méltányos az én méltányolói fogom. Mondhatta-e valaki, a mandans, vagy bárki, hogy a mandatarius szőszegő lett? Nem! (Zaj a szélsőbaloldalon.) Objektív kell itélni és objektív kell felmérni a dolgokat, t. képviselő urak és aki ezt teszi, arra a meggyőződésre jut, hogy a törvény alkut ir elő, alkudozás pedig nem kezdődhetik maximumokon, hanem kezdődik minimumokon. És érte-e ez a szemrehányás az 1867. kvótábizottságot, amely nem járt el másképp? Ért-e a többi kvótábizottságot, amelyek nem jártak el másképp? Nem érte, minket ért csak! No hát elviselem a vádat és öntudatomnak teljes önértékeléssel állítom, hogy ez az itélet nem igazságos és helytelen. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középben. Ellenmondások a szélsőbaloldalon.)

T. képviselő urak! Méltányos-e az, kérdezem én, hogy azt, amivel a tárgyalás elején az ország érdekeit védttük joggalán követelések ellen, a védelmi állásponton a vita elején, most ellenünk fordítják, ellenlépnek tamasztanak és kovacsolnak belőle fegyvert. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Nemesak fegyvert, de sárt is és ezzel dobálnak meg minket! Hat mi védttük azt és nem ugy, mint ahogy önök mondják, előre, könnyelműen, előre feladva akaratunkat, lépésről-lépésre védttük és nem adtuk fel mindaddig semmit, amíg a mi alapunkon felállított számításal az egyezkedésnek lehetősége elő nem állt. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

T. képviselő urak, önöknek joguk van így itélni, de engedjék meg nekem azt a jogot, hogy én omelt fővel mondhamam és állithassam, hogy ez a karhozható, ez a megbélyegző itélet bennünket nem illet, és én azt el nem fogadhatom. (Élénk helyeslés jobbról és a középben.)

(A számítási alap.)

Most t. képviselő urak, áttérek annak az alapnak megvédelmére és az alap ellen, amelyen állottunk, támasztott kifogások és vádakkal nézetem szerint, megértőmentésre. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondja Kossuth Ferenc t. barátom és azt mondják mások is, hogy ez az alap egy abszurd alap; ki látta azt, adókat és adószolgáltatásokat felvenni az adóképesség megmérésére?

Mindenekelőtt tisztázunk a kérdést. Így általánosságban felállítva, a dolognak van plauzibilitása. De meg kell vizsgálni, hogy így általánosságban felállítva, helyes-e? Így általánosságban felállítva, amint Kossuth és mások is teszik, azt bízhat valaki, hogy mi az összes adókat vetttük, mert az argumentáció, amelyivel a t. képviselő ur él, az, hogy hiszen az adót ma kell fizetni, különben behajítják azt kényszerrel, tehát az nem mértéke a vagyonosságának és a nemzeti vagyonnak. Így felállítva, talán igaz, ámár akkor is vitathatnám, hogy egy orszagnak adóképességét az adóeredmények bizonyítják; de nem akarom azt vitatni; hanem azt mondom, hogy így felállítva talán igaz az ellenvetés, mert akkor a fizetési képesség tulajdonképpen fizetési kényszerűség.

Ez azonban csak akkor állna, ha mi minden adott vettünk volna, amire ennek az orszagnak szüksége volt, hogy adóemelésekkel és a terhek fokozásával állami szükségleteinek eleget tegyen. De hiszen nem így vettük a dolgot. A t. képviselő ur maga is elismerte, hogy leszámítások történtek. Miért történtek e leszámítások? Azért, hogy egyenlő alaphoz helyezkedjünk, hogy mindent, ami egyoldalulag terhelte Magyarországot vagy Ausztriát, a számításból elimináljunk, és

ha ez így vetitek keresztül, amint keresztülvitettem, — természetesen, egyes tőleknél az appreciáció kérdése és tárgya, hogy kisebb tételek mely öszszekkel vonassanak le — akkor a kérdés egészen más-kép áll. Mert akkor úgy áll, hogy általában az egyenlő alapon álló adók adnak-e bázisra, ami egyedül lehet mérvadó akkor, mikor a hozzájárulási arányról van szó. a nemzeti vagyonra, a gazdasági erőre, a nemzeti jóvedelmre. Hát azt állítom, hogy miután a nemzetek és az államok adóképessegének és az u. n. nemzeti vagyonának és nemzeti jóvedelmének megmérésére sem a tudomány, sem a gyakorlat nem talál még fel egy biztos mérőt, mert egy dynamometer ezen a telen nincs, hogy igenis az egyenlő alapon álló öszszes adóterhek másnak hiányában aránylag nem 100% és aránylag — miután más nincs — jó mértékű képeznek. Mert hiszen az adók sokaságában és az adók különbözőségében rejlik azoknak bizonyos kiegyenlítő hatása. Az adók nincsenek kivételre? Vagyonra, jóvedelmre, keresetre, értékre, munkára, szolgáltatásokra, minden-mű folyozására.

Pichler Gyözö: Hát mire nincs? (Mozgás és zaj a jobboldalon és a közpén.)

Marjay Péter: Kuttyákra is! (Zaj.)
Szél Kálmán miniszterelnök: Éppen azért csak mellettem szól a t. képviselő úr közbeszólása — éppen azért, mert ma minden életviszonylatnak, minden értéknek és fogyasztásnak, minden keresetforrásnak megvan a maga adóterhe, azoknak öszszesége, ha egyenlő alapon állítatik fel és meretik össze a másik felével, egy bár nem absolut tökéletes, de lehetőleg megközelítő mértékű képez és nem abszurd mértékű az, amint önök mondják.

Tehát t. képviselőhöz, a földólag az, hogy egyenlő alapon helyezkedjünk. Egyenlő alapon helyezkedtünk és ezt fogom bizonyítani. (Halljuk! Halljuk!)

Mielőtt azonban erre térni át, legyen nekem megengedve, hogy a t. képviselő úr eleneben, aki ezt oly abszurd dolognak mondja, hivatkozom arra, hogy nem áll egyedül az a szegény kvótábizottság és nem állok én egyedül, aki ezt a nézetet vallom. Hivatkozhatom auctoritásokra, akik hasonlólag ebben a véleményben voltak és ezt a véleményét nyílt kijelzésre is hozták. Itt fekszik előttem egy vélemény, elmondatot annak idején a Házban, ez így szól (olvassa): Kétségtelen, hogy ugyanazon egy államban a honpolgárok az állami közterhek viselésére nem fejszen szerint, nem bírtokai becsülés és osztályozás-nélküli holdszáma, vagyis csupán területük szerint, hanem öszszes tehetőségre és adóképessegük szerint kötelezhetők igazságosan. Ha két önálló állam kölcsönös védelmi szövetségre lép egymással, akkor, az igaz, ezen védelemnek költségeit mindenik állam a másik hozzájárulása nélkül maga viseli, de egy-szerszind kizárólag rendelkezik minden védelmi eszköz-ről így a dolg természetesen folyama szerint azokról a nép tehetőségének mértéke szerint rendelkezhetik, a véde mi eszközöket csak a nép tehetősége szerint állíthatja elő. Ezen esetben is, tehát a honpolgárok a külvédelem terheiben csak adóképessegük szerint vesznek részt. Bármelyike vétések tehát ezen két szempontoknak irányától, azon arány meghatározásánál, mely Magyarország és ő felsége többi országai közt a kül- és hadügyi költségek terheinek viselésére nézve megállapítandók, mindig áll az, hogy ezen arányuk alapja csak az illető országok adóképes-sége lehet."

Tovább nem olvasom, pedig olvashatnék belőle. És az, aki ezt citálja, Magyarországon egyik leg-lelkiméretesebb, legsokirólusabb államfője volt és ez nem volt más, mint Ghyczy Kálmán. Ő mondta ezt a különvélemény megoklásában akkor, a mikor kétségtelenül mindenkinél meggyőződése szerint ő az ország jogait és az ország érdekeit a leglelkiméretesebben védelmezte, mondotta 1867-ben.

En meg ezentúrlis is hivatkozhatom valakire, t. képviselőhöz, hogy bebizonyítom, hogy még sem oly iszonyu abszurditás az, hogy mi az adó alapján álljunk. Az angol statisztikusok egyik legnevezetesebbike Giffen 1878-ban egy munkát adott ki, és ebben azt fejtette ki, hogy a nemzeti vagyonnak teljesen pontos megállapítása keresztülvihetetlen matematikai alapon. A tényleges becslésekhez azonban hozzáfogott, mert feladatul tűzte ki, hogy az arany legjobbitaképpig, mint a magyar kvótábizottság, kiderítse és kitálalja, s arra az állás-pontra és konkluzióra jutott, hogy a nemzeti töké megbecsülésének legjobb alapja a jóvedelmi adó és becsülését ezen az alapon tejté. Hát ez egy nagy angol tudós, aki velünk állítja azt, amit Kossuth Ferenc abszurdnak mond. Tovább megyek t. Ház. A nemzetközi statisztikusok Kopenhágában tartottak egy gyűlést, amelyben (Zaj) a szélső jobboldalon. Halljuk! Halljuk! Hiszen t. képviselő urak, az igazság felderítése kell talán, ezek a közbe-zóások nem járulnak hozzá. (Élénk felkiáltások: Halljuk! Halljuk!) Én objektíve beszélek, senkit sem bántok, én most védem magamat (Halljuk! Halljuk!) s aki magát védi, annak joga van arra, hogy meghallgassák mindenkit, itt is. Ez a legkevesebbe, amit kívánni joga van. (Élénk helyeslés. Halljuk! Halljuk!)

A kopenhágai statisztikai kongresszuson azt tűzték ki tanácskozásai céljává, hogy megállapítsák, mily módon lehet a nemzeti vagyont megmérni. És ezek a statisztikusok tanácsadók betekenek és hónapokon át és nem jutottak semmi olyan biztos konkluzióra, hogy gazdasági, pénzügyi, avagy egyéb, az állam organizmusában jelentkező tünetek alapján meg lehessen azt biztosan mérni. Nem állunk tehát egészen egyedül ezzel az abszurd fellegással, és egészen jó társaságban talalom magam.

Még csak egyet jegyzek meg, mielőtt az alapa-nak kérdését elhagynám, és ez az, hogy akkor, amikor 1896-ban, 1897-ben és 1898-ban az a kvótábizottság avval az osztrák abszurd követeléssel szemben

ezt az alapot választotta defenzívául, de megmondta, hogy ha számításra kerül a sor, a teendő kifogásokat méltányos vizsgálat alá veszi, akkor nem hallottam senkitől támadást, hogy ez az alap abszurd, akkor min'en ember azt mondta, hogy a kvótábizottság igaz van, ez az alap helyes. És ha ez az alap olyan kedvezőtlen lenne Magyarországra, engedelmet kérek, azt a kérdést vagyok bator itézni a t. képviselő urakhoz, akkor miért ellenezték volna olyan sokáig az osztrákok és nem fogadták el ma sem nyíltan? (Helyeslés és tetszés jóból.)

(A kvótaszám.)

Azt mondják az urak és azt mondja Kossuth Ferenc t. képviselő ur, hogy mi előre odagértünk mindent, előre tettünk olyan számítás, amely nézete szerint nem áll meg és amelyvel mesterségesen számítottuk ki, hogy a kvóta 33-84-ot tenne. Ez az állítás, t. ház, egy nagy tévedésben leledzik. Hát mi ehhez hasonlót kiszámítottunk 1896. 1897. és 1898-ban is. De nem ajánlottuk fel, mert az osztrákok a népesedés alapján álltak.

Ezzel szemben nem számíthatunk az 1887. adatai szerint. Mi igenis akkor tettük ezt a számítás, amikor már azok előtt a kifogások és azok előtt az ellenvetések előtt állottunk, amikor már az osztrákok elhagyták azt az álláspontot, amelyvel szemben, addig, míg fenntartották, a legmerezvebb számítás kellett tenni.

És miért tettük? Nem utólagosan készült ez a számítás, t. képviselő urak, ne higgyék. Ez a számítás ismeretes volt a kvóta-bizottság tagjai előtt és ismeretes volt azért, mert egyszerűen 1887-iki precedenseken alapult. És én kiementem — s talán a t. képviselő urak nem ehíszik — hogy én 1896-ban már tisztában voltam azzal, hogy a kvótának bizonyos rektifikációt jelenteni kell. Miért? Mert önmertem a számításokat azon az alapon. És nem tiltakoltam ezt; tanultak állítatok, nem egyet, nagyon sokat a kvótábizottság tagjai közül, mas tagjai közül is a Háznak, kik tölem már 1896-ban hallottak, hogy ha mi ezen az alapon az egyezkedés stádiumába lépnék, lehetetlen fenntartani a status quot, a kvótát rektifikálni kell, mert különbözően saját fegyverekkel vernek meg. Többet mondok, megmondtam 1896-ban nyíltan és határozottan választóimnak, és megmondom most is, én már akkor egy 33 5 körül járó kvótarektifikációt tartottam elkerülhetetlennak, pedig azóta két kedvezőtlenebb év jött hozzá. Hogy én ezt a nyilvánosság elé nem bocsátottam, bocsánatot kérek, hiszen az csak kötelességteleítés volt. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Mert ha én, a kvótábizottság elnöke, akkor így nyilatkozom, akkor egy bizonyos gyengült, egy bizonyos kevésbé ellenállni képes bázison folytattuk volna az alkudozást. De megmondtam és pártkülönbőség nélkül megkérdőze-betük az én választóimat, emlékezni fognak rá, még a számítás is közöttem velük.

Hát mi az a számítás? Azt mondja Kossuth Ferenc képviselő ur és azt mondák a többi képviselő urak, hogy ezt mi csináltuk, in usum de phini. Hát nézzük. A számítás az, hogy az osztrák merev állásponttal szemben mi ugyanazon az alapon, de bizonyos tételek kiszámításánál 1896-ban rigorozus-sabban járunk el. De kénytelenek voltunk, a számítás megtevére, önmagunk előtt már akkor bevalani és önmegadában lenni annak, hogy ha rákerül a sor, bizonyos kifogásokat nem lehet megtagadni és bizonyos dolgokat fel kell számítani. És mik ezek a bizonyos dolgok? Azt mondja Kossuth Ferenc t. képviselő ur: furcsa, hogy a tabellák egyikében 442 millió számít be a kvótábizottság és később, mikor kiozsa a 33-84-ot, már leszamit 304-et; szerinte ez az eltérés mutatja, hogy mesterségesen csináltuk a számítás, hogy kiozssuk a kvótameletést.

Bocsánatot kérek, nem így van. (Halljuk! Halljuk!) Én egy pár részletben, csak a főbbekben számolt adok arról, hogy miből áll ez a számítás. Lehetetlen volt fenntartani azt az álláspontot, hogy az első- és másodosztályu keresetadó teljes öszszében levonassék, mert ez bar más néven, Ausztriában is megvan. Ezt azelőtt levontuk, de később levonni nem lehetett. Ez kitesz 17,740,000 forint az első osztályban és 78 milliót a második osztályban. Leheletlen volt fenntartani azt az álláspontunkat, hogy a szelvényadót leszámítjuk, mert Ausztriában sem számítottuk le; ez kitesz 2,058,000 forint. A pénzintézeteknél elhelyezett tőkek kamatja utáni adót egész öszszében számítottuk le; most pedig, ha abból indulunk ki, hogy egyenlő alapon kell tenni a számítás, nem lehet azt negligálni, hogy az a 10%, amely a betétek kamatjától fizettetük, 3% erejéig azt a bérleget vagy illetéket pótolja, amely Ausztriában is fennáll. Leheletlen, ha egyenlő alapon állunk és igazságos mértékkel mérünk, ez elől elzárkozni. Ez kitesz 9,040,000 forint. A t. képviselőhöz emlékezni fog, hogy az általános jóvedelmi pótdadót, gondolom 1884-ben, fellemlük, és megfélelőleg a földadót leszállítottuk, évenként 3 millió fittal. Miután mi az egész általános jóvedelmi pótdadót kihagyttuk a számításból és egyenlő alapon akartunk dolgozni és kell, hogy dolgozzunk, lehetetlen ezt a 3 milliót ignorálni, ha mi leszállítottuk a földadót, holott Ausztria nem szálította le. Ez kitesz 30 millió forint. Ezen öszszeket t. képviselőhöz egygyüttvéve 120 millió fittal teszünk ki, tehát a 442 millió levonandó tétel helyett ezeknek szambavevelevel csak 304 millió lehet igazságosan levonni, amiből aztán az következik, hogy a kvóta ezen alapon számítva kitesz 1896-iki évre 33-4 százalékat és a két utolsó évet véve fel, 33-24 százalékat tesz ki az a utolsó tíz esztendő számítása.

De ezt is kifogások Kossuth Ferenc t. barátom és azt mondja: Miért van itt 12 év véve és nem az utolsó tíz, holott azelőtt 1894-ig szóló évek szolgáltak a számítás alapjául?

Azt hiszem, ez az ellenvetés sem állja ki a kritikát. Minden alkalommal, amikor hozzájárulási

arány számítottak, ha általában az éveknél szolgált-tatási rezultatumait akarjuk számításba venni, ez az előző és a hat mögötti évek alapján történik. És ez természetes is: hiszen aktualis kvótát akarunk kiszámítani, tehát az aktualitással bíró utolsó esztendőket figyelmen kívül hagyni, nézetem szerint igazságosan nem lehet. Így történt az, hogy míg az 1894-ig terjedő számítások alapján ezen 1887-iki metódus szerint, amely precedens képez, 33-4% jött ki, kijött ezen 12 esztendő alapján tett számítások szerint 33-84.

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy ez még nem teszi ki a 34-4% -ot és ebben igaz van. Rá fogok térni és meg fogom okólni, beszédek későbbi folyamán, hogy miért történt az, hogy mi kikerekítettük először is 34-re és aztán 34-4% -ot javasoltuk. De már most, mielőtt ezt tenném, csak hátterülről annak, amit mondandó leszek, azt vagyok bator a t. Ház figyelmebe ajánlani, hogy így történt az 1867-ben, 1877-ben és 1887-ben is. 1867-ben azok a számítások, amelyek akkor történtek, kihozta 29 és 4%-ot, 1877-ben 29-et és egy fraktát, 1887-ben 29-et és egy nagyobb fraktát és a kvóta nem állapított meg annyiban, hanem azon szempontokból, amelyek előttünk most is döntők és mérvadók voltak, azt a — nem csekély, mert, beismerem, ez is áldozat — akkor is megértőtén a kikerekítés, vagyis nagyobb száma-kaik, mint a számítás alapján előallított szám állapítatta meg. És a t. képviselő urak ezt tagadják. Nos hát, minden hosszú okoskodás helyett egyszerűen csak fel-olvasom annak, aki hivatva volt az 1867-es időben ezen kérdésekben nyilatkozni, az akkori pénzügyminiszternek, Lónyainak a nyilatkozatát. (Halljuk! Halljuk!) Ő azt mondja: „Én azon állítanék — amelyet előtte tett egy képviselő, hogy itt nem szabad és nem lehet politikai szempontokból kiindulni — „én azon állítanék alaposagat tagadom. Tagadom pedig azért” — ezt mondotta 1870-ben, tehát három évvel a kvóta eldöntése után — mert a törvényhozás többsége, amely arányt megszavazta, a törvény értelme szerint nem pusztán számokra építette szavazatait, hanem közéleti tétellel léte-síteni kívánta azon alkut, amelyet a köldöttség a törvény értelme és meghagyása szerint kötött. Ennek-fogva tagadom ezen indokot és a belőle vont követ-keztetést is.“

Igy történt ez 1867-ben és így történt most is, de én ezzel nem akarom legitímálni a mostani eljárást, én szükségét és kötelezettséget érzem annak, hogy ezt megokoljam, még is fogom tenni, csak nem akarván elveszteni a fonalat azon okoskodásnak, amelyen megindultam, folytatom azon ellenvetése-
nek a cáfolásával, — már tölem tehető cáfolásával, amelyek ezen alapot és ezen számításokat illetőleg tétettek.

A t. képviselő urak egyáltalán sommásan el-
vetik a mi számításainkat, s azt mondják: adóalap, budgetalap vagy abból vont bármily számítását el nem fogadnak, hanem úgy tetszik nekem, hogy az-
után mégis ezeket a teljesen elkárhatótt és sába-
vetett számításokat, hogy ha t. i. az általuk fel-
allított tétel beigazolására alkalmas, mégis itt-
előveszik. És így Komjáthy Béla t. képviselő ur is
azt kéri, hogy miképpen lehet Magyarországon egy-
általán ez alapon okoskodni és erre valamit alapítani,
hiszen Magyarországon 1867 óta 265%-kal emeltek az
adokat s ennyivel emelkedtek a bevételek, Ausztriá-
ban pedig ugyanez idő óta 66%-kal. Ha az ember ezt
egy állítja oda, minden megvizsgálás és kommentár
nélkül és ha valaki hallja azt, hogy míg Magyar-
országon 265%-kal emelkedtek az adók, Ausztriában
pedig csak 66%-kal, ez a kormány mégis emeli a
kvótát: akkor igen természetesnek fogom tartani,
hogy minden ember kárhóztáni és a legerősebben
elítelni fogja a kormány eljárását. De az ilyen tetele-
ket, éppen azért, mert ezek a következesek, csak
akkor szabad felállítani, ha azok minden tekintetben
kiállják a kritikát. Hogy az én t. képviselőltársam
hogyan hozza ki ezt a parifakkációt, azt nem tudom.

Komjáthy Béla: A kvóta-bizottság jelentésé-
ből! Szórol-szóra benne van! (Ugy van! a szélső
jobboldalon. Ellenmondások jóbólól.)

Szél Kálmán miniszterelnök: Ez bizony az
összehasonlítás és egyenlő alapon való mérés
céljából a kvótábizottság jelentésében így nincs
benne. (Élénk-ellenmondások és derűtségek a szélső-
baloldalon.)

Komjáthy Béla: Onnan irtam szórol-szóral
(Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Szél Kálmán miniszterelnök: Engedelmet kérek,
az más alapon, vagy mas vonatkozásban lehet ott
mondva. A magyar bevételek 1868-ban 163 milliót
tettek ki; 1897-ben — ezt az évet veszem, mert ez
áll legközelebb — 506 millió forintot, tehát 343 mal
emelkedtek, a mi 209% emelkedést képvisel. Az
osztrák bevételek ugyanazon alapon számítva, 262
millió forintot tettek ki és 1897-ben felmentek 676
millióra; tehát 394 millióval emelkedtek és így 145%
emelkedést mutatnak. Ugy áll a dolog tehát, hogy
145% adó áll 209%-kal szemben, nem pedig 69%
265%-kal szemben.

(Ellen-adatok.)

Én kénytelen vagyok, habár feltettem magam-
ban, hogy sok számításal a t. Házat nem untatom,
(Halljuk! Halljuk!) egy pár dolgot mégis felmenteni,
(Halljuk! Halljuk!) amivel én nem akarok semmitől-
tényes modorban illuztrálni és szépitni, és nem
akarom Magyarországot feljődését és haladását a való-
ságnak meg nem leelő zsinokban festeni, hanem azt
akarom igazolni, hogy azon alából eszközölt számi-
tasok szerint is, amely alapon mi a nozza árulási
arányt kiszámítottuk, és amelyet mint aránylag lé-
gyobbat fenn kell tartani, egy bizonyos mérvű hatá-
rozott emelkedést konstataíthatok, aminek következesé
azután a számadatok eredménye szerint a kvótának

az emelkedett összegben való kiszámítása is. (Halljuk! Halljuk! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Azt mondja a t. képviselő ur és mondják mások is, hogy nem lehet itt az adókat számba venni, mert hiszen az adók nem bizonyítanak semmit. Nos, én vettem magamnak annyi fáradságot és kidolgoztam több kimutatást arról, hogy miképpen állott 1868-ban és hogy áll ma, 1897-ben az egyenes adók aránya a fogyasztási adók stb., a földadónak és a házádonak aránya az egyenes adókéhoz. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondják, hogy nem lehet itt a nagyobb adóbevételekkel érdekes következtetést vonni, mert hiszen az, ami Magyarországnak legnagyobb vagyona és legnagyobb jövedelme, a gazdasági depressziók folytán értéken csökken, jövedelmenben apadt. Mit akartok én ezzel bizonyítani? Azt, hogy ebben az egész emelkedésben, amely a mi számadatainkban mutatkozik, csekélyebb szerepet játszik az a két adó, mint a többi, mert 1868-ban az egyenesadók összége volt 44 millió, ebben volt a földadók 34 millió, tehát a föld- és házádon az egyenes adóknak 77 százalékát tette ki. Azon adatok alapján, melyekben ma állunk, 1897-ben 56 millió forint volt az összes egyenesadók összége és ebből 31 millió a föld- és házádon, tehát ma 55%. Kisebb quatiens és coefficientsképpen szerepel ez a két reáladó az egyenes adókban. Hogy áll most a dolog a többi adókra nézve? (Halljuk!) Ausztriában emelkedtek az egyenes adók 97%-kal, a fogyasztási adók 57%-kal és átlag az emelkedés volt 11%, addig Magyarországon az egyenes adók az egyoldalú levonásnál 26%-kal, a közvetett adók 182%-kal emelkedtek, tehát az összes adók 113%-kal valamivel nagyobb mértékben emelkedtek nálunk mint Ausztriában; pedig ezek azok az adók, melyek az adóképesség, a fogyasztási és a keresetképeség ismerveivel legközelebb állanak, hogy pedig ez így van és hogy ez az összeállítás is egy bizonyos bizonyítói erővel, ez a mostani kvótamelest 33.84%-ig igazolja, mutatja a következő számítást. Ha a számítást mi tisztán és kizárólag a fogyasztási adókra alapítanók, kijönne körülbelül 33-23%, 1888-1892-ig számítva praecipuummal együtt a jövedelmekre 34-39% jönne ki. Még csak egyet kell a számadatok terén a t. képviselő uraknak válaszolni. És ez az, hogy t. barátom Komjáthy Béla képviselő ur azt mondja, hogy micsoda borzasztó dolog az, hiszen 1868-ban már 45%-át tette a mi összes szükségleteinknek a kvóta; hát ez is egy motívum arra, hogy nekünk a kvótát emelni nem szabad. Ez, bocsánatot kérek, illuszióknak és illuszióknak, de motívumnak nem motívum, mert hogyha motívum lenne, akkor furesz rezultatumra jutnánk, mivel akkor ebből az is következne, amit Komjáthy képviselő ur se akar következtetni, hogy ma hogyan áll az arány. A következtetést nem fogadják el és abból, hogy ma mennyi százalékát teszi szükségleteinknek a kvóta, nem akartok, nem is szabad következtetést vonni. Nem is lehet, nem is szabad, amint Komjáthy se teszi. Sokszor vitakoztam és utasítottam vissza osztrák részről jött ilyen számítást. Mert 1867-ben Magyarországot elmaradt ország volt, amelynek szükségletei semmiképpen sem voltak s amelyek ma sincsenek még kellően kidolgozottak, akkor éppen áll dolgattak. Tehát ennek az országnak meg kellett erejét feszíteni, hogy jótételegye a mulasztást. Ha tehát a szükségleteink nagyobb mértékben növekedtek, mint Ausztriában, ez természetes. És az is áll, hogy nem szabad akkoránknak lenni az arányunk a közös kvóta és belfűzéslet között, mint 1868-ban. De én ebből nem akartok következtetést vonni, hanem mert illusziókat a képviselő ur, én is csak illusziókat hozom fel, hogy miképpen áll az arány ma. 1868-ban ez a nettó-jövedelem a rendes kezelésben mintegy 100 millió forint tett ki és a t. képviselő ur erre alapítja, hogy ez akkor 45% volt, de ebben benne van az államadossági járuléka is, mert e nélkül csak 25% volna. Én ezt is elfogadom és ezen az alapon számítottok. Áll az, hogy akkor körülbelül 48% tulajdonképpen szorosán számítva 46% volt az, amit igénybe vett ez a két tétel: a közösi kiadás és a kvóta, valamint az államadossági járuléka azon költségvetésben 65 milliót tesz ki s így 25%-át veszi igénybe nettó-jövedelmünk ezen két tételnek szükségletei és mert a t. képviselő ur ebből az illuszióból talán valami következtetést akar vonni, én is illusziókat csak egyet hozok fel: (Halljuk! Halljuk!) 1868-ban, mikor nettó-jövedelmünk 28%-át vette igénybe a kvóta és 48%-át a kvóta és az államadosság. Magyarországon egyes tárcákra mi költött? 2-3 tárcát veszek csak fel a kultuszminisztériumra, igazságügyi minisztériumra és földművelés és kereskedelmiügyi minisztériumra össze-vissza 25 millió forintot, és ma, amikor 23%-ot adunk oda tiszta jövedelmünkünk a szükségletek fedezésére, a három tárcára 150 millió forint meghaladó összeget költünk bruttó számítással. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Nem akartok ebből semmiféle következtetést vonni, sőt tiltakozom, hogy valaki ebből következtetést vonjon. Én ezt csak arra a számrát akartam felhozni, hogy amint ebből nem következik semmi, abból a számból se lehet következtetést vonni.

Hiszen akadt osztrák ember nem egy, aki azt vitatta, hogy a mi költségvetésünk, a mi költségvetésünk többet adunk ki az ország belfűzésleteire, mint az előtt aránylag a közös költségekre, de én protestáltam legjobban az ellen mindig, mert ezt a bázist el nem fogadjuk, mert hiszen ez szerint nem 33.84% jön ki, hanem 40 és 42, és az ellen tiltakoztam mindig. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

(A praecipuum.)

Félreértések elkerülése végett szükségesnek tartottam ezeket szembesíteni azokkal a számítással, amelyek elhagyottunk. (Halljuk! Halljuk!) Most pedig felveszem beszédem fonatát és átterem más kifogásokra, amelyek történtek és amelyeknek majdnem minden képviselő ismételt, hogy mi dolog az, a praecipuummal, hogy annak idején minket ezzel becsapnak és ezt a becspást ki kellett volna küszöbölni és Magyarországnak nem volna szabad a praecipuumot odaszámítani, mikor a kvótát tárgyaljuk. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon!) Nem tagadom, hogy az a két százalék, amelyet a 70-iki törvényhozás elfogadott, nem felel meg azon határvideki jövedelmeknek, amelyek odaszámítása fejében váltálta el az országot. Elismerem. De tisztelt képviselőhöz, azt mondanék, hogy itt sem az akkori, sem a mostani törvényhozás nem tudta és nem tudja, mi módon van becsapva, nem lehet. Aki az akkori tárgyalások naplójának utáná néz, azt fogja találni, hogy az ország talán túlvértes reményekkel volt aziránt, hogy miként fognak fejlődni a határvideki jövedelmek, de öntudatosan vállalt többet, mint amennyit az akkori adatok alapján vállalhatott volna. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.)

Sokáig kontroverz kérdést képezett ebben a Házban, amikor tárgyalták a törvényt, hogy 1867-ben beszámították-e a határvideki jövedelmét vagy nem? Egy érdekes vitakozás is folyt ezen a téren Lónyay Menyhért és az akkori ellenek között és akkor Lónyay határozottan azt az álláspontot foglalta el, hogy a 67-iki kvóta kiszámításánál a határvideki bevételei nem voltak felvéve, és miután nem voltak felvéve, most meg kell adni annak árát és meg kell adni talán nagyobb mérvben, mint ahogy azt tisztán finansialis kiszámítás alapján kellene.

Lónyay 3 millióra tette az akkori jövedelmét; ma valamivel több. Tény azonban, hogy nem teljesült az a remény, hogy a határvideki fejlődésével ezek annyi jövedelmet fognak beszolgáltatni, a mennyi ezen két százalékos praecipuumnak megfelelő. De öntudatosan intezte el ezt a kérdést az akkori törvényhozás, mert tudta, hogy áldozatot hoz, de meghozta azért, hogy Magyarország területi integritását és Szent István koronájának területi épségét helyre állítja. (Helyeslés jobboldalon.) És ha a t. képviselő urak visszaemlékeznek azon időkre és magukat azokra visszahelyezik a kiegyezés után 3 évvel, akkor olyan becsmerőleg és kicsinyelőleg ezen tekintetből nem nyilatkozhatnak. Akarmiképp van is a dolog, az az egy tény és azt nem tagadhatja senki, hogy be lett cikkelyezve a praecipuum, még pedig úgy, hogy a mindenkorra hozott javaslat arányon kívül kell foglanni és valahányszor a kvóta-bizottságok 1877-ben és 1887-ben a praecipuum kiküszöbölését követelték, önmaguk jelentették ki, hogy ebből finansialis hasznót nem akarnak és az osztrák tartományoknak a kvótáját ezzel impliciten leszállítani nem akarják, mert amit a törvényhozás 1870. és 1872-ben elhatározott, azt respektálják.

Igy áll tehát a kérdés. De akárhogy áll is, egy tételes törvénnyel szemben, mely öntudatosan lett meghozva, nem lehet követelni, hogy a praecipuumot úgy ejtsék el, hogy az be ne számítsanak. El van ejtve, mert ez a közösi, hogy úgy mondjam szépséghibát akartuk elűntetni és ez ennek az egyezségnek egyik előnye. (Helyeslés jobboldalon.)

(Az átutalás.)

Most már rátérek az átutalási eljárásra, melyről nagyon sok szó volt. (Halljuk! Halljuk!) Ebben a tekintetben ki kell hogy jelezzem, hogy ez a kvóta magasabb számmal nem azért javasoltatik, mert az országnak az átutalásból ennyi vagy annyi haszna lesz. Ez javasoltatik azért, mert egy frakció bijan az egyenes és közvetett adók alapján kiszámított adóképeség mérve szerint igazoltnak tartom. Hanem az már bizonyos, hogy ha arról szólunk, hogy mi már most a mi egész egyezségünknek a biláncja, akkor azt kell mondanom: az, hogy az átutalási eredmények, vagyis az, amiben ezután Magyarország nem fog károsodni, a biláncban számít és azért mondta mindig a pénzügyminiszter, amit itten kontroverziát és mondtam én a pénzügyi bizottságban, hogy az egész egyezség minden kérdése összevéve biláncszerűleg, nem fog nagyobb terhet ezúdszerint Magyarországra hárítani. Igazuk van azoknak, akik azt mondják, hogy lehet ez később kevesebb és a közösiügyi költségek emelkednek, de ez ezen kérdésnek ilyen szabályozásánál, hogy az átutalás rendeztetik úgy, hogy Magyarország ezután nem károsodik, mérvadó tekintet nem lehet, mert ha kisebb lesz az a bevétel, ez azt fogja mutatni, hogy Magyarországon a termelés lesz nagyobb. (Helyeslés jobboldalon.) Ha pedig Magyarországon a termelés cukorban és sörben nagyobb lesz, akkor mi bőven megkapjuk ezért gazdaságilag a kompenzációt.

Arról újabban nyilatkoztam, hogy van-e a kvóta és az átutalás közt juttatás, nem tartom szükségesnek. Erről már annyiszor nyilatkoztam, hogy minden nyilatkozattétellel feleslegesnek tartok; mert az nincs, nem volt és nem is lesz. (Helyeslés.)

De Polónyi képviselő ur megfordítja a kérdést és azt mondja: ó akarunk juttatást. Hát kérem, van egy különös pszichológusunkunk, melyet már egyszer én Házban fejtegetni szerencsém volt és amelyet én megértek és természetesen tartok. Mert azt természetesen senkitől sem lehet megtagadni, sem osztraktól, sem magyar embertől, hogy mikor egy egésznek a megítéléséről van szó, akkor azt ne mondja: abban, ami nekem hasznos és jó, biztosan akarok lenni. Hát az átutalási eljárás január elsején életbe fog lépni. (Halljuk! Halljuk!) Én eziránt oly határozottan nyilatkoztam már, hogy csak régebbi nyilatkozataimra kell hivatkoznom; nincs hozzátenni valóm, sem elvenni valóm. Nem egyeztem bele, nem egyeztem bele, nem szándékozom beleegyezni semmi-

féle módosításába e törvénynek, semmiféle elhalasztásába. (Általános élénk helyeslés), semmiféle oly intézésbe e dolognak, amely azt függőben tartja. (Élénk helyeslés jobboldalon.) Az vagy meglesz — és azt hiszem, meg is lesz odaát is — vagy pedig, ha odaát nem lesz meg, akkor az, ami nálunk törvény augusztus óta és részben már életbe is lépett, életbe fog lépni január elsején, még pedig minden konzekvenciával. (Általános élénk helyeslés.) Én a törvényhez tartom magamat, nekem a törvény előírja, mit kell nekem végrehajtanom. (Hosszantartó élénk helyeslés.)

De mégsem hagyhatom említés nélkül azt a furesz okoskodást, amelyet egy képviselő urtól hallottam: hogy ez az átutalás magában véve jó dolog, de praecipuum az osztrák iparnak. Bocsánat, ezt nem értem. Az osztrák ipar, akár van átutalás, akár nincs, fizeti a fogyasztási adót, s eddig azt áthárította Magyarországra. Az átutalás mellett nem fogja átháríthatni, hanem az meg fog téríteni a magyar kincstárnak. Miben van itt praecipuum? Semmiben.

Azt mondják a képviselő urak, hogy ők nagyon érdeklődnek az iránt, hogy az átutalást a miniszterelnök nem ejtette el; igazuk van, ne is ejtse el. De mikor aztán azt mondom, meglesz, semmibe sem veszik az egészet s azt mondják, hiszen ez nem vivmány! (Élénk tetszés jobboldalon.)

Polónyi Geza: Szóval nem loppak tovább!

Széll Kálmán miniszterelnök: Akárhogy méltóztatik azt definiálni, kinek-kinek guszta szerint, de a ma fennálló törvények szerint nem követhetünk semmit. Ne higgye a képviselő ur, hogy ez a dolog csak úgy véletlenül, észrevétlenül ment 50 éven át. Akik emlékeznek régebbi időkre, fogják tudni, hogy mikor még a magyar közvélemény még nem is ismerte ezt a kérdést, én foglalkoztam vele 75-ben és 76-ban, igenis foglalkoztam ezzel a fontos és Magyarországot éventenkint mintegy 8 millióval megkorsósító ügygyel. Akkor nem tudott róla senki s engem nem szorított senki. Én egy évig tárgyaltam és megoldottam a többi kérdést, de ezt nem tudtam megoldani. Miért nem? Mert nem úgy áll, hogy csak végre kell hajtani a törvényt, mint a t. képviselő urak mondják. Mert a törvény most mond, a törvény megengedi a szabad forgalmat és csak azt mondja, hogy nem szabad oly intézkedéseket tenni, melyek egyik vagy másik fél megkorsósítják. Ez nem intézkedés következik, ez annak az állapotnak a következtése, hogy átutalás nélkül, szabad forgalommal nem lehetett ezt megvalósítani. Nem öntudatlan volt ez; minden kvóta-bizottság tárgyalásánál, és akik jelen voltak, tanúságot fogtak nekem tenni, szóban volt ez a kérdés, habár nincs juttatás, de természetesen, hogy mikor gazdasági kérdések rendezéséről van szó, felhozza egyik is, másik is, sérelmet, bajt, követelést, óhaját. Öntudatosan állította fel az osztrák azt a tételt mindig, hogy 67-ben mi ekképpen egyeztünk és másképp nem egyezkedünk és akarmit mondtok ti, hogy nektek jogotok van, mi bírjuk így és bírjuk törvény alapján, mert ha a törvény ellenére bírnak, Polónyi képviselő urnak igazza volna, de a törvény mellett bírnak. Hiszen ezt jobban semmi nem bizonyítja, mint hogy törvény kellett most hozzá, hogy megvalósítottassuk. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Ha így áll a dolog, ne tessék deplasszírozni a kérdéseket, akkor, amikor azokat megvilágítani akarjuk, mert ezek a kérdések nem egyéni, nem pártalás szempontból világítandók meg, hanem az objektív igazság szempontjából. (Helyeslés a jobboldalon.)

(A vámbevételek.)

Azt mondják a képviselő urak, hogy ennek az egyezkedésnek és általában ennek a viszonyoknak, amelyben mi Ausztriával vagyunk, egy baja az, hogy mi lappangó kvótát fizetünk a vámbevételekben. Ez az állítás, melyet én már a pénzügyi bizottságban — gondolom — alaposan megcáfoltam, hogy t. i. Magyarország a vámbevételek 61 kvótarányban részesedvén, ott is ráfizet a kvótarra, a tényállásnak egyáltalában nem felel meg. Ez egy nagy tévedés. Nekem t. képviselő urak, igen nehéz ebben az állásomban, mert az önk elleni védekezésben ezen a téren igen sokszor kell nekem kimutatnom, hogy mi előnyünk van és ez ellenünk fejtőverül (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) és kifogást szolgáltató. Én nem megyek be tehát ezen kérdésnek nagy részletességgel, de konstátalom a következőt: Én velem szemben osztrák miniszter, osztrák államférfi, osztrák politikus, nem egy vitatta mindig: Mit akartok ti? Micsoda nagy haszna van Magyarországnak a vámbevételekből! Ti csak 15-16%-ot fogyasztotok, mert ennyi vámotlatik el a magyar vámhivatalkok által. Erre én mindig azt feleltem, hogy nem áll ez a számítás, mert hisz igen sok áru jön át onnét, amely ott vámotlatik és amit a magyar fogyasztó fizet.

És ez áll is; úgy, hogy az osztrák állítás, hogy mi csak 15-16 percentjében részesedünk a fogyasztásnak és mégis részesedünk a bevételeknek kvótarány szerinti percentjében, abszolúte meg nem áll. De az sem áll, amit a tisztelt képviselő ur mond. Vegyen a tisztelt képviselő ur csak egy artikulát, (Folkliátások a szélsőbaloldalon: A kvótát részletezni fogom — hát például: a kvótát. (Derültség a szélsőbaloldalon.) Hiszen természetesen, hogy azzal kell érvelnem, ami való; én fixiókkal nem dolgozhatom. (Igaz! Ugy van: a jobboldalon és a középén.)

Ha önk azt mondják, hogy reánk a vámbevételeknek illeténi kezeléséből toher hármlék, én azt állítom, hogy nem. Mert vegyük például a kvótát. Hisz a t. képviselő ur is tudja, hogy Magyarországon a kávéfogyasztás nem oly nagy, nem vág bele ennek a földművelő országnak életmódjába, megfelelő-e tehát a 31, vagy most 34 percent azon lakossággal szemben, amely városi, iparúzó és ezen a téren kétségtelenül sokkal többet fogyaszt. (Élénk-

mondások a szélsőbaloldalon.) Én bemutathatom, ha önök annyira ellenkeznek, hogy mennyi kátholom, mennyi abból a vámjövedelem és tessék kiszámítani, hogy itt kétségtelenül nincsen kar, hanem igenis egy bizonyos előny van, amely kétségtelenül kompenzálva van Ausztriának sok más nagyobb előnye által, amit a vámsztráji koncedáltam, amikor kijelenttem, hogy az ó iparuknak nem szabadatéléte iparunk egyes életkérdése, de ne méltóztaték azokat a tételeket is, amelyeknél határozottan nálunk károsodásról szó sem lehet, sőt amelyek a mi előnyünk, úgy felállítani, mint olyanokat, amelyekkel a kvótát emeljük. (Helyeslés jobbról és középen.)

(A törvényesség.)

T. képviselőház! Polónyi Géza képviselő ur (Halljuk! Halljuk!) egy nagy beszédben, amely előbeszéd volt egy igen érvelés határozati javaslatnak, annyit vet ennek a javaslatnak és ennek a miniszteri-rümnak szemére és különösen nekem, hogy én kénytelen vagyok ezekkel a dolgokkal egy kissé foglalkozni. A t. képviselő ur szinte kéjelgett annak a keresésében, hogy mi minden törvényesített történt itt és felsorolt egy fél tucat törvényesített: csak úgy rázza ki őket a zsebéből. (Derültség jobbról.)

A képviselő ur azt mondja, hogy a törvény szerkezetébe azt felelni, hogy Magyarországnak a kvótája ennyi, Ausztriáén annyi. (Égy hang a szélsőbaloldalon: Kötelezettség!) Hát igen Magyarország kötelezetik ennyire, Ausztria meg annyira. Azt mondom, hogy szabad, mert egyezmény alapján mondatik ki, amely létre jön az 1867-ik XII. törvénycikk 19-20. szakasza alapján, mert ha létre nem jön, akkor a törvény sem jön létre. (Ellentmondások a szélsőbaloldalon.) És nagy szofisztika azt mondani, hogy akkor miért nem cikkelyezik be az egyezményt? Hát változtat az a lényeg? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hogyne!) Semmitse változtat. És hogyha 1867-től fogva úgy tetszett volna a törvényhozásnak, hogy azt mondja: becikkelyezem ezt az egyezményt, amint következik, választottuk volna azt, mert az formakérdés. De egyszerűen választottuk azt a formát, amely 1867-ben, 1877-ben és 1887-ben törvényekben már benne van. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: nem helyes!)

Elnök (csenget): Csendet kérek, t. képviselő urak!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja a t. képviselő ur, hogy formailag is meg van szertve a törvény, mert tisztába kell hozni, hogy ki kezdte azt az utolsó stádiumban való tárgyalást, amely az egyezésre vitt? A magyar miniszterelnök, a magyar bizottság kezdte-e vagy pedig az osztrák?

Az, hogy ki kezdte, az talán nem mérvédő szempont a törvényességre nézve, ez lehet egy kanapé-processzus, lehet más indokból oda állított kérdés, de szembe nézek ezzel is. A dolog igen egyszerű: ez a törvény alapján történt és azért nincs benne törvényesítés, mert a két bizottság nem fejezte be működését mindaddig, míg jelentést be nem süte. Az utolsó stádiumában a tárgyalásoknak igenis felmerült ez az oszma, és pedig az osztrák bizottság egyes tagjainál — akik közül egyik felkeresett e céltól — és a kormányok kebelében is felmerült a kérdés, hogy miután a differencia már oly csekély, nem lenne-e jó a bekecsér kedvéért, hogy 10 évre legyen elintézte a kérdés, ezt olenyestetni? És nem volt-e a kormánynak kötelessége? Hiszen ezt a törvény írja elő (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon), mert azt mondja, hogy a kormány befolyása mellett működik a bizottság. A kormánynak tehát kötelessége volt ezt lehetővé tenni, és mit kötöttem én ki? Ha onnan, osztrák részről jön ez a felszólítás és ha az osztrák kvóta-bizottság ide jön tárgyalni, és ha már a priori kijelenti, hogy álláspontjához nem ragaszkodik — (Zaj a szélsőbaloldalon.) bemutatnám bármikor azt a sürgönyt, amely e tárgyban hozzám érkezett, itt felsziki előttem. az van benne, hogy az osztrák bizottság kész a tárgyalásokat újból felvenni, ók mondják, hogy késsz még egyszer felvenni a fonalat és újból tárgyalni — hát mit jelent ez? Ezt azt jelenti, hogy akar újból tárgyalni. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget. Halljuk! Halljuk!) Ha a magyar bizottság is ebben a nézetben van és a tárgyalásra meghívja. Ez törvényesen, helyesen történt és elvállalom érte a felelősséget. (Zajos helyeslés a jobboldalon és a közepén.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy a bizottságunk nem volt joga az 1887-iki alapon eljárni, nem volt joga elfogadni azon számítási methodust, amelyet 1887-ben felállítottak. (Zaj.) mert hiszen — azt mond a képviselő ur, — ez a bizottság önálló testület, mely nem tartozik az előzőknek a hagyományait átvenni, hogy a t. képviselő ur mit akart bizonyítani ezzel, nem tudom. Azt, hogy nem törvényes, ez okból gondolom, nem akarta bizonyítani, pedig mégis így formulázta a vádat. Nem köteles, az bizonyos és na más alpra akart volna állni, más alpra helyezkedhellet volna. De nincs-e jogában azt mondani, hogy miután az előző bizottságok, amelyek az ország mandátusai voltak, ez alapon számítottak és miután én, mostani bizottság, úgy tartom, hogy ez helyes, igazságos és méltányos, hol van az megírva, hogy akkor neki nem volt joga azt mondani, hogy azon számítás alapján áll. De nem mint az 1887-iki bizottságunk ajánlatát, vagy annak számítását terjesztő elő, hanem mint a magáét, csak hivatkozik arra, hogy így történt akkor is.

Azt mondja a képviselő ur, a törvénytelenség keresésében még tovább menve, hogy részletes adatokkal támogatni kell a javaslatokat és azért ez a javaslat nem törvényes. Bocsánatot kérek, azt én tudom, a törvény előírja, hogy részletes adatokkal

támogatott javaslatot tesz a bizottság. De bátor vagyok figyelmeztetni a t. képviselő urat, hogy azt a számítás és azt a javaslatot, amelyet ez a bizottság tesz, azon alapon, amelyet tette, a legrészletesebb adatokkal támogatja, és azért — bocsánatot kérek — ötletnek is roszat azt mondani, hogy ezért nem törvényes a javaslat. Ezt nem fogadhatom el. Azt mondhatná a t. képviselő ur, hogy azon részletes adatok nem elegendők, nem helyesek, de azt nem mondhatja, hogy nincsenek. A kvóta-bizottság olyan adatokat nem is terjesztett elő, amelyek nem az ó alapjára vonatkoznak; neki azon adatokra támaszkodva kellett kidolgoznia a javaslatot, amely adatok motiválják az ó álláspontját. (Helyeslés a jobboldalon és a közepén.) Olyan adatokkal, amelyek nem azon alap konstruálását és ezen alapon tett számítását motiválják, a bizottság nem hozakodhatott elő, ó más alapon nem járhatott el, mint ezen az alapon. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Pohler Győző: Tisza Kálmán is felállt és azt mondotta, hogy adatok nélkül dolgozunk! Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja t. képviselő ur és ugyanazt a közbeszóló képviselő ur is mondta, hogy felállt Tisza Kálmán, hogy adatok nélkül dolgozunk. Hát bocsánatot kérek, hogy ki vagy micsoda újság írta ezt, nem tudom . . .

Pohler Győző: A Poster Lloyd (Zaj.) Jó lap!

Széll Kálmán miniszterelnök: Az nem is tartozik ide. Hanem akarhogy történt, nem történhetett másképp, mint hogy a bizottságunk joga volt felállítani a kérdést és azt mondani, hogy én megtettem a magam számitásait, magam, én álláspontomat fenntartom veltek szemben most is, ti kifogásoljátok, ti kontrovertáljátok egyes lényeges részeit, hát én nem vitatkozom többet ezen kontroverz egyes kérdésekre nézve, hanem próbáljuk meg, hogy a magunk által odaállított tételeken, amelyeket ti kontrovertáljátok, de ami felett mi tovább vitatkozni nem akarunk, megmondja, mi jön ki a mi számításunk szerint, ha ti lejtötök erre a számítási eljárásra. Minden számban ajánlat is történt. Így méltóztaték felogni a kvótábizottság eljárását, nem másként. (Helyeslés a jobboldalon.)

Azt mondja az igen t. képviselő ur, hogyan lehet az, ami már magában véve nagy ellentmondás, hogy a mikor a miniszterelnök ezt a törvényt előterjeszti, azt előleges szentesítéssel látja el a korona, pedig utóbb a korona dönti el a kérdést és hogy ez nem kvadrál.

Bocsánatot kérek, de ezt a kifogást nem ismerhetem el alaposnak, mert az kétségtelen, hogy 1867-től fogva ez mindig így történt, pedig sohasem volt kizárva, hogy egyik vagy másik parlament az elebe terjesztett javaslatokat nem vette el és nem dönt-e a korona. Ez sohasem volt kizárva és azért, mert így történt, hat mondhatom, precedensek szóltak a mostani eljárás mellett. De nem erre hivatkozom. Hanem kerdeim: történetileg-e ez másként? Hiszen kérem, a mikor a korona beleegyezését adja egy javaslat előterjesztéséhez, adja úgy, mint minden javaslatnál, hogy adja előleges nozzárulást, hát akkor igenis, mint a törvényhozásnak kiegészítő tagja és része gyakorolja ezt a jogát. Ha pedig a 21. szakasz alapján dönt, akkor ez egy rezervált, egy specialis esetre körülírta, amelyet a törvény a szükség eseteire, amely most, hogy előáll-e vagy nem áll elő, ma még nem tudjuk, egyenesen kikötött, amit tehát elkerülni nem lehetett. (Helyeslés a jobboldalon.) Azt hiszem tehát, t. képviselőház, hogy ennek az ellenvetésnek arra vonatkozólag, hogy ezen javaslati így jött létre és állapotát meg, abszolúte nincsen seumi értéke. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

(A közjogi momentum.)

Mert most, t. képviselőház, áttértek azokra a nem mondott pozitív javaslatokra, hanem azokra a fejtegetésekre, amelyeket több oldalról hallottam arra vonatkozólag, hogy miképp kellett volna lenni eljárni. (Halljuk! Halljuk!) Azok a képviselő urak, akik a kvótábizottság által választott és ezen javaslatban, amelyet a kormány magaévá tett, elfoglalt álláspontot és számításait kiteset diffikultálják, azok a képviselő urak nyilatkoznak, fejtegetnek egyes nézeteket és kárhoztatva ennek az alpnak, amelyet képtelenek és rossznak mondanak, a felállítását, hat vajton konkludálnak-e abban, hogy mi lenne hat az a helyes kulcs, mi lenne az a helyes mérték, amelyen a hozzájárulási arányt meg kell állapítani? Hát, t. képviselő urak, én arra vonatkozó (Zaj.) Elnök csenget.) pozitív eszmével vagy indítványval nem találkoztam.

Polónyi Géza: Hogyne! Önálló hadsereg! Széll Kálmán miniszterelnök: Az önálló hadsereg, az egy magában álló, igen nagyfontosságú kérdés, amelyre vonatkozólag igen szívesen veszem fel a közbeszóló képviselő urral a diskussziót, de bocsánatot kérek, a hozzájárulási arány kulcsanak felállításához ez nem tartozik az a képviselő ur bolement ebbe a fejtegetésbe — pedig belement, mert benne van az általa benyújtott határozati javaslatban. — Legyen szíves tehát engem meghallgatni, ha arról akarok számot adni, miért nem tartom ezt a fejtegetést alaposnak. Komjáthy t. képviselő ur foglalkozott ezzel a kérdéssel és mielőlt ő felállítja a maga tételét és odaszögezi, jellemezni kíséru meg és jellemzi oly egy fejtegetéssel, melynek, megvallom, egy bizonyos megvesztegető és csábító tulajdonát, erejét elismerem. (Halljuk! Halljuk! mindket oldalon.) A képviselő ur t. i. azt mondja, hogy nem ezeken az alapokon kell dolgozni, hanem fel kell számítani az előnyöket és hátrányokat, fel kell számítani az áldozatokat és fel kell számítani a nyereségeket és ezeknek a kompenzációjával és komputuszával kell megállapítani a kvótát. Én

bevallom, hogy ebben sok van, ami nagyon telesszeds. De ha vizsgáljuk, — és érdemes vizsgálni — nagyon hamar kitűnik, hogy az az ut, melyre rámutat és amelyre engem terelni akar, célhoz nem vezet. Mielőtt a képviselő ur ezt a fejtegetést fölhojtja, előre-bocsát egy tételt és azt mondja — szóról szóra citálom: — „Mindaddig, míg a közösség lesz, a szerződés megkötése alkalmával létező erőviszonyok szolgálatnak csak alapul a hozzájárulási aránya.” Ezzel azt mondja a t. képviselő ur, hogy a szerződésben, amelyben mi vagyunk, 67-ben lévő kötvé, a 67-iki állapotot kell felelni. Tehát azt mondja vele, hogy a kvótát állandóvá kell tenni.

Polónyi Géza: Azt nem mondtam!

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem is értheti azt másképp, mert beszéde további folyamán azt mondja: nincsen is joguk önöknek, kik a 67-es alapon állanak, a kvótát emelni; mondja pedig ezt azért, mert ezt a tételt felállították. Erről a tételről szól és azt tartom, hogy a képviselő ur az 1867. évi XII. törvénycikk — mert most arról van szó — szellemét félreértette. Az 1867. XII. törvénycikk nemcsak a maga betűjében mondja, hogy időről-időre kötéendő meg, hanem annak alapeszméje az, hogy igenis, a hozzájárulási aránya, a kölcsönös prestáció, az időről-időre létező teljesítési és erőviszonyok szerint állapotandó meg. Nem is volna természetes egy olyan viszony, ahol a gyengébb fél a terhek viselésénél bizonyos arányban részesül, ha erősbödik, ha fejlődik, miután egyenjogu, még se emelkedik az ó teherviselési aránya. Nem is volna természetes és nincsen a világon olyan szövetség és társas viszony sem a magánéletben, sem az állami életben, amely ilyen stabilizált, megkövesült hozzájárulási kötelezettséget tartalmazhatna. (Helyeslés a jobboldalon.)

A t. képviselő ur beszédének további folyamán elhagyja ezt a tételt, mert azt mondja, hogy 1877-ben is úgy kellett volna tenni, 1887-ben is úgy kellett volna tenni, hogy felszámítani a politikai előnyöket és áldozatokat, azok komputuszát megcsinálni, aminthogy most is úgy kellene tenni. Bocsánatot kérek, ha úgy kellett volna tenni és most is úgy kellene tenni, akkor még sem állandó. Vagy az egyik, vagy a másik. Vagy állandó s amit mondta, nem szabad csak a szövetség megkötése alkalmával fennálló erőviszonyok alapján itékezni; ha ez áll, akkor, hogy lehetett volna 1877-ben, hogy lehetett volna 1887-ben és hogy lehetne 1899-ben másként csinálni? Vagy pedig most kell a komputuszt megcsinálni és akkor meg nem állandó. Én sem az egyiket, sem a másikat nem fogadom el; de vagy az egyik, vagy a másik, hanem a kettő együtt, ez oly ellentmondás, amelyből nem fogunk kikeveredni semmiképp sem, ha a t. képviselő ur álláspontjára helyezkedünk. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Én tovább megyek, t. Ház. Én nem fogadom el in teszi sem azt a felteigást, hogy a gazdasági, a pénzügyi kérdések a politikai kérdésekkel összeolvasszassanak; a közjogi kérdésekre vonatkozó állás és a gazdasági kérdésekre vonatkozó törvényes dispoziciók és rendelkezések nem kethetők össze, mert akkor az egyiket a másiktól tennők függővé, vagy a gazdaságiakat a politikáiktól, vagy vice-versa a politikai kérdéseket a gazdaságiaktól; ezek nem kethetők össze egymással, egyik a másikat kizárja. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Széll Kálmán miniszterelnök: És, kérem, hova vezet az, amit a t. képviselő ur kulcsnak ajánl? Oly fejtegetésekre vezet, aminöket hallottunk, amikor a t. képviselő ur felhordja és felszámítja, hogy 1867-ben elfogadtuk az államadossági járulékat; ha azt el nem fogadtuk volna, az ma már 2000 milliárdot tenne ki, s hogy 1849-ben abból a 80 millióból nem tudjuk, mit fizettek. Ezek a dolgok kérem, így összeállítva és idáig elfonva lehetetlen helyzetbe hoznak. 1867-ben az ország kimondotta, hogy az államadossági járulékat nem azért vállalta el, mintha az Magyarországot jogilag terhelné, de méltányossági szempontból, nehogy összeroskadjanak annak terhe alatt a Lajtantúli tartományok, elvállalta annak egy részét egyszer s mindenkorra. Ez oly dolog, amelyet komputusz tárgyává tenni, felszámolás objektumának kijelölni, a mostani egyezségnél, vagy másik egyezségnél nem lehet. De ha az ön tetele áll, t. képviselő ur, hogy mindig így komputuszt kell tenni, kérdem, akkor könnyébb, igazságosabb, gyorsabb egyezkedés fog-e ez lenni, igen, vagy nem? Ki az ez ember, aki megmondja, melyek az alkatelemei ennek a nagy komputusznak, melyek annak a koefficiensai, micsoda konsziderációkat kell tekintetbe venni és melyekből kell aztán levonni és melyekhez hozzáadni? Micsoda számlákat fogna egyik a másikkal prezentálni, ha mi önökönösen mindig arról az lapról, a politikai előnyöknél, hátrányoknál, áldozatoknál, vívmányoknak alapjárol és ez ezen alapon tett komputuszt csinálnánk meg a kvótát? (Helyeslés a jobboldalon.)

T. képviselőház, ez belevinné az országot, ez belevinné bennünket, akik a 67-es alapon állunk, oly tömkelegbe és oly állandó viszalyba, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hát most nincs vizsály? Most béke van?) nem abba a nézeteltérésből származott és nem abba a latens háboruba, hanem az összejutkozóéseknek oly sorozatába, amelyből, az ország érdekében, nem kérek. És hogy a t. képviselő ur, aki ezt a tételt felállította és Polónyi képviselő ur, aki határozati javaslatában megemlítette, ezt érezní látszótnak, ez mutatkozik abban a konkluzióban, amelyet levontak; a konkluzió pedig az, hogy el kell törölni a közös ügyeket. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ez lehet, hogy úgy van, de akkor bocsánatot kérek, ne állítsák fel a komputuszt azoknak a számára, vagy ne mondják a megoldás helyesebb módozatának a hozzájárulási kiszámításánál az önök tételét azok számára, akik a közös ügyeket el-

törölni nem akarják. (Ugy van! Élénk tetszés a jobboldalon.) Mert a közös ügy eltörése az egy komputusz, azt értem, az tiszta komputusz, az világos komputusz, de oly radikális komputusz, amelyből én nem kérek. (Élénk helyeslés jobbfelől és a középben. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Széll Kálmán miniszterelnök: Lehet, hogy önként szerint az országnak erre szüksége van. Én szerintem nem. Én szerintem az összejöttöknek ezen sorozatára, a szakításnak ezen műveletére nemcsak, hogy szükség nincsen, de az ország érdeke ellen van. Amire szükség van, az a béke, az a nyugalom. (Nagy zaj és derűtlenség a szélső baloldalon. Ugy van! Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) az az, hogy a közgazdasági téren fennforgó surlódások... (Nagy zaj és közbeszólások a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Elnök (csenget.): Csendet kérek!

Széll Kálmán miniszterelnök: ... surlódások és ellentétek ez az nyit és ez a titkos háború és ez a vizslát véget érjen. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Amire szükség van, az, hogy kivétessék azoknak az összejöttöknek a sorából, vagy azon surlódásoknak a keretéből ez az Eris-almá, ez a kvótakérdés, mert e nélkül pacifikáció nincsen és én azt hiszem, hogy az országnak felzárkózott, nyugtalan idegei, gazdasági idegei ezt a pacifikációt igénylik; igénylik az osztrákoké is és igénylik azt, hogy átérjünk végre az egymás megértésére. (Igaz! Ugy van! jobbfelől) és átérjünk végre arra, hogy egy bizonyos ciklusra rendezzük ezeket a kérdéseket, amelyek oly elmérgesítőek, amelyek oly károsak, amelyek annyira mindent bizonytalanná tevő hatással voltak. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés jobbfelől. Nyugtalanlanság a szélső baloldalon.)

T. képviselőtársaim nem akarják hinni — hát, ha nem hiszik el nekem, higgyék el Komjáthy Béla képviselő urnak (Derűtlenség a szélső baloldalon.) — hát Komjáthy Béla talán maga-magának elhiszi, ő maga mondja, ez egy csufos béke, de meg kellett kötni, mert az ország el volt gyengülve, a bajokon segíteni kellett. (Egy hang a szélső baloldalon: Ön vezette az országot, nem Komjáthy!) Hiszen én a tényállást akarom konstataálni. Kétfőt nem tartok. Nem tartom először azt, hogy az ország annyira el volna gyengülve, hogy egy csufos békét kötni kell. Igenis, az ország elbirná...

Kubik Béla: Lovat ad az osztrák alá.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem adok lovat alá! Ellenkezőleg, magam ülök a lóra. (Tetszés és derűtlenség jobbfelől.) Az ország elbirná és ha kell, szembeszállna a további harccal is, ha olyan egyezségről volna szó, amely, amint önként mondják, csufos béke. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Bizony az!) Ezt tagadom én. Kérem a t. képviselő urakat, nézzék meg az éremnek a másik oldalát! Soha kompromisszum egy nem kötetett, soha egyezkedés egy nem kötetett, hogy mindegyik megmentette a magát, minden érdekét, minden kívánságát és a másiktól mindazt elvette, ami az ő kívánsága volt. Soha kompromisszum egy nem kötetett, hogy minden előny az egyik oldalon, minden hátrány a másik oldalon legyen. (Egy hang a szélső baloldalon: Azt a többség se hiszi!)

Most még pár szót kell szólanom, t. Ház, (Halljuk! Halljuk! Mozdás és zaj. Elnök csenget.) arról a három javaslatról is, amelyek beadtak és meg kell indokolnom, hogy azokhoz miért nem járulhatok. A legrövidebben végezhetek, mert legrövidebb Komjáthy Béla képviselő ur határozati javaslatával. Ő azt mondja, hogy addig ne tárgyalja ez a Ház a kvótajavaslatot, amíg a kormány a pénzügyi bizottságban kért adatokat elő nem terjeszt.

T. Ház, a t. képviselő urnak joga van adatokat kérni, de én nem gondolom, hogy a Háznak ezen javaslat elfogadását ajánlhatnám; nem is fogom ajánlani, mert a pénzügyi bizottságban kért adatok egy része megszerezhető a statisztikai, budget és más e fajta kimutatásokból, nagy része azonban olyan, amelyeket nemcsak hogy nem lehet az adott és megengedett időhatárok között megszerezni, de amelyeket egyáltalán nem lehet megállapítani, hivatalosan pedig éppen nem lehet előterjeszteni az autenticitás jellegével, mert azok csak egyes egyéni konsziderációk, becslések és appreciációk tudományos és buváriati eredményei lehetnek. A t. képviselő urak a bizottságban harminc és egynéhány adatot kértek tőlünk és — higgye el a t. képviselő ur, ez nem akar gúny lenni, de úgy van, hogy — három kategóriája van azoknak az adatoknak és éppen úgy, mint a latin közmondás mondja: „de omnibus rebus civilibus, incivilibus et quibusdam aliis”, s ebből a harmadik kategóriából való volt a kért adatok közt a legtöbb. Ezen adatok előterjesztésére nem vállalkozhatom és kérem a t. Házat, hogy a javaslatot el ne fogadja.

(A hatvanhetes alap.)

De nem hanyagolhatom el azt a két javaslatot sem, amelyet Kossuth Ferenc és Polónyi Géza tisztelt képviselő urak terjesztettek elő. Mindenek előtt azt kell kifejtenem, hogy az, ami mindkét javaslatban bennfoglaltatik, hogy tudniillik a közös-ügyek eltöröltésének, (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) és a kölcsönös védelmi kötelezettségnek alapjaira helyezkedve rendezkedjék be Magyarország Ausztriával politikai viszonyaiban, az egy olyan téma, amelynek fejtegetése hosszas lenne és messze vezetne, de szükséges, hogy mégis pár dolgot erről elmondjak. (Halljuk! Halljuk!) És mikor ezt tesztem, mindenek előtt Kossuth Ferenc képviselő urnak kijelentem, hogy nem tehetem meg neki azt a sziveséget, — bocsánatot kérek, — hogy beismerjem, hogy tévedtem, mikor a pénzügyi bizottságban azt mondtam, hogy a ki pedig állítja, hogy közösen érdeklő ügyek és viszonyok nincsenek, az a

48-iki törvényeken is túl megy. Ezt fenntartom és nem áll az, a mit a tisztelt képviselő ur mond, hogy csak azért mondják közöseknak a pragmatika szankcióból folyó kötelezettségeket, mert rosszul fordítják a kölcsönös szót. Ez nem áll ellenben. Lehet, hogy ez így van, majd rátérek, de ellenben nem áll, mert én nem hivatkoztam a pragmatika szankcióra, hanem a 48-iki törvényre és annak 13-ik szakaszában az áll, hogy Magyarország és ő felsége többi tartományai között fennforgó közösen érdeklő viszonyokat fogja a miniszter kezelni, ha a viszonyos szónak közöses fordítása nem megengedett és helytelen, a közös szónak viszonyosra visszafordítása szintén nincsen megengedve. A pragmatika szankcióban az kétségtelen, arról azonban nem beszéltem (Halljuk! Halljuk!), hanem a képviselő ur emlékezetembe hozván, visszaemlékeztem azokra az időkre, mikor erről a kérdéssel ebben a Házban a nagy, alapvető viták folytak. Igenis, a pragmatika szankcióban van az, hogy: indivisibilitert és inseparabilitert in vices ac simul una cum regno Hungariae. Ez nem azt jelenti, hogy közös, hanem hogy viszonyos és együttes, de azokban a vitákban, amelyek e Házban lezajlottak, be lett bizonyítva, hogy mikor a pragmatika szankció az indivisibilis possessio, a szétválaszthatatlan birtoklást megállapította, akkor megállapította a védelmi kötelezettséget is.

Madarász József: Soha!

Széll Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter: Ez a védelmi kötelezettség hatályos nem lehet, ha az csak viszonyos, és ha az nem közös. (Zajos ellenmondások a szélső baloldalon.) Én azt cítlalom szóról-szóra, ami 1867-ben mondatott és 1867-ben mondta és fejtegette ezt Deák Ferenc. (Felkiáltások a szélső baloldalon. De nem így!) Igy!

Endrey Gyula: Lustkandél!

Széll Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter: Ha azt mondják, hogy nem így, (Zajos ellenmondások a szélső baloldalon.) akkor kérem, hallgassák meg, hogy mégis így, mert én híven...
Komjáthy Béla: 1861-ből kérjük citálni Deák Ferencet!

Széll Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter: Én 1867-ből citálom. Azt mondta Deák Ferenc, hogy ugyanazon közös uralkodó alatt feloszthatatlanul és elválaszthatatlanul együtt birtoklandó. Ezt mondja a pragmatika szankció. „Midőn az ország ezen elvet kimondotta, magára vállalta egyszersmind azon kötelezettséget is, hogy ezen feloszthatatlan és elválaszthatatlan birtoklást fenn is fogja tartani, különben ezen elvnek kimondása csak üres szó lett volna.” A pragmatika szankció tehát, midőn a trónörökös-hez követte, az elválaszthatatlanság és föloszthatatlanság elvét kimondotta, kimondotta egyszersmind a védelmi kötelezettséget. Nevezze bárki, ha tetszik, ezen kötelezettséget nem perszonál, hanem real unikan: én azt a perszonál unióhoz kötöt és most kifejtett feltételt egyes követésének tartom. De bárminek nevezük azt, annyi mindenesetre igaz, hogy az határozatlan ki van mondva a pragmatika szankcióban. (Ugy van! helyeslés a jobboldalon.) Egyébirant az 1848-iki III. t. cikknek 13. szakasza is világosan elismeri, hogy köztünk és ő felségének többi országai közt csakugyan léteznek közös viszonyok: azt pedig senki állítani nem fogja, hogy az ott említett közös viszonyok egyedül a trónörökösre vonatkoznak: hiszen az említett törvény a fejedelem személye mellett miniszterre bizza, hogy ezen viszonyokra nézve Magyarországot képviselje: a trónörökös pedig rég elhatározott dolog, az kérdés alá nem jöhet, az szakadatlan folyamatában semmi képviseletet nem tett szükségessé.

Egyébirant maga az 1847—48-iki országgyűlés így fogta fel a pragmatika szankció értelmét. Ugyanis azon felirattal, mely az 1848-iki törvények alapjául szolgált, a március 14-iki felirattal azt mondták az ország rendi: „a legújabb időben kifejtett események mulasztáshatatlanságát figyelembe véve azokra fordítani, amiket felséged uralkodóháza iránti hűségünk, az összes birodalom iránti törvényes viszonyaink és hazánk iránti kötelezettségünk megkíván. És ugyanaz a felirat folytában ismét azt mondják: „E tekintetben lehetetlen aggodalommal nem tapasztalunk a nyugalom birodalmozásának azon jeleit, melyek a pragmatika szankciónál fogva velünk egyesült birodalom némely részeiben mutatkoznak.” Ime ezen felirat és azon összbirodalomról és ezen birodalom iránti törvényes viszonyainkról szól: aggodalommalmentes a nyugalom birodalmozásának jeleit a pragmatikasankciónál fogva velünk egyesült birodalom némely részeiben. Kérdezem: egyedül a trónörökösli viszonyra vonatkoznak ezek? Hiszen az birodalomról akkor sem kezdett, annak megállapított rendje fenyegetve nem volt. (Élénk tetszés a középben.) Léteztek tehát és léteznek közös viszonyok és ha azok csakugyan léteznek, nem természetese-e, hogy azon ügyek is közösek, melyek ezen viszonyokra vonatkoznak, vagy azokból erednek. (Felkiáltások a középben: Ugy van!) Közös viszony közösügyek nélkül sem az állam, sem magánosok életében nem igen létezhetik. „Ha valaki a pragmatika szankciót figyelemmel végigolvassa, nem fog kétkedni azon, hogy ennek megkövetésénél egyik fölé a viszonyos védelem is volt.” (Zajos felkiáltások a szélső baloldalon: No hát itt van! Viszonyos védelem.) Bocsánatot kérek, én nem mondtam, hogy a pragmatika szankció másképp mondja. Az ellenkezőjét mondtam. Azt mondtam, hogy a 48-iki törvények mondják. Azt mondtam, hogy miképpen értették meg a 67-iki törvények megalkotói és ennek bizonyítására olvasom most fel Deák Ferenc akkori beszédjét. Azt mondtam továbbá: (olvassa.) „Némelyek nem tagadják ugyan a védelem közöségét, de kétségbevonják a birodalom közöségének elvét.” Azt mondtam Deák Ferenc erre: (olvassa tovább.) „...seink, midőn a szankció pragmatikában kimondott feloszthatatlan és elválaszthatatlan birtoklás elvnek kimondásával kötelezve

Jónak annak fenntartására és megvédésére, jól tudták, hogy a védelemnek olyannak kell lenni, mely célra vezessen, már pedig csak az együttes erővel folyó közös védelem lehetett sikeres, az állandó rendes katonaság felállításra óta minden időben, a külvált seregeknek külön működése pedig zsb-basító lett volna a szükséges védelem hatására...”

„Meggyőződésem tehát az, hogy a közös és viszonyos védelem oly kötelezettség Magyarországára nézve is, mely egyenesen a pragmatika szankcióból folyt, melyet az ország soha kétségbe nem vont, melynek hű teljesítését soha meg nem tagadta. Ha kötelesek vagyunk fenntartani és megvédeni az elválaszthatatlan birtoklás elvét, kétségtelenül tartozunk a védelemnek oly módjáról is gondoskodni, mely célserű legyen, különben a pragmatika szankciónak ezen feltételét magunk játszanók ki.” (Élénk helyeslés a középben.)

Hát, tisztelt képviselőház, (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon. Zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.) én nem akarom ezekkel a citátumokkal a tisztelt Ház figyelmét fásztani, de kötele voltam vele azért, (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások a jobb- és baloldalon: Csend!) mert meg kellett mondanom, amit vallok, hogy ugyanis a 48-iki törvény közös érdeket és közös viszonyokat ismer és ezt mondtam Kossuth Ferenc képviselő urral szemben; én a pragmatika szankciónál nem beszéltem, sőt azt mondtam, hogy ez az *in vices ac simul* nem közöst jelent, de a 48-iki törvény így vette be és azok, akik megalkották a 67-iki kiegyezést, úgy alkották és úgy magyarázták a pragmatika szankciót, hogy a viszonyos védelem közös is és az köteleesség fennáll a pragmatika szankcióból és az országra. (Helyeslés a jobb- és baloldalon. Ellenmondás a szélsőbaloldalon.) Én ezért, mert ezt vallok és állok a 67-iki alapon, (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) azért nem fogadhatom el a határozati javaslatot. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek, t. képviselő urak ezen az oldalon.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem fogadhatom el a határozati javaslatnak, nézetem szerint, a 48-iki törvényvel sem megővező visszafelzárkózást, amelyet felőle, hogy ugyanis kölcsönös védelmi kötelezettség alapján alkudozunk és tárgyaljunk.

Mert azt tartom, hogy azok a nagy motívumok, amelyek a 67-iki törvények megalkotói vezették és amelyek a 67-iki kiegyezés megalkotását megokolták, hogy azon nagy motívumok ma is állanak; (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) azt tartom, hogy Európa ezen helyén azokkal a nagy államcsoporthalakkal szemben, melyek a nyugaton vannak és azokkal a népekkel szemben, amelyekkel jó barátságban akarunk élni, de akik nekünk nem mindig és nem mindenütt barátaink, ezen a helyen, itt a Balkán párkányán, azt tartom, hogy oly monarkia állhat csak meg és ebben találja védelmét Magyarország is, (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) és a magyar nemzeti állam, amely monarkia oly kapcsolatot fűz össze a két állammal, mint ahogy azt az 1867. XII. t.-c. megállapítja. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon. Ellenmondás a szélső baloldalon.)

Madarász József: Le vele!

Széll Kálmán miniszterelnök: A t. képviselő uraknak, tudom, más a meggyőződésük és én tiszteltem is, de engedje meg, hogy én kifejtsem a magamét, és megmondjam, — senkit nem bántva, senkit sem támadva — mit tartok e kérdésben. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) És abból, hogy nem fogadhatom el a határozati javaslatoknak motivációját, abból magából folyik, hogy nem fogadhatom el a konkluziójuktól sem, nem fogadhatom el Kossuth Ferenc határozati javaslatát, amely arra utasítja a kormányt, hogy adjon be törvényjavaslatot az 1867. XII. törvények eltörölésére. Nem fogadhatom el, mert azt veszedelmes, végtelen, bennünket a bizonytalanság örvénye felé sodró kísérletezésnek tartanám, amelyet a mai viszonyok közt és az ország jól fellegott érdekében nem tesz meg. De nem fogadhatom el Polónyi Géza képviselő ur javaslatát sem, nem csak ezért, de azon hozzatételek kedvéért és okokért sem, amelyben a javaslat végén jónak látja azt mondani, hogy miután a 32 év óta tartó viszony bizonyos közöséget teremtett, hát egyezkedjünk...

Polónyi Géza: Vagyunközösséget!

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem fogadom el, mert ez nem egyezkedés, hanem az 1867. XII. törvényeknek likvidációja, amelyhez én kezdet adni és alkalmat nyújtani nem fogok. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Beismerem, t. képviselőház, hogy az áldozat, amelyet a kiszámított százalékos eredményen felül politikai motívumokból — amiknek szükségére és jogosultságára rámutattam — ez a javaslat az országra akar róni, beismerem, hogy súlyos áldozat és én legjobban meggyőződésem szerint az összes kérdések megoldásának és elintézésének érdekében és azon nagy érdekekből, melyek Magyarország gazdasági és pénzügyi életét elhez fűzik, nem tudnék más tanácsolni. Azt mondtam egy képviselő ur: aki pedig ezt tanácsolja, ez nem tehet másképp, — nem így mondja szó szerint, de ez az érteleme — az csak szolgalmatosságba tetheti. No hát, t. képviselő ur, önnök joga van felettem ebben a kérdésben legjobban belátása szerint ítélni, de gondolja meg: igaz-e az, amit mond és igazságos-e én rá vonatkozólag. Én, t. képviselő ur, ezt a helyet nem kerestem, (Igaz! Ugy van! jobbfelől és a baloldalon.) erre a helyre én nem törekedtem és mikor engem az események előtérbe állítottak, mielőtt erre a helyre ültem, az első szó, amelyet én ajkaimról kifejttem, a feldult béke helyreállítására, az ország jogainak védelmére volt szentelve. (Igaz! Ugy van! jobbfelől és

baloldalon.) Én ezt a küzdelmet folytattam és akkor álltam ide, mikor úgy láttam, hogy kötelességem ide állni. (Igaz! Ugy van! jobbfelől és a baloldalon.) És legyen arról meggyőződve a t. képviselő ur, hogy engemet nem vezet más, amint nem vezetett soha, mint önön lelkiismeretem és meggyőződéseimnek ereje! (Élénk helyeslés és éljenzés jobbfelől és a baloldalon.) Nem a hatalomért jöttem ide. (Zaj a szélső baloldalon.) Önök sajtóiták ki belőlem, hát jogom van arra hivatkozni, hogy ez rám nem illik. Nekem nem parancsol semmi és nem parancsol senki, mint henségem sugallata, azt teszem, amit az ország érdekében jónak látok és nyíltan, világosan számot adok róla. (Éljenzés jobbfelől és a baloldalon. Mozgás a szélső baloldalon.)

Ezt teszem abban a tanácsban, a koronatanácsban és ezt teszem ebben a Házban, a nemzet tanácsában és nem teszek egyebet, de tudom, hogy az ilyeneket is túrni kell, mert vele járnak ennek a súlyos kötelességnek a teljesítésével. Hát én túrni fogom, de nyílt homlokmal mondhatom, hogy a t. képviselő ur nem igazgató.

És ma is bebizonyítottam beszédemnek letelején, hogy amit önöknek proponáltam, azt én már három évvel ezelőtt így tartottam és csak azzal a kis frakcióval pótoltam meg, amelynek motívumát is adtam. Megmondtam, hogy 34 felé, 33.80-on álltam három év előtt.

Beismerem, hogy ez a kiegyezési politika és az a kiegyezési mű, melynek ez is egy integráns része és alkateleme, rögzős úton vezet, sok nélkülözéssel és ötlemondással jár, de meg tudnám én azért azoknak a számláknak, amiket itt felhoztak, az ellenszám-laját is csinálni. De ha beismerem is, hogy ez az ut rögzős és nem vezet mindig . . .

Vizontal Soma: Virágos völgyekbe!

Szell Kálmán miniszterelnök . . . igen, virágos völgyeken át és nem vezet abba a fényes és ragyogó palotába, amelyet önök rajzolnak, de vezet egy lakályos épületbe, (Ellentmondás a szélső baloldalon.) abba, a melyben jobban meg vélem vérdhethi az idő szerint az ország gazdasági érdekeit, mert reális adatokon nyugszik, mert illuziómentes, mert nem ábrándokkal számol, hanem az adott viszonyokkal és a helyzet követelményeivel. Ezért ajánlom a törvényjavaslatot elfogadásra. (Hoszantrató zajos helyeslés és éljenzés jobb- és balfelől. Számosan üdvözlök.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggesztem.

(Személyes kérdésben.)

Thaly Kálmán: Tegnap nem volt jelen, amikor *Kolozsvári-Kiss István* és *Vései József* között szöviát támadt, amelynek során *Vései József* az ő személyét és nevét is említette. Amikor *Kolozsvári-Kiss István* azt mondotta, hogy az elvek vásárlására a kormány pátenst kérhet, mert az új dolgot, *Vései József* közbe-kialított, hogy: *Régi dolog az is! Ia nem hiszi, kérdezze meg Thaly Kálmánt, hogy ki foglalkozott vele!* Ezt úgy is lehet értelmezni, mintha neki (Thaly-nak) része lett volna ebben. (Felkiáltások jobbról: *Nem úgy értette!*) Ha azonban rea, mint történetbuvárra hivatkozott, *Vései József* képviselő ur, (Felkiáltások a jobboldalon: *Ugy van! Ugy van!*) akkor ki kell lenyenteni, hogy igenis sok esetet tud a régi időkől, különösen a mohácsi vész után következő két ellenkirály korából az elvek vásárlására. *Vései József* képviselő ur azonban nem tette hozzá, hogy a történetíróra hivatkozik, ha tehát jelen van, kéri őt, nyilatkozta ezt ki.

Vései József: A t. Ház szíves engedelmével (Halljuk! Halljuk!) igen röviden felelek s gondolom, ez a válaszom *Thaly Kálmán* igen t. képviselőtársamat is teljesen meg fogja nyugtatni. Én *Kolozsvári-Kiss István* képviselő urat *Thaly Kálmán*hoz, a történetíróhoz utasítottam, aki tanúságot tehet arról, hogy *Ferdinand* és *Zápolya* korszakában s a kurucidőkben igen is történtek olyan esetek, amelyeknek szerzőségével a mostani kort vádolja *Kolozsvári-Kiss István* képviselő ur. Eszem ágában sem volt, nem is lehetett a t. képviselő urat gyanúsítani, mert hiszen tisztán csak a történetíróra hivatkoztam *Kolozsvári-Kiss István* képviselő ural szemben s gondolom, hogy e minőségében ő is elfogadja szak-tekintélynek *Thaly Kálmán* t. képviselőtársamat. (Általános élénk helyeslés.)

(A vita folytatása.)

Hentaller Lajos: Kijelenti, hogy a függetlenségi párt minden kormányval szemben meglátmadja a kvótaemelést.

A kvótábizottság álláspontját ismerteti, amidőn még a kvótábizottság azon véleményben volt, hogy a kvótát nem lehet fölemelni s ennek az elnöke volt *Szell Kálmán*. A kvótábizottság jelentését fűlhaborodással utasítja vissza. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Minden tényező azt igazolta be, hogy a 67-es alap nem állhat meg.

Vizontal Soma: Rosszul áll az magától is!

Hentaller Lajos: A 67-es politika nem egyéb a gyávaság politikájánál. A Deák-párti vezérpólitikusoknak az volt a legnagyobb hibájuk, hogy a lemondás, az engedékenyesség politikájára léptek, a helyett, hogy a multból vettek volna tanulságot. A mai viszonyok beigazolták, hogy mind a két párt téved, a 67-es Deák-párt, és a mostani szabadelvű-párt. Ezeknek az volt a tevedésük, hogy igyekezzenek jogainknak rongyait kikögyörögni, kiakadni. Ez volt az aknavas politikája. A viszonyok azt igazolják, hogy Deák Ferenc ezen nagy műve 32 év alatt nem felel meg az ország érdekeinek s most azt kell látni, hogy még ez a 67-es kiegyezést is szintén megnyirbálják. Amig tehát a közös alap áll, Magyarország mindenben csak veszít, a helyett, hogy

nyerne. Már több szóнок kijelentette, hogy a kvótábizottság álláspontja milyen helytelen. (Igaz! Ugy van!) Határozottan állítja, hogy a fogyasztási adók nem rekompenciáció a kvóta felemelésére. Nem fog ez nekünk használni, mert mi nekünk az az érdekünk, hogy a magyar ipart fogyaszszuk, ne pedig a külföldről behozottat. A kvóta megállapításánál nem vették figyelembe a közös költségek folytatónak emelkedését. Nem fog nyerni az ország a szesznel sem, mert mi még azt sem fogyasztjuk el, amit termelünk.

Batran lehet állítani tehát, hogy a megállapított kvóta elérte már a fej utáni arányt, amit az osztrákok követelnek. Tehát az osztrákok kedvéért lelépelt a kvótábizottság eredeti álláspontjáról s elfogadott néhány ezer forint boravallót az osztrákoktól azért, hogy nekik 3 és fél milliót adjon. (Helyeslés a baloldalon.)

De helytelen a kvótábizottság számítása is, mert az I. és II. osztályú kereseti adót nem veszi figyelembe, ez az adó pedig nincs Ausztriában, ezt tehát le kellett volna vonni. Előáll tehát a pozitív eredmény, amit a miniszterelnök emlegetett. De ami csak a kvótábizottság előtt pozitív, de az ország közvéleménye előtt nem.

Számadatokkal igyekszik bebizonyítani, hogy a kvótábizottság tévedett. Helyes tehát a függetlenségi párt azon véleménye, hogy leghehelyesebb, ha a kvótát ő felsége szabja meg, miután a kvótábizottság nem járt el helyesen. Foglalkozik *Matlekovics* államtitkár, a kvótábizottság egyik tagjának beszédével s azt cáfolgatja. Ismerteti *Deák Ferenc* egyik beszédét, melyet 1867. december 14-én tartott a képviselőházban, aki kijelentette, hogy e meggyezés nem tekintendő vásári alkunak s ezen összeget (a kvótát) olyannak tartja, amelyen túl semmi esetre sem lehet lépni s utóbb bámi követelést támasztani. E beszédből kifolyólag szavazta meg 67-ben a Ház a törvényjavaslatot. Midőn ezt a szövetséget megkötöttük, akkor Ausztria még egységes volt, de ma már éppen nem lehetne ezt mondani, mert remélhetőleg Ausztria nemokara részeire fog szétbomlani. (Helyeslés a baloldalon.) Véleménye szerint, ha a kvótábizottság erősen ragaszkodott volna álláspontjához, akkor Ausztria megelégedett volna a régi kvótával is, miután azonban a kvóta-bizottság folyton engedett, természetesen Ausztria lett a követelő. Ausztria nem viselkedik velünk szemben lovagiasan. Érdekei előmozdítására még a nemzetiségeket is felizzagta ellenünk. (Igaz! Ugy van!) A közvélemény a kvótábizottság álláspontját nem óhajtja elfogadni; tiltakozik az ellen. Minden jó magyar a függetlenségi párt álláspontját fogadja el. De ha a képviselőház többsége osztrákból akar lenni az osztráknál, akkor nem a jog, törvény, igazság alapján állanak, hanem az osztrák tizparancsnok azon bekedésehez ragaszkodnak: Tisztelet Ausztriát, hogy rövid életű légy a földön. (Helyeslés balról.) A mai viszonyok azt eredményezik, hogy az osztrákok miatt vándorolnak ki honfitársaink, az osztrákok miatt megytönrre a magyar ipar és kereskedelem. (Helyeslés balról.) Hazánk 300 éves történelme kalvariaja nemzetünknek, ez ellen szívet-lelekkel tiltakozott minden időben. Vádolja a kormányt, mely valósággal kirabolja az adózó polgárságot, a helyett, hogy elősegítene. Nem fogadja el a törvényjavaslatot, de ha megszavazzák is, ez már Ausztrián úgy sem segít. Austriam delendam esse censeo! Pártolja *Kossuth* határozati javaslatát. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: A vitát az idő előrehaladt voltára való tekintettel felfeszakítja s az ülést háromnegyed két óra után berekeszti.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a kabinetnek a fővárosban időző valamennyi tagja résztvett.

Az állami háztartás. A pénzügyi kormány most teszi közzé kimutatását az állami pénztáraknál ez év harmadik negyedében előfordult bruttó-bevételekről és kiadásokról. E kimutatás szerint 1899. július 1-től szeptember végéig 133,674.752 frt folyt be az állami pénztárakba, míg a bruttó-kiadások összege 132,380.496 frtra rug. A bevételek összege 4,465.373 frttal nagyobb, a kiadásoké 231.647 frttal kisebb, mint az 1898. év hasonló időszakában volt s így az 1899. III. negyedének mérlege 4,667.020 frttal kedvezőbb, mint volt a tavalyi III. negyed mérlege.

A kvóta a törvényhatóságokban. *Szeged* és *Arad* városok törvényhatósága tárgyalta ma *Marosvásárhely*nek az a körlevélet, amely a törvényhatóságokat a kvótaemelést ellen való tiltakozásra hívja föl. A *szegedi közgyűlésen* a függetlenségi párt a fölirat támogatása mellett kardoskodott, szemben a tanács javaslatával, amely a napirendterést ajánlotta azzal a megokolással, hogy a kvótakérdés mai előrehaladott stádiumában a külön állásfoglalásnak semmi értelme sincs. A közgyűlés azt a követelt indítványt fogadta el, hogy a kvótakérdést sem bizalmi, sem pártkérdésnek nem tekintni és kijelentni, hogy a kvóta fölemelését Magyarország mai közgazdasági helyzetében megokoltnak nem tartja és erről a képviselőházat feliratban értesíti. — Az *aradi közgyűlésen* 50 szóval 23 ellen a tanács javaslatára egyszerűen tudomásul vették a marosvásárhelyi körlevélet.

A függetlenségi-párt obstrukciója. A függetlenségi és 48-as párt ma délután értekezletet tartott, amelyen szokatlan nagy számban jelentek meg a képviselők. A pártkonferenciáról kiadott hivatalos kommuniké csak annyit jelez, hogy a függetlenségi és 48-as párt a kvótajavaslatra vonatkozólag november 16-án hozott határozatát fenntartja. Egy helyi köznyomatos értesülése szerint az értekezlet továbbmenő határozatokat hozott a párt követendő taktikájára nézve. Főszólatlak a pártnak majdnem összes tagjai és mindannyian egyértelműleg oda nyilatkoztak, hogy a függetlenségi párt reputációját követeli meg, hogy a kvótajavaslat január 1-éig ne válhasson törvénynyé — annál inkább, mert ebből az országnak kára nem lehet. Az egyes szóнокok utaltak arra is, hogy Ausztriában éppen ma elhatározták az obstrukciót, a miért ugyanis királyi döntés alá kerül a kvóta megállapodása. Szóba került továbbá az ülések tervezett meghosszabbítása is, erre vonatkozólag a párt azt határozta el, hogy ezen indítványt el nem fogadja, ellenkezőleg a párt nem is tartja lehetségesnek az ülések meghosszabbítását. A házszabályok ugyan azt mondják, hogy az ülések meghosszabbításának csak törvényjavaslatok vagy költségvetések tárgyalásánál van helye; a most szöngyenen levő javaslat azonban nem sorozható e kategóriákba, és tulajdonképpen a kvótábizottság jelentését tárgyalják, ily értelemben tehát a párt holnap házszabályvitát provokál. Ami a kvótavitában követendő taktikát illeti, a pártnak ezentul felszólató minden tagja tiz aláírással ellátott határozati javaslatot fog benyújtani, hogy a zárszó jogával élve, kétszer beszélhessen. A mai konferencia végéig a vitarendező bizottságnál összesen 20 szóнок volt feliratkozva; azoknyúl több interpelláció van bejelentve, a kérévényekhez pedig szintén többen fognak hozzászólatni.

Nyilatkozat. *Rátkay* László országgyűlési képviselő ur a következő sorokat intézte lapuuk főszerkesztőjéhez:

Kedves barátom!

A Budapesti Naplónak december 8-iki számában, az országgyűlésről hozott közlemény azt állítja, hogy *Justin Gyula* képviselő társam beszédéről úgy nyilatkozott volna (előzve a kvótaemeléslről felolvasott szemelvényekre) „hogy ez lehet pikáns, de az én természetem nem veszi be.” Én ezt nem mondtam.

Légy szíves ezen helyreigazításomnak becses lapodban helyet adni.

Barátod

Rátkay László.

KÜLFÖLD.

A cseh obstrukció.

Budapest, december 13.

A csehek megengedik maguknak azt a fényűzést, hogy az obstrukciónak, — melyet végképp adoptáltak — mind a két formáját üzik: a *formát*, amely abban áll, hogy ülés elején mindenféle kigondolható indítványval, kérdéssel, javaslattal, rekriminációval és ezek felett való szavazások provokálásával — mindez parázs osztrák veszekedésekkel fűszerezve — pocskolják az időt; és azonkívül az *agymbeszélést*, amely abban áll, hogy hosszú beszédeket mondanak — három-négy órástól föfelé. Így tettek ma is. Az elnöknek csak hosszas herec-hurca után sikerült áttérteni a házati napirendre, amikor is aztán *Forst* belekezdett egy ótórás beszédbe, amelyben feltárlta Magyarország és Ausztria történetét a mohácsi vészről a mai kvóta-harcig. Félnégykor ért el 1867-hez és öt óra felé szerencsésen eljutott a befejezéshez, kijelentvén, hogy pártja ellene fog szavazni a kvótajavaslatnak.

Az obstrukciós ülés alatt azt híresztelték, hogy *Clary* beadta a lemondását és hogy utódjául *Pminski* galiciái helytartó a visszalevél, aki az elnökség mellett az igazságszűggyi ténárt is átvenné. (A csehek dübe *Clary* kívül főképp *Kindinger* igazságügyminiszter ellen forr.) A lemondás híret megcáfolták ugyan, de *Engel*, az ifju-csehek vezére — aki ma *Clary*val értekezett — maga beszélt, hogy az ő benyomása az, hogy a *Clary*-kabinet elhatározta a visszalevélését. Másrészt azt beszélik, hogy ha *Clary*nak nem sikerül az államszűkségleteket keresztűlvinni, akkor gróf *Pace* Antal, az állami számvevőszék alelnöke fog a kormány élére állni, aki a 14. §. alapján dekretálni fogja az összes hátralévő törvényjavaslatokat.

(A képviselőház ülése.)

Bécs, december 13.

A képviselőház külső képe ma mozgalmasabb a rendesnél s izgalmasabb jelenetek folynak le.

Miattart az ülés elején a cseh *Berks* a következő kérdést intézte az elnökhöz: A mostani ülészakban összesen 457 interpellációt intéztek a kormányhoz, amely eddig mindössze tizenegy interpellációra válaszolt.

Bielohlavék: A zsidó Wetschel ügyében is interpellálunk, ennek a nyomorut embernek az ügyében, aki az udvar auktoritását aláassa!

Az elnök csüggöt.

Berks: Az interpellálás joga ezzel illuzóriussá válik. Az igazságügyminiszterhez (Abcug-kiáltások) áldástalan hivatali működésének megkezdése óta negyvennyolc interpellációt intéztek, de egyetlen egyre sem válaszolt. (Halljuk!) Az igazságügyminiszter az interpellációkkal szembe állítja a megvetés hallgatását, (Zajos helyeslés a cseheknel.)

Breznovszki: Elnök ur, hozassa be a vádoltat! Hadd üljön a vádoltak padjára!

Berks: Az ilyen fényűzést megengedheti magának egy magánember, de nem egy miniszter. Ezért kéredezem, vajjon hajlandó-e az elnök ur az igazságügyminisztert felszólítani, hogy mondja meg, miért nem válaszolt eddig a hozzá intézett interpellációkra. (Zajos helyeslés a cseheknel.)

Elnök: Értesíteni fogom az igazságügyminiszter urat erről a kérdéssel. (Nagy zaj.)

Schneider: Mi történt Polnává? Mi történt a Hrusza Anna vérével? (Derűtlenség.)

Wrabetz: Hisz' ez az ember a bolondok házába való!

Schneider: Mi történt a Hrusza Ágnes vérével? (Zajos derűtlenség.)

Ezzel azután megkezdik a csehek a támadást *Fuchs* elnök ellen.

Stranzki szerint az elnöknek tegnap össze kellett volna hívnia a rosszaló bizottságot.

Elnök azt feleli, hogy a házszabályok értelmében nem volt jogában, hogy a rosszaló bizottságot összehívja.

Silény megtámadja a *Reichsrath-Correspondenz*t, amely az ő beszédét hibásan közölte s azt kérdezi az elnöktől, vajjon hajlandó-e arról gondoskodni, hogy ez a könyvnyomtatás jövőben tisztességesebben teljesítse kötelességét.

Elnök erre azt feleli, hogy a *Reichsrath-Correspondenz* magánvállalat, amelyre az elnökség semmi befolyást sem gyakorolhat.

Silény: Tudom, hogy ez a könyvnyomtatás magánvállalat, de ha ez így van, miért engedik meg a munkatársainak, hogy ebbe a terembe belépjenek? (Főlszólítás a csehek padjairól: Elnök ur, ön nagyon téved, ha azt hiszi, hogy mi ezt a bánásmódot el fogjuk tűrni! (Nagy zaj.)

Bzovrad azt kívánja, hogy az elnöknek a rosszaló bizottságról mondott szavait napirendre tűzzék.

Az elnök megtagadja a Ház megkérdését.

Erre az elnöki kijelentésre a csehek óriás lármát csapnak. Sorra kiáltják:

— Ezt nem tűrjük! ez szemtelenség! meg kell kérdeznünk a Házat!

A terem közepén kiabáló és fenyegetőző csoportok verődnek össze és egy pillanatra úgy látszik, mintha verekedni akarnának. Különösen a szocialista *Schrammel* és a cseh *Sokol* és *Mastalka* mutatnak nagy kedvet a verekedésre. Erre az szolgálatot okot, hogy egy cseh képviselő azt kiáltotta oda a szocialista *Zellernek*:

— Hol vannak a szocialisták? Miért tűrik ezek a híres emberek a házszabályok megsértését?

Schrammel: Az a párt, amely ebbe a házba behívta a rendőröket, nincs arra följogosítva, hogy a házszabályok megsértése miatt panaszkodjék.

Ezekre a szavakra roppant vihár támadt. A csehek úra az elnök ellen fordultak, szidták és gyalázták, sokan leszedték az asztaldeszkákat s pokoli dobogást csaptak. A zaj egyre nagyobb lett és senkinek a szavát sem lehetett hallani. A tárgyalás egészen megakadt.

Ebben a nagy viharban *Bilinski*, *Engel* és más jobboldali képviselők fölrohantak az elnökhöz s kapacitálni kezdték, amint látszik, nem eredmény nélkül, mert *Fuchs*, csüggöt intve, a következő kijelentést tette:

— Ebben a pillanatban nem vagyok abban a helyzetben, hogy az urak kívánságát teljesítsem, de hogy bizonyítsam részrehajlatlanságomat, az ülés végén meg fogom kérdeznünk a Házat, vajjon a rosszaló bizottság dolgában vallott nézetem helyes-e.

Erre a kijelentésre visszatért a nyugalom s a Ház átkerült a napirendre, a *kegytárgyalás* tárgyalására.

Az egyik vezetésnök, *Forst* szólalt föl először, kiemelve, hogy az új kvóta lehetővé teszi Magyarországnak, hogy még jobban kiszakmányolja Ausztriát, mint eddig. Közben szünetet tartva, öt óra hosszat beszél, hol csehül, hol németül, Magyarországnak és

Ausztria viszonyait fejtve a mohácsi vésztől máig. Beszédét azzal végzi, hogy pártja ellene fog szavazni ennek a kvóta-javaslatnak, amely olyan megokolatlan nagy megterhelést foglal magában Ausztriára nézve.

Menger, a másik vezetésnök a javaslat mellett szól, utalva arra, hogy Ausztria-Magyarország nem államszövetség, hanem két önálló államból áll, amelyeknek sok közös ügyük és érdekük van s amelyeknek kormányzása e szerint van szervezve. Kiegyezés esetén rendszeren egyik fél sincs megelégedve, de jobb a sovány kiegyezés, mint a kővér pör. Beszédé végén utal *Bilow* beszédére s ajánlja, hogy vonják le abból a megfelelő tanulságot.

Az általános vita ezzel be lévén fejezve, *Lupul* alelnök a bizottsághoz utasítja a javaslatot.

Az ülés berekesztése előtt *Kaftan* a kiegyezési bizottság egybehívott ülésének elhalasztását indítványozza.

Bilinski, mint a bizottság elnöke, kijelenti, hogy tekintettel a javaslat sürgősségére, ez a kivánság nem teljesíthető.

Bécs, december 13.

Ma csupa híreszteléssel volt tele a levegő. Délben összeült a minisztertanács és azt hitték, hogy elhatározta a kormány lemondását. Ennek következtében a helyzetet a legnagyobb mértékben válságosnak jelezték. A képviselőház folyosóin hire jár, hogy a miniszterválság még ma fog bekövetkezni és hogy gróf *Clary* és *Kindlinger* megválnak a miniszteriumtól. Már prezmuntiv utódjait is megjelölték a legfőbb számvevőszék alelnöke és a tiroli helytartó személyében. A többi miniszter megmaradna hivatalában. Ezt a hírt később megcáfolták. Este azonban azt állították, hogy a minisztertanács tényleg foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy beadja-e a lemondását, de azt határozta, hogy nem mond le. Több oldalról azt állítják, hogy a csehek már nem lehet többé a többséghez tartozóknak tekinteni és hogy ennél fogva a régi többség már nem áll fenn. Ennek tanujelűl azt a tényt hozták fel, hogy a jobboldali végrehajtó bizottságnak ma este kifizetett ülését el kellett halasztani. Mindezek a hírek azonban csak nehezen ellenőrizhetők és csak annyi bizonyos, hogy a helyzet ma bonyolultabb, mint valaha és hogy válságos napok következnek.

HIREK.

Budapest, december 13.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** December 13-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Lauka Gusztáv jubileuma.** A tudományos és irodalmi testületek és a közélet igen sok kitüntetésre kereste föl *Lauka* Gusztávot tegnapi ünnepnapján. Üdvözlő táviratokat küldtek a már emliteteken kívül a Petőfi-Társaság, a Tudományos Akadémia, a Kisfaludy-Társaság, az *Ottó* kör, a Vidéki Hirlapírók Szövetsége, *Wlassics* Gyula kultuszminiszter, *Tisza* Kálmán, *Füvedék* Gyula és *Szász* Károly püspökök, idős *Abrányi* Kornél, *Kautz* Gyula, *Herman* Ottó, *Csávossy* Béla stb.

— **Miniszter a diákok között.** Az egyetemi körnek — amelynek a Kaplony-utcában lévő új helyiségét holnap este nyolc órakor avatják föl — kiváló vendége volt ma délelőtt *Wlassics* miniszter látogatta meg az új helyiséget titkárával, dr. *Rényi* Józseffel. A kiváló vendéget ponori *Theurenek* Emil rektor, *Zsembery* elnök, *Köpecsy* Dezso alelnök, *Madarász* Jenő főtitkár, *Győrössy-Csepregy* János házvezető és *Berkes* Jenő könyvtáros fogadta. Sok egyetemi hallgató, közülük néhány diákkisasszony várta a minisztert, aki az elnök szavaira azt válaszolta, hogy a magyar ifjúság iránt érzett igaz szeretete vonzotta az egyetemi ifjak körébe. Buzdította a fiatalokat, hogy a közös törekvéseket egyetértéssel iparkodjanak megvalósítani. Beszédé után a miniszter bejárta a kör helyiségét, az elnöki szobában beírta nevét a vendégkönyvbe, buzdította a fiatalokat, hogy kártyázás helyett inkább biliárdozzanak, mert ez a testet is edzi s végül is kijelentette, hogy az ő diákisága idején egy kis szobában szórakoztak a diákok. A miniszter körülbelül egy óra hosszáig időzött a diákok között, akik távozásakor megérintezték.

— **A közegészségügyi tanács új tagja.** A belügyminiszter dr. *Jármay* Gyula gyógyszerészt a közegészségügyi tanács rendkívüli tagjának nevezte ki.

— **A komáromi új főjegyző.** Komárom város mai közgyűlése főjegyzővé dr. *Gaal* Gyula ügyvédet választotta meg *Mauler* József aljegyző 48 szavazata ellenében két szótöbbséggel. A pénztárnoki állást a sikkesztő *Tóth* Jenő helyett *Hütrich* József tanítóval töltötték be.

— **Halálhíres.** *Vidovszky* János, a békéscsabai takarékpénztár vezérigazgatója ma 63 éves korában meghalt.

— **Szerkesztői üzenet a császár ellen.** A minap hosszabban emlékeztünk meg a német császárnak arról az elhatározásáról, amely szerint kijelentette, hogy az új század 1900 január elején kezdődik. Most elküldte *berlini* levelezőnk a *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*nak, a német kormány félhivatalos lapjának azt a számát, amely alaposan rácafol a császárra. A nevezett lap a következő szerkesztői üzenetet közli:

B. Potsdam. Mi is azon a nézetben vagyunk, hogy az új század csak 1901 januárjának első napján kezdődik. De vannak emberek, akik már nem bírják kivárni, hogy a huszadik században működhessenek.

A dolog úgy esett meg, hogy ez az üzenet már a császár kijelentése előtt megvolt, csak helyszüke miatt szorult ki a lapból. Az ügyetlen főszedő pedig elolvasatlanul vette be, amikor egyszer hely volt rá. Persze, most nagy szorongással várja a félhivatalos szerkesztőség a legfelsőbb dorgatóriumot.

— **A katonai orvosi kar reformja.** A hadsejeregben történő fizetésemelések nagy jelentőségűek a katonai orvosi karra is, amely intézmény hasznos újításnak néz előbe. A fiatal orvos eddig tanulmányainak elvégzése után azonnal bekerült a hadsejeregbe, amelynek pedig speciális követelményei vannak a katonai orvosokkal szemben. A katonai egészségügyet, a katonakórházak berendezését, mozgósítás idejében létesítendő mozgó katonakórházakat az orvosgyegetemen természetesen nem tárgyalhatni a rendes előadások keretében. Éppen ezért az orvosgyegetem végzett orvosi a katonaság különleges egészségügyének ismerete nélkül kerülnek a katonasághoz. Ezt a visszacs állapotot megszüntetendő, határozta el illetékes helyen, hogy katonai orvosok csak azok lehetnek, kik pályájuk bevégezése után erre a célra kijelölt intézetekben a katonai egészségügyet külön foglalkoznak és elsajátítják a katonaságnál szükséges adminisztratív tudást is. Ezek az intézetek hasonlóak lesznek a tisztú orvosi és trachoma orvosi kurzusi intézménnyel és egy-két hónapra terjednek.

— **A Dreyfus-ügy epilógusa.** Zsufolóság megtelt teremben tárgyalta ma a párisi fenytő bíróság *Laborin*ak a *Libre Parole* ellen emelt pörét. Amikor *Labori* ellen *Rennesben* merényletet követtek el, a *Libre Parole* azt írta, hogy a merénylet nem történt meg, a megsebesülés mese, melyet csak hangulateltetés és a bírák befolyásolása céljából találtak ki. Ezért perelte be *Labori* a *Libre Parole*t.

Drumont lapjának védője, mint levelezőnk táviratozza, a tárgyalás elhalasztását követelte, mert *Rennesből* tanukat kíván megidézteni. A bíróság azonban elvetette ez indítványt és megkezdte a tárgyalást. Erre a *Libre Parole* vádolt szerkesztője és védője tüntetőleg elhagyták a tárgyalási termet, úgy, hogy a tárgyalás távollétükben folyt le.

Tanukul mindenekelőtt *Picquart* ezredest és sógorát, *Gastot*, hallgatták ki. Mindkettő a merénylet alkalmával *Labori* közelében volt.

— Tiltakozom az ellen az inszinuáció ellen — szölte *Gast*, — hogy *Labori* nem sebesült meg és hogy *Picquart* és én *Labori*val együtt komédiát játszottunk.

Picquart így nyilatkozott:

— Mikor a merénylet után a tárgyalási terembe léptem, *Mercier* tábornokkal találtam magamat szemközt, aki daecosan és kárörvendve tekintett reám.

Azután még több hírlapíró és azokat az orvosokat hallgatták ki, akik *Labori*t kezelték, s akik természetesen mind egyértelműen *Labori* megsebesítése mellett tanuskodtak.

A bíróság a *Libre Parole*-t in contumaciam 2000 frank pénzbüntetésre és egy frank kártérítésre ítélte és kötelezte, hogy ezt az ítéletet 240 lapban közzétegye.

— **Jubileum.** *Hoffmann* Sándor központi adófőpénztárnok, a főváros egyik legrégebb, köztisztviselőiben álló tisztviselője most töltötte be szolgálatának harmincadik évét. A fővárosi adópénztárnok és számviteli hivatalok tisztviselői mai értekezletükön elhatározták, hogy az évforduló alkalmából *Hoffmann* tiszteletére jubileumi ünnepélyt rendeznek és az ünnepeltnek ányujják emlék-albumba foglalt arcképeiket.

— **Kard a szerkesztőségben.** A Magyaróváron megjelenő *Wieselhuber Volksfreund* című hetilap szerkesztőségébe vasárnap déltájban betoppant *Békffy* közöshadseregbeli hadnagy s két megyei hivatalnok segítségével megtámadta és kardjával súlyosan megsebesítette *Berghofer* József nyomdász, a lap kiadóját. A hadnagy szabadságon van otthon és fia *Békffy* Jenő megyei főjegyzőnek, akire a lap legutóbbi számában csipős megjegyzést tett. A vizsgálatot az ügyben megindították.

— **Hatvan forint minimum.** Nem olyan emberek követelik a minimális hatvan forint havi fizetést maguknak, akik erre nem szolgáltak rá, hanem az ügyvédjelöltek. Csupa diplomás ember, a legtöbbje doktor juris már — s hatvan forintra se mennek felügy általában fizetés dolgában. Nyíra nem, hogy a nagyvárosi ügyvédjelöltek most valóságilag sztrájkra készülnek. Kötelező iratot írtak alá, hogy január elsejétől kezdve csak a minimális hatvan forint fizetésért dolgoznak az ügyvédi irodákban. Amelyik ügyvéd nem hajlandó megadni ezt a fizetést, az egyedül marad, mert hatvan forintnál olcsóbban nem szabad irodába menni — az egyezés értelmében — egy ügyvédjelöltnek se. Aki mégis megtenné ezt, azt bojkottálják. A mozgalom átment már Debrecenre is — és soha akéző nem válnék több joggal országossá, mint ez.

— **Köszönöt.** Harminc éves tanítói szolgálatának jó kartársaim által való ünnepeztetése alkalmával oly számosan emlékeztek meg jó barátaim és tanítványaim, valamint testületek is csokélységemről, hogy ezen az uton mondhatok csak köszönötet szives jószágukért. Budapest, 1899. december 11. Legmélyebb tisztelettel: Széke István iskolai igazgató, a budapesti tanítótestület elnöke.

— **Hordárok.** Holnap megint nagy diszszemlért tart a rendőrség a budapesti hordárok fölött. A fővárosnak ezek a derék, szorgalmas alakjai nagy glóriába állanak, és egy fiatal rendőrtiszt végigsétál a front előtt. Aki rongyos vagy piszkos, azt megbüntetik. Miután pedig megbüntették, kötelezik szép munda beszerezésére, vagy a hordári minőségéről való lemondásra.

Fel tehát, derék hordárok, beszélni kell Tillerrel és huszárezredesi egyenruhában kell a sarokra allani.

— **A fehér város.** Tegnap éjszaka óta megint folyton esik a hó. A hóékek, a házmosterek, a szegény emberek el-elsöprik az utcáról, hogy újra bevonja a fehér lepél a gyalogjárókat meg a kocsiutakat, aztán söpörnek újra... A telet komoly hideg jelzi, reggel — 10 fok Celsius mutatót a hőmérő. A sikos gyalogjárók ma is történt baleset. A Szerecsen-uta 12-ik számú ház előtt Héder Sándor ötvenhét éves ügynök elcsuszott, elesett és eltörte jobb lábszárát. Gall Teréz ötvenkilenc éves mosónő a Dálnok-uta 24-ik számú ház előtt esett el és jobb karját törte el.

A téli idő különben nemcsak a fővárosban köszöntött be. Az Északi-Kárpátokban, a Tatrán 15–18 °C között váltakozik a hőmérséklet, heves északkeleti szél dühöng, amely hozzáuk is eljutott. A Dunántul is szakadatlanul havazik és a hóesést itt is rendkívüli hideg és szélvihár kíséri. A Nagy-Alföldön és Erdélyben napok óta folytonosan esik a hó és erős déli és délkeleti szél dühöng. A hőmérséklet 10–15 °C között váltakozik. Horvátországban szintén rendkívül tartós a havazás, a Karst hegységben pedig óriási hó dühöng, amelynek hatása a Drávan túl is érezhető. Sőt még a tengerparton is szakadatlanul hideg idő uralkodik. Fiumében ugyan a reggel megszűnt a hó, a hó azonban szakadatlanul esik, a hőmérséklet pedig —1 és —5 °C között váltakozik.

Hanem mindez még megjárja Bukarest télihez képest. Itt a nagy havazás miatt a vízvezetékek kiapadtak. A Dimbovica ugyanis, amely a bukarestiekkel vízzel ellátja, tele van hóval, amely a vizet teljesen felszívja.

— **Egy örült temetése.** Hóvizataros, esikorgó hidegben tegnap délután a Lipót-mezei elnevezésű temető kapuján kidegőgött a grász-kocsi. Mögötte néhány gyászoló. A farkasréti temető felé igyekeztek, midőn a halottkocsis lovat a vonat látára megbokrosodtak és elragadták a kocsit. A kocsis kiesett, fölszakadt a födele és az örült holtteste a hóba gurult. A lovakat nagy nehezen megfékeztek, aztán új kocsiba tették a halottat és egy óra mulva tovább mentek a gyászolók a temető felé...

— **Százitizent év börtönben.** Furesza múlt emberrel ismert meg párisi levelezőnk. A derék urat Garnotnak hívják, s tegnapelőtt hat hónapi fogva tartást ítélték, mert koldult. Garnot joggal nevezhetné magát a visszaesők királyának, mert különböző viszszaesései révén 1859-től a mai napig, tehát negyven év alatt nem kevesebb, mint százitizent esztendő börtönben — kellett volna leülnie. Negyvenszer ítélték el, amely negyven ítélet közül huszonkettőt a katonai törvényszék, tízenyolcat a polgári bíróság mondott ki rá. Katonai bünei közt van: szökés, lopás, verekezés, sikkasztás, engedetlenség stb. Ezekért a fennálló törvények szerint összesen 105 évi börtön jár.

Polgári bünei: lopás, csavargás, koldulás, betörés stb. — összesen tíz évre való. Vagyis kevés oly bank akada a világon, amely Garnot urat pénztárnoknak szerződtené.

— **Szegény lovak!** Amikor Párisban dívat lett az automobil-kocsi, nagy ujjongásban törték ki az állatvédők.

— **Végre!**
— **A lovak pihenni fognak!**
Szóval nagy volt az öröm.
Es most kiadták a hivatalos statisztikát, amely szerint a francia főváros ebben az évben eddig 14.840 lovat, 257 szamarat és negyven öszvért evett meg.

Nem fogják kocsiba öket. Megeszik öket.

— **A japáni haláltbüntetés.** Angol lapok írják, hogy Japán kormányja új haláltbüntetési javaslatot terjesztett a parlament elé. Az új haláltbüntetés neve: *fullasztás*. Az elítéltet egy hermetikusan elzárt kis kamrába zárják, amelyből egy cső segítségével kiszivattyúzzák a levegőt. A halálra ítélt csak másfél percig fulladozik. Halála fájdalom nélkül való és gyors.

— **Penzióba küldtek egy hajót.** Öreg hajó, úgy van az, hogy a vén katonának penzió meg nyugalom dukál. Amikor pedig a vén katonahajó belevénül a szolgálatba, bevontatják valami nyugodalmas kikötőbe s aztán csak éppen hogy kenetetik itt-ott egy kis kegyelem-olajjal. Így esett meg ez most a Kaiserin Elisabethtel is, egy öreg torpedóval, aminek a bordáit Kelet-Azsiából hazáig jövet csaposta meg utóljára a nyílt tenger. Most úgy rendelkezett az admirális, hogy pihenőre küldi. A kapitányát leküldték Pórába, ő maga meg bevonul az öbölbe, a penzióba.

— **A poliklinika építése.** A poliklinikai egyesület tudvalevőleg kibővített mostani intézetét úgy hogy ezental mintegy 150 fekvő beteg számára lesz hely. Az építést már megkezdtek, amennyiben a megvásárolt szomszédos telken megkezdtek az alapozási munkálatokat. Amint az új épületszárny kész lesz, az egyesület elnöksége nyomban kiírja a pályázatot, a második alorvosi állásra, amelyre 600 frt fizetés és elsőrendű, teljes ellátás van összekötve.

— **Luochení fogsága.** Egy genfi távirat szerint *Luochení* büntetése nem sokára megnyíul. Királyának gyilkosa eddig magánzárkában bűnhődött szörnyű vétkéért, de most lejárt az a hat hónap, amelynél tovább a genfi kantonban senki sem lehet külön zárkába elzárni. *Luocheninek* tehát enyhíteni kell sorát, ha csak az államtanács úgy nem határoz, hogy még újabb hat hónapra magánzárkával kell szigorítani *Luochení* büntetését. Az államtanács meg fogja vizsgálni az esetet, melyre, mint a távirat mondja, a genfi kantonban nincs precedens. Nagyon valószínű tehát, hogy *Luochení* ezental, a humanitás nevében, vigabb napokat töltsen a genfi fogházban.

— **A legszerencsétlenebb ezred.** Így hívják Angliában a 10-ik számú huszárezredet, amelynek tulajdonosa és parancsnoka a walesi herceg. Amióta megkezdődött a délafrikai háború, ezt a regimentet valóságos ildózi a balsors. Ime azoknak a bajoknak jegyzéke, amelyek ezt az ezredet rövid néhány hónap alatt érték. 1. Az aldershoti táborban kiütött az ezred katonái közt a vörheny. 2. Southamptonba akartak hajózni, de a hajó tévedésből Liverpoolban kötött ki velük. 3. Egyik eskadronjuk az *Ismora* hajón elindult Délafrikára felé, az *Ismora* zátonyra jutott, s az összes lovak odavesztek.

Mi lesz ezzel a regimenttel ezek után, ha a csatatéren érkezik?

— **Felsmert holttestet.** Hétfőn a Törökszigeli dűlőben, Buda határában egy vérbefagyott holttestre akadtak, amelyet már csaknem egészen eltemetett a hó. Halántékán lösebb tátongett, kezében pedig revolver volt. A szerencsétlen ember személyazonosságát a rendőrség egy nála talált levélből állapította meg. *Paulovits* Bernátnek hívták és Bécsben egy biztosító-társaságnak volt az ügynöke. Pár évvel ezelőtt még ekinéltyes vagyona volt, pénzt azonban a tőzsdén elvesztette. Ekkor Párisba ment, aholan azonban néhány hónapi nyomorgás után visszatért Bécsbe. Ott végre egy biztosító-társaságnál kapott ügynöki állást. A sok küzködes azonban elhomályosította a szerencsétlen elméjét. Üldözési mánia vett rajta erőt. Mindentütt kémeket látott, akik őt üldözik. Ezek elől menekült a halálba.

— **Mindenütt, mindenütt kémek vesznek körül,** — írja a rendőrséghez címzett levelében — csak a halálba tudok menekülni előlük.

— **A harctér városai.** Most, hogy érdekesebb hírek érkeznek a délafrikai harctérről, nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy a sokat emlegetett délafrikai városok honnan vették nevüket. A híres *Ladysmith* nevét *lady Smith*-től, Harry Smithnek, a Fokgyarmat egykori kormányzójának feleségétől kapta. *Durban* d'Urban kormányzótól nevezik el. *Zwellendam* két névből van összetéve: *Zwellengren* német kormányzóéből és nejeéből, akit Teu Dammenak hívtak. *Potscherfstrom* három boer államférfi nevével (*Potgieter*, *Scherf* és *Stockenström*) van összeállítva. *Pietermaritzburg* Pieter Retief-től és Gerrit Maritz-tól kapta nevét. *Pretoria* Pretoriusnak, Transvaal első elnökének emléke. Krüger neve három városban lett örökéletű: *Oompaul*, *Johannesburg*, *Krúgersdorp* hirdetik Paul Johannes Krüger dicsőségét.

— **A bepörölt Koburg hercegnő.** Megirtuk, hogy egy párisi ékszerész Kóburg Lujza hercegnőt a bécsi kereskedelmi törvényszéknél ékszervételezésből eredő 400,000 forintnyi váltótartozás miatt perrelte. A törvényszék ez ügyben már tárgyalást is tartott, amikor a hercegnő részére kirendelt gondnok kijelentette, hogy a hercegnő aláírását a váltón Keglevics-Mattiascsot hamisította és megtagadta a váltó kifizetését. Tegnap egy bírósági bizottság kihallgatta Keglevics-Mattiascsot a möllersdorfi fogházban. Keglevics kijelentette, hogy a hercegnő az ő szemei előtt írta alá a váltókat. A törvényszék most elhatározta, hogy a hercegnő komornáját is kihallgatja, azonkívül megkeresi annak a szanatóriumnak az igazgatóját, melyben a hercegnő internálva van, hogy ki lehet-e hallgatni a hercegnőt.

— **Osztályorszájték.** Az osztályorszájték mai húzásán *hetven ezer koronát nyert* 60912, *huszonöt ezer koronát* 74514, *tízezer koronát* 5000, *háromezer koronát* 8173 32144, *kétezer koronát* 18369 39502, *ezer koronát* 97519 20306 85445 90558 4174 52419 46339, *öt száz koronát* 24815 99160 97223 6329 52389 79598 91427 72879 87301 31365 54699 46781, *háromszáz koronát* 71378 1465 17269 51889 54092 3162 14452 83975 98722 99692 19212 79121 61715 50544 26355 38697 76095 30431 54 78 10543 48811 63844 95218 43732 78543 67579 37269 78058 89969 24318 93640 73883 12374 24818 6119.

(x) **Dr. Kovács kézpasztája.** (csakis a félhold-alakú védjeggyel való!) 3 nap alatt a kezét gyengédé és fényre varázsolja. Egy tévely 60 kr. Kapható minden gyógyszerárban s droguériában. Főraktár: dr. Kovács Ernő gyógyszerára Budapest, Gyár-utca 17.

(x) **Mindenféle fehérnemű,** menyasszonyi kelenget legelőnyösebben vásárlunk *Sigmund József*, télszázad óta fennálló nagy-raktárban, Budapest, (most) IV. Városház-tér 10.

(x) **Kertész Tódornál vasárnap délután zárva lesz.** Karácsonyfadísz ajánlatos tehát idejekorán beszerezni.

(x) **Az író község és üzleti körök** érdekelni fogja, hogy egy konkurrens cég által indított, per folytán a kereskedelmi miniszternek Carl Kuhn & Co. cégnek Bécsben védett szójegyét J. Klaps Feder* törleszt elrendelte, mely törleszt azonban a os. kir. közigazgatási bíróság Bécsben jogosulatlanak nyilvánította és feloldotta.

(x) **Ima korosóják Kertész Tódornál.**

Nincs más bajuk?

— Jelenet. —

(Trencsénvármegye törvényhatósága díratot intézett a vármegyékhez a Keleti tengernek a Fekete tengerrel való összekapcsolása ügyében. Ezek után így képelem Trencsénvármegye egy törvényhatósági ülését.)

A főispán: Megnyitom az ülést. Hol maradtunk a multkor?

Az előadó: Ha jól emlékszem, a Sahara befásításánál.

A főispán: Igen, igen! Áttérünk a napirendre. (Olvas.) Bejelentett javaslatok, első szám: Ausztrália bevitel. Azt mondanom sem kell, hogy az előadó ur bevitel alatt nem importot ért, hanem Ausztráliának a Földközi tenger közepére való bevitelét. Ha jól tudom, Szicília mellé méltóztatik tervezni...

Az előadó: Igen.

A főispán: Második szám: észak-sarki benyomások. Remélem, nem kell mondanom, hogy az előadó ur benyomás alatt nem impressziót ért, hanem azt, hogy az északi sarkot be kell nyomni a föld közepéig, aztán a délit is, végül pedig lyukat furni a két sark között. Ugy-e jól mondtam el?

Az előadó: Igen.

Andrényi bor-pincéjében Budapest, Váci-körút 46. sz. alatt
Eltűnő borok kaphatók: palackokban, utcán át és poharanként
kimerve. Megrendelések házhoz szállítanak.

A főispán: Harmadik szak: „szakítás Panama-val”. Ezalatt — remélem, mondanom sem kell — nem az értendő, hogy az ország mindennemű panamával szakítani fog. Az előadó ur terve: nem ártani, hanem szétszakítani a Panama-szorost. Északamerikát fölfelé húzni, Délamerikát lefelé húzni, amíg csak a kettőt összekötő vékony Panama-szoros el nem szakad. Így van?

Az előadó: Igy.

A főispán: Több javaslat nincs. Tehát kezdjük az első szakmával. Ausztrália... (megkezdik a vitát. Közben a felvidék kívándorol, a nemzetiségek mozognak, a kereskedelem pang, a kiegyezés még nincs meg, az ipar nem akar megcsinálódni stb. stb. Ők megkezdik a vitát.)

— o. —

A szatmári diák halála.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Szatmár, december 13.

Minden más esemény eltörpül városunkban a kis Papp Elemér szerencsétlen halála mellett és bár hetek múltak el a gyilkosság óta, napról-napra nagyobb érdeklődéssel lesi a közönség a bünpör vizsgálatának fejleményeit.

Papoleczy vizsgálóbíró és Feutschänder csendőrmester keresik még a bünpör szálait, amelyek már most annyira behálózta Papp Bélát és unokatestvérét, Papp Zoltánt, hogy most már aligha sikerül kimenekülniök a büntető igazságszolgáltatás kezei közül.

Ezek az ellentmondó, kapkodó intézkedések most — hogy a gyanu Papp Béla ellen irányult — mind komoly mérlegelés tárgya s a vizsgálat ebben az irányban halad tovább.

A legérdekesebb fordulat az a dologban, hogy a gyilkos maga Papp Béla volt; ő maga lőtte volna ugyanis le a kis Papp Elemért. A vizsgálatot most ebben az irányban vezeti Papoleczy vizsgálóbíró, akinek — úgy látszik — sikerül felderíteni az egész büntényt. Nagyon gyanusnak látszik ugyanis a vizsgálat előtt az a körülmény, hogy a revolvert Papp Béla lakásán találta meg és hogy ő maga volt az, aki szerencsétlenül öccsét megtalálta a gyilkosság után, a Dezso-hídra mellett vezető országúton. Gyanus továbbá az a körülmény is, hogy Papp Béla a gyilkosság fölfedezése után beküldött dr. Török István szatmári orvosot, akinek azt üzenete, hogy sebesülthöz menjen ki Udvariba. Dr. Muhi Zsigmondért is küldött Papp Béla, őt azonban már holttesthez hívatta.

De ellenük fordult már az egész közvélemény, amely eleinte Papp Béla iránt érzett némi kis részvétet. Mindenki meg van most már győződve arról, hogy a két Pappnak része van a kis diák elleni gyilkos merényletben.

Zsoldás, Papp Béla juhásza, akitől az a hír volt elterjedve, hogy igazolni tudta alibijét, még mindig vizsgálati fogságban van. Ott is marad továbbra is, mert a vizsgálat során terhelő adatok jutottak napfényre ellene. Úgy látszik azonban, hogy a gyilkosságot nem Zsoldós követte el, ha volt is valami része a csunya büntényben.

A fővárosi újságok azt írták Papp Béláról, hogy a börtönben örültséget szimulál, táncol, dalol és katonatisztnak képzelve magát, egész nap katonai vezényszavakat hallani tőle. Ez a hír — mint illetékes forrásból tudom, — nem felel meg a valóságnak. Papp Béla a lehető legnagyobb józansággal áll celájában, amely a szatmári törvényszéki épület hátsó részének emeletén, a járásbírószobáival szemben van.

Amikor az örültségre vonatkozó hír megjelent a lapokban, dr. Gőd és dr. Vajai törvényszéki orvosok megvizsgálták Papp Bélát, de egyáltalán nem látták, hogy különösen viselkedne. Dr. Gőd még meg is kérdezte tőle, hogy hogy van s hogy nem ilyesmi örültnék tetteit magát, mire Papp Béla a legnagyobb hidegvérrel mondta:

— Dehogyan vagyok örült, sőt inkább most a legnagyobb józanságra van szükségem, hogy tisztázni tudjam magamat a vád alól.

Az örültség hírével különben maga a Papp-család terjeszti Papp Béláról s ennek az a magyarázata, hogy rájuk nézve sokkal kellemesebb dotog volna, ha Papp Béla az örültek házába s nem a börtönbe kerülne. A család azon az alapon állítja örültnék Papp Bélát, hogy édes anyja régebben epilepsziában szenvedett s ezt a bajt ő is örökölte volna.

Papp Zoltán, Papp Béla unokatestvére, az újabb kihallgatások során is ellene vallott Papp Bé-

lanak. Ez az elzúllott ember a legnagyobb cinizmussal beszél az egész büntényről s megindulás sem látható rajta.

Papp Zoltán a fogságban nyugodtan viselkedik, csak szeszest italt és szivart kér mindig. Egész nap az ágyán hever cellájában, ellentétben Papp Bélával, akinek szöke arca gyakran látható az ablakrész mögött. Hirtelen eltűnik azonban, ha a járásbírószobá helyiségeiből figyeli valamelyik ismerőse.

Papp Béla maga elemeli magát, míg Zoltán Zsoldós juhászszal együtt rabkosztot eszik.

A vizsgálatot a vizsgálóbíró most már hamarosan be fogja fejezni s remélhető, hogy egy hét alatt teljesen tisztán fog látni a gyilkosság ügyében a vizsgálóbíró. A Papp Elemér gyilkossági ügyével egyidejűleg vezetik a vizsgálatot Papp Zoltánnak mérlegelési ügyében is; erre nézve azonban eddigelő elfogadható bizonyítékok nincsenek.

Érdekes dolgokat beszélnek az emberek Szatmáron a vizsgálatról is. A gyilkossági ügy eleinte Unger Géza helyettes vizsgálóbíró kezében volt, aki nagy ambícióval fogott neki a bűn felderítésének. Éjjel-nappal kerest-kutatott s a mikor már látható eredménye volt munkájának — hirtelenében elvették tőle az aktákat és Papoleczy vizsgálóbíróknak adták. Így történt ez két ízben is már és most Papoleczy nyomoz az érdekes bünpörben, a megkezdett nyomom — úgy látszik — kellő eredménnyel.

FŐVÁROS.

(*) Bizottsági tagok értekezlete. A belvárosi bizottsági tagok tegnap este tartott értekezletükön a megüresedett másodosztályú ügyészi állásra egyhangulag dr. Köncs Boldizsár fővárosi ügyvédet, az ismert szakírót jelölték. Ugyancsak a VII. ker. valamint a IX. kerületi fővárosi bizottsági tagok szintén dr. Köncs Boldizsárt jelölték erre az állásra.

(*) A képviselőválasztók névjegyzéke. A székesfehérvári központi választómánya tegnap délutáni ülését tartott, Halmos János polgármester elnöklése mellett. Tudomásul vette a választómánya a királyi Kurianak a főlösölások tárgyában hozott s véglegesen döntő határozatot az ezek sorában azt, amely az egyetemi tanárok közül azoknak a főlvetélt rendeli el, akik a névjegyzékből első ízben kimaradtak. Az egyetemi tanárok a következők: Schwarz Gusztáv, Sáfáy Gyula, Lechner Ágoston, Fayer László, Thanóffer Lajos, Máthé Sándor, Kudora Károly, Jankovich Antal, Stevez Gyula, Csarada János, Nagy Ferenc, Koncha Győző és Mariska Vilmos. Az országgyűlési képviselőválasztók száma az 1900. évre 49.618 lesz, 10.290-nél több, mint tavaly volt. A választók száma kerületenként a következő: I. kerület: 2862, II. kerület: 2814, III. kerület: 1620, IV. kerület: 3523, V. kerület: 5092, VI. kerület: 9852, VII. kerület: 10.515, VIII. kerület: 7790, IX.—X. kerület: 5442.

(*) Az új szervezet. A központi igazgatás módosított szervezete tárgyában a polgármester rendeletet adott ki, amelynek az a célja, hogy az illető hivatalok idejekorán tájékoztatva legyenek az új teendőkről. Egyik legnevezetesebb változás az, hogy új ügyosztály keletkezik, a közlekedési ügyosztály és ezzel kapcsolatosan megalakul a közlekedési bizottság. Az adó- és katonaiügyi bizottság helyett ezután katonaiügyi bizottság lesz. Ezentul a közadók kezelése körül a tanács és polgármester hatáskörébe utalt teendőket a kerületi előjárások látja el. A tanácsnál csakis azoknak az adóügyeknek a tárgyalása és elintézése marad, amelyek előre nem látott rendkívüli kiadással, vagy terhes kötelezettséggel járnak s a szorosan vett adókezelési teendők közé nem tartoznak; továbbá a központi eljárást igénylő összes ügyek.

(*) A Kossuth-mauzóleum. A középítési igazgató előterjesztést tett a tanácsnak a Kossuth-mauzóleum ügyében. A képzőművészeti bizottság ugyanis megállapította a mauzóleum építésére hirdetett pályázat szövegét, amelyet a középítési bizottság módosított. Már régen a közgyűlés elé kellett volna terjeszteni, hogy kihirdessék végre a pályázatot, de a középítési igazgató még műszaki véleményt akart adni. A műszaki vélemény felülbírálja a középítési bizottság javaslatát s mindössze egy-két lényegtelen javaslatot tett adminisztratív szempontból.

(*) Vízvezetési kellekek szállítása. Ma délelőtt tartották meg az árlejtést a vízvezetékhez szükséges tárgyak szállítására. Az ólom és ón szállítására beérkezett négy ajánlat egyikét sem tartja elfogadhatónak a bizottság, mert valamennyi drága. — A zárszavak közül a 40—400 milliméter átmérőjűekre 40.550 korona árban tettek ajánlatot, míg a 450—1200 milliméteresekre legkedvezőbb a Schlick-féle vasöntő- és géppár ajánlata, az ez évi egységárak alapján. — A vízöntvények szállítására a legkedvezőbb ajánlat 10.629 koronával érkezett, a könyagcsövekre 1473 koronával s a házi fűszerelő tárgyakra 15.610 koronával.

(*) Karácsony és Szilveszter a vásárocsarnokokban. Arra való tekintettel, hogy az idén a karácsony és újév előestéje vasnapra esik s hogy nagyon sokan ezen a napon szokták az ünnepi szükségleteiket beszerezni, a vásárocsarnokok igazgatósága

intézkedett, hogy december hónap 24-ikén és 31-ikén valamennyi vásárocsarnok az egész napon át, este 6 óráig nyitva legyen.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Pálmay Ilka vendégszereplése. Megírtuk, hogy Pálmay Ilka az idei évad során Budapestben fog vendégszerepelni. Úgy hírlik, hogy ez a vendégszereplés a Magyar Színházban esik meg. A newyorki leány című angol operettben, amelyre a Wesslényi-utcai színház most készül.

** A Vígsház újodnságai. Egy esti újság ez alatt a cím alatt felsorolja a Vígsház három új darabját: a Többszín királyfi-t, a Napoleon öcsém című bohózatot, a Tudós professzor Hatvani című verses vígjátékot, a Szecesszió című szatmári s egyben megcsinálja a Vígsház repertoire-ját, elmondván, hogy melyik darab, mikor kerül színpadra, Fel vagyunk hatalmazva annak a kijelentésére, hogy a négy újdonság közül egyedül a Többszín királyfi bemutatójának az ideje (december 19.) van meghatározva, de sem a Guthi-Rákosi bohózat, sem pedig a Makai vígjátékának a bemutatási ideje nincs még megállapítva. Annál kevésbé a Szecesszió című színmű. A Vígsház-nak karácsony után következő újdonság-repertoire-ját már csak azért sem lehet megállapítani, mert Szécsi Ferenc, a színház dramaturg-igazgatója most külföldi uton van.

** Az új Szép Heléna a Népszínházban. A párisi Palais-Royal tudvalóvölég felelevenítette Offenbach klasszikus Szép Heléndját annak az eredeti partitúrának az alapján, amelyet Offenbach örökösei adtak át a színháznak s amelyben több olyan zene- és énekszám van, amely eddig ismeretlen volt. Az az óriási siker, amelyet ez a Szép Heléna-repriz Párisban megért, arra az elhatározásra indította a Népszínházat, hogy az új Szép Heléndt nálunk is bemutassa, még pedig — Kürty Klárával a címszerepben. Az érdekes Szép Heléna-repriz még ebben az évadban meglesz.

** Negyedik filharmoniai hangverseny. A IV-ik filharmoniai hangverseny december huszadikán, szerdán, tartják meg a Vigadó nagytermében a következő műsorral:

Mendelssohn „Meluzina” nyitány; Haydn „La chasse” szimfónia. E két művet Erkel Sándor vezényli. Azután a szerző személyes vezetése alatt előadják Dvorák Antal következő műveit: „Heidenliek” szimfóniai költemény (uj); „Gordonkaverseny”, játssza Wihan János tanár (uj) és „Carneval” nyitány.

A hangverseny tiszta jövedelme a filharmonikusok özevgy-alapját gyarapítja.

** Az Operaházban holnap, csütörtökön a Zsidón előadásában két vendég lép fel; Déry Jenő Eleazár szerepében és Szávits Zárkó Brogni bibornok szerepében; a többi szerepeket Vasquez grófné, Powny Irén, Kiss, Várady, Mihályi és Ney Dávid éneklék.

** A Vígsház látványos újdonsága. A Vígsház legközelebbi újdonságához, a Többszín királyfi című látványos tündéregéhez több mint másfélszáz szebbnél-szebb jelmez készül a Vígsház műhelyeiben. A jelmezek mesebeli motívumok után készülnek három mesebeli király udvari népe számára. Mirkó napkeleti király a hun és az ősmagyar viseletet, Absolon, napnyugati király udvara a középkori lovagviselést, a Pokolkirály udvara pedig a fantaszikus és keleties jelmezeket tünteti fel. A jelmezek Molnár Árpád ismert színházi festő színes jelmezkepei után készülnek. A Többszín királyfi december 19-iki bemutatójára és következő előadásaira előjegyezni lehet csütörtökön, f. hó 14-étől kezdve a Vígsház pénztáránál és a Színházi Jegyirodákban (Andrássy-ut 10. és Koronaherceg-utca 8.)

** Magyar hangversenyekeneső Eöcsben. Révy Aurélia, a Népszínház volt tagja, aki most a hangversenyekenesői pályán van, dalestét rendezett Eöcsben nagyon szép sikerrel.

** A Mikádó a Magyar Színházban. Régebben említettük, hogy a Magyar Színház lépéseket tett, hogy megszerezze Sullivannak régebbi operettjét, Mikádót, amelyet annak idejében a Népszínházban adtak. Az operettet, egy esti újság értesülése szerint, a színház csakugyan megszerezte, mint értesülünk, a jövő évadban adják elő.

** Ibsen új drámája. Ibsen Henrik Mikor halottainkból feltámadunk című új drámájától egyes közlebbi adatok kezdenek a nyilvánosságra jutni. A darabot, amely e hónap tizenkilencedikén jelenik meg könyv formájában Krisztianában, csak egynehány ember ismeri és ezek szigorú titoktartásra kötelezték magukat. Annyi mindazonáltal már ismeretes lett, hogy a darabban nagyon kevés a szereplő. Összesen négy főszereplő van benne, akik közt a dráma osolekménye lejtaszódnak. A két epizódfigura alig lép az előtérbe. Aból, hogy Ibsen ezt a darabját drámái

Valódi tokaji aszu- és szomorodni boraim
kizárólag Radó és Jársa magyar borpince cégnél Budapest, V., Mérleg-uta 4. és annak székjában VII., Erzsébet-körút 56. kaphatók. Tisztelettel Lonszky Adolf ó-liszka bortermelő,

pilógusnak nevezte, azt következették egyes újságok, hogy ez a darab *Ibsen*nek utolsó drámai munkája. Ez azonban téves. *Ibsen* maga jelentette ezt ki a napokban. Ez a dráma csak befejezése a világhírű szerző bizonyos darab-sorozatának, amelynek elsője *Nóva* volt. A most megjelenő új drámával ez a sorozat egy teljes egészet alkot.

— Amit később írni fogok, — mondta *Ibsen*, — egészen más irányba fog térni s talán a formája is más lesz, mint a drámai.

A darab megjelenését, természetesen, mindenütt óriási érdeklődéssel várják.

**** Krecsányi Marosvásárhelyen.** Marosvásárhelyről táviratozzák, hogy az ottani színpártoló-egyesület Mikó főispán elnökele alatt elhatározta, hogy a jövő tavaszra Krecsányi Ignácnak engedti át a játszóház jogát.

**** A bécsi Burg-Theater Budapestben.** Egyre büszkébben hangoztatjuk, hogy Budapest egészen a miénk, a magyarság s a német színészet itt már a legkisebb talpalatnyi földet is elvesztette a talpa alól. S mialatt ezt mi boldogan hiszünk, azalatt egvire folynak a magyar fővárosban a titkos német vendégszereplések, amelyekkel időről-időre újra csak becsompszúki sutyomban a német Muzstát. S ezekről a vendégszereplésekről rendszeresen a bécsi újságok utján értesülünk. A mai *Neues Wiener Journal* megint csak egy ilyen titkos rendezendő budapesti német vendégszereplésről ad hírt. Le se fordítjuk a bécsi újság híret, hanem a nagyobb hitességgé okáért azon mód lenyomatjuk, a hogy a bécsi újságban megjelent:

* Ende nächster Woche wird ein aus Mittheilung des Burgtheaters befehligendes Ensemble an zwei Abenden in Budapest aufgeführt. Dem Ensemble gehören an das Ehepaar Seminska, die Damen Waldeck, Anton, die Herren Günig Rompler, Bauffen, Moser u. s. w. Zur Aufführung gelangen in Budapest „Matian der Weife“ und „Der Dornenweg.“

Az sincs megmondva ebben a közlésben, hogy ki rendezi, hol rendezi ezeket a német előadásokat, mintha a német színészet titkos pártfogóinak itt Budapestben valami titkos dolgozó szövetségük lenne, akik amugy is megértik a bécsi újság szavát. Ezekben a német vendégszereplésekben ismeretes a mi álláspontunk. Többször bőven kifejtettük. Tiszteljük az igazi művészetet, ha külföldi is, de itthon nemzeti-nek akarjuk a színművészetünket és minden elfajta kísérletet, mint amilyenről itt is szó van, határozott merényletnek tekintjük a magyar főváros nemzeti jelleg ellen. Reméljük, hogy azok a hatóságok, amelyeknek módjukban van az ilyes német vendégszereplések ellen fellépni, végre is megemberelnek már egyszer magukat és végül fogják szakítani a német színészet folyton megújuló ostromának a főváros ellen.

**** Wagner Sigfried a — bökezü.** Wagner Sigfriedről érdekes dolgot jegyeznek fel a bécsi újságok. A nagy német mester fia *Ebenhüter* című operájának a tegnapi próbáját, amelyet maga dirigált, mindenekelőtt beszédet intézett a zenekar tagjaihoz, amelyben elmondta, hogy nagyon sajnálja, hogy dalműve esti előadásának a jövedelme nincs az udvari opera nyugdíjintézetének szánva, ezért hát ő maga — ötezer forintot ad a nyugdíjintézetnek. A bökezü Wagner-ivadéknak ez a fejedelmi ajándéka, természetesen, nagy lelkesedést kellett. Ugyanaz este a fiatal Wagner dirigálása mellett színre került a *Ebenhüter* s mint a *Neue Freie Presse* éppoly gyöngöden, mint élmésem megjegyzi: „a dalműv mindennek dacára nem akar többet mondani, mint amennyit már eddig mondott.“ Az előadáson jelen volt Wagner Cosima is, Sigfried anyja.

**** Miss Halton vendégszereplése.** Miss Halton csütörtökön kezdte meg újabb vendégszereplését a Magyar Színházban. Az angol szubretti, mint már említettük, Mimosát játszza *A gésákban*.

**** A Koldusdiák a bécsi Operában.** Müllöcker híres operette, a *Koldusdiák*, a jövő hónapban a bécsi Operában kerül színre. Az operettet az intézet nyugdíj-alapja javára előkelő művészi erőkkel adják elő.

**** Szulamit-paródia.** Feld Mátyas, a városligeti nyári bohózatok népszerű szerzője, *Szulamit-paródiát* írt, amely a *Városligeti Szinkörnek* van szánva. A zenét egy jónévi zeneszerző írja a paródiához.

**** Új bécsi operett.** A bécsi *An der Wien*-színház *A mostoha mana* cím alatt új operettet fogadott el, amelynek zenéjét *Held* írta.

**** A magyar népdal.** Az Uránia színházban ma este *Vikár* Béla előadást tart a népdalról.

**** Heine ünneplése a színpadon.** A *Berliner Theater Heine*-emlékünnepet rendez holnap a nagy német költő születésének százéves fordulójára ültetve. Előadják a költőnek *Amansor* című tragédiáját, amelynek általában ez lesz az első előadása színpadon.

**** Új bécsi operett.** A bécsi *Carl-Theater*nek legközelebbi udonsaga a *Rhodope* című operett lesz, amelynek zenéjét *Felix* Hugo, librettóját *Engel* Sándor írta. A librettista budapesti születésű. Az operett fő női szerepét *Miss Halton* fogja kreálni.

**** Gyermekszínház.** A *Feld-féle* gyermekszínházban vasárnap, december 17-én a *Piroska* és a *farkas* című varázsszerege kerül színre énekekkel és táncal. A karácsonyi ünnepekre *A karácsony tündérének adományai* címen új tündérrage van előkészítve. A darab, amely a gyermekszínház közönségének meglepetést fog okozni, randkívüli díszes új jelmezekkel és díszetekkel kerül színre. A három karácsonyi ünnepon a *Csipkerózsika* és a *tündérek*, a *Piroska* és a

farkas és a *Hőfelétké* című tündérrégét adják. A legközelebbi újdonság *Komor* Gyula új darabja, az *Aladin csodalampája* vagy a *keleti tündérvilág csodái* című tündérrage lesz, amely fényes kiállítással december 31-én kerül színre.

**** Uránia.** Az Uránia-színház tudományos előadásának sorozatában legközelebb *Erdődi* Béla a *Szent-földről* tart előadást vetített képekkel. A jövő héten mutatja be dr. *Klapathy* Jenő Marconi telegrafját kísérletekkel és képekkel.

**** Hangverseny a gyermekeknek.** A *Telefon Hírmondó* holnapi (csütörtök) gyermekkoncertje megint nagyon érdekes és változatos lesz. Az apró hallgatóság szívesebben szívesen mesékben, szívekben, ének és zeneszámokban fog gyönyörködni a közreműködők révén, akik a következők lesznek: *Burger* Iona, *Enedy* Iona, *Fabudi* Antalné, *Vidor* Laura, *Abonyi* Gyula, *Fabudi* Antal, *Nádasdy* Sándor, *Németi* Géza, *Szlov* Árpád, no meg a rendező *Zörgö* bécsi. Kezdeté délután 5 órakor lesz. Este az Operaházból a *Zöldőző* előadást, utána pedig a rendes katonazenét és éjfély muzsikát közvetíti a *Hírmondó*.

MŰVÉSZET.

□ **A kormány művásárlása.** A kormány a jövő évi párisi világiállítás képzőművészeti csoportja számára, a szöpművészeti muzeum költségvetésének terhére, mintegy százezer forint értékű képet és szobrot vásárol. Néhány művet már a tavaszi látáron megszerzett, de a legtöbbet a december 18-án megnyíló karácsonyi műkiállításon fogja megvásárolni. E végből külön művásárló bizottságot küld ki, melynek összehívásán most munkálkodnak a közoktatásügyi minisztériumban. Tagjai közt lesznek ismert művészekon kívül a művészeti iskolák igazgatói és a képzőművészeti társulatok elnökei.

□ **Magyar művész sikere a külföldön.** Ha egy-egy külföldi lap néhány rokonszenves sort ír valamely magyar művészről, mindig örömmel olvassuk. De az igazi siker még sem ez. Akkor nyugodhatunk meg elégedetten, ha külföldi emberek a maguk szántából keresnek föl a mi fajunkból való művészt Ilyesmiről adunk most hírt olvasóinknak. A darmstadti Koch-cég, a mely a legkényesebb ízlésű s a legmagasabb művészi fokon álló német folyóiratot, a *Deutsche Kunst und Decoration*-t adja ki és hasábjain csak hébe-korba szorít szerény helyet egy-egy külföldi művésznak, a *Magyar Iparművészet* legutóbbi számában közölt *Wiegand*-féle butorterveket oly eredetieknek és kiválóknak találta, hogy most a szerzőt felszólította, rajzoljon a lap számára egy sor hasonló tervet. Lám a külföld jó szeme sok száz mértföldnyírről kiérzi, hogy minő talentumokra akadhat nálunk, a mi közönségünk ellenben észre sem veszi őket. *Wiegand*nak az *Iparművészeti Társulat* kiállításán is van egy tucat butorterve. Ő maga fiatal ember, aki most az új országához belső berendezései körül foglalatokodik.

Magyarország Párisban.

Budapest, december 13.

Csaknem készen áll már Párisban a kiállítás területén a magyar osztály: külsejét befejezték s most a belső kiképzésre és dekorációra kerül sor. *Bálint* és *Jámbor* építésszer, akiknek tervét annak idején a nyílt pályázaton a kivitelre ajánlotta a zsűri, ma meghívott vendégeknek mutatták be az egész magyar osztály összes tervét. Most már körülbelül teljes képet alkothattunk magunknak arról, hogy minő keretben mutatják be a világnak iparunk, kulturánk eredményeit. A két építőművész tervét nagyon közvetlenek, egy részük tollrajzban mutat perspektivikus részeket, interieuröket, másrésztük közelebb hozza a nézőt a valósághoz szép vízfestésű vázlatokkal. A közvetlenségéből már csak az anyag színeződje hiányzik, jelentékeny tényező, amelyet azonban csak Párisban fogunk élvezhetni.

A két építészeknek nem kis nehézségekkel kellett megküzdnie. A tér, amelyet Franciaország nekünk szánt, nem valami kényelmes a beosztásra és *Bálint* és *Jámbor* a magyar osztály installációjának megszerkesztésénél kénytelen volt a rossz francia beosztást némi csalafintasággal leplezgetni. Egészen szabadon tehát nem fejtették ki főcélljukat. Amennyire e tervekből látjuk, az az idea vezette őket, hogy tősgyökeres magyar hangulatu épületeket építsenek s azokat kívül-belül magyarosan ékesítsék fel. Mi több, sok helyen még ezen a célon is túlmennek és valóságos magyar archaeologiai felolvasást adnak a Párisba sereglő Európának. Az előbbi egy kissé művészebb, az utóbbi egy kissé büszkékedőbb. Innen van, hogy találok e nagy munkán olyan részeket, amelyeken érezzük, hogy magyar kéz hajtogatja a modern formákat s találok olyan részleteket, amelyek a magyar műtörténelemből valók. Valami diskrét archaisztikus törekvést érzünk ki egyes régi műemlékeinkről átvett, de mindig módjával átalakított motívumokon, mi több, e történeti falakon még a festett képekre is ráborítják az idő

fátylát: kissé megkoptatják, kissé színüket veszik, kissé megpatinazzák. Ez nem lehet kellemes földat olyan építész számára, akinek lelkében új ideák háboruszkodnak egymással, de mindenesetre alkalmas arra, hogy nagyon festői keret adjon annak a nagyszámú történeti és műkincset, amelyet e falak maguk közt fognak rejteni.

A festői dekoráció egyáltalán a főcél itt. Óriási munka árán el is érték a tervelők. Nem is hisszük, hogy ennél az osztálynál szingzagdagabb része legyen a kiállításnak. Hisz zárt sorban felvonul s helyet foglal e falakon az egész magyar régi ornamentika, lefoglal a maga részére minden anyagot, a fától a himzvosásonig. A francia és idegen műtörténészeknek nem kell Magyarországra fáradniuk, hogy fogalmat alkossanak maguknak arról, hogy mi mindent alkotott két-háromszáz év alatt a magyar háziipar és a magyar építészek keze.

Ott, ahol a modern formák jutnak szóhoz, nevezetesen a tizenhárom helyen elszórt magyar osztályok belső kiképzésénél és dekorációjánál, sok eredeti és izléses ötlet változtatja egymást. Néhál még sem érthetünk egyet a tervelőkkel. A ruházati kiállítás szekrényeinek diskrétan hajló lécek tartják az üveget. A lécek felső éle színx-formában végződik és egy-egy ily színx-fej a kiállító vidékről való magyar menyecske ábrázata, az ő eredeti fejkességével. A színx-motívumot annyira megmagyarosítani veszedelmes vállalkozás. Annál több izlést mutat a belsőségek faszerkezete: ezzel az anyaggal már lehet magyarul beszélni.

Gazdag és színdus interieurök ezek. Rengeteg munka és buzgalom sugárzik le ezekről a tervekről, amelyet különben a közönség egy hét múlva a Mücsarnok látáron is megnézhet. A két tervelő egész hazai ornamentikánkat mutatja be: kiállítást rendez belőlük. Rendkívül érdekel most már minket minden egyéb sikeren kívül az is, hogy ornamentikánkhöz mit szól a külföld. A kritikából, melyet erről hallani fogunk, bizonyára igen sok egészséges tanulságot vonhatunk majd le s értékesíthetünk építészettünk és műiparunk javára.

(L*)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **Az akadémia ülése.** A tudományos akadémia az idén még csak két ülést tart. December 18-án délután öt órakor a szakosztályok együttes ülést tartanak, amely után a III. osztály tartja ülést.

□ **Kisfaludy Társaság.** A Kisfaludy-Társaság mai ülésén *Szász* Károly elnököt, aki hosszas betegségéből teljesen felgyógyult és az ülés végén mint felolvasó is szerepelt. *Beöthy* Zsolt titkár bejelentette, hogy dr. *Szigetvári* Iván tanár száz forinttal az alapító tagok sorába lépett és hogy a Kisfaludy-Társaság *Laula* Gusztávot hatvan éves írói jubileuma alkalmából táviratilag üdvözölte. — *Beöthy* Zsolt ezután a felolvasó asztalhoz ült és *Lévay* József két költeményét szavalta el. Mind a kettő (*A fülemle* és *A sors*) zselid, bánatos hangulatával hatott a hallgatóságra.

Vargha Gyula dr. *Haraszthy* Gyulától olvasott föl hosszabb tanulmányt a francia parnasszusi iskola fejről, *Leconte* Deilsteről, akit az értekező nagy apparátus ismertet, kapcsolatban Hugo Viktorral, De Vignyvel és Gauthier Theofilvel. Ez a tanulmány a Kisfaludy-Társaság kiadásában legközelebb megjelenő francia antológia első kötetéből való. Végül *Szász* Károly olvasta föl *Dugovics* Tivusz című epikai költeményét. A költő pietással és lelkesedéssel fon késő korszort az egyszerű köznívűz homlokára, aki Nándorfehérvár védelmében fűszécsé halt és egyetlen tétellel beírta nevét a nemzet hősei közé. A daktulusokban írt költeményt a közönség zajosan megtapsolta. — A zárt ülés *Beöthy* Zsolt jelentette, hogy gróf *Kun* István Hugó Viktor *Forradalom* című verses elbeszélésének a fordítását kiadás végett benyújtotta a Kisfaludy-Társasághoz. *Ábrányi* Emil és *Vargha* Gyula fogják megbírálni a kéziratot. Ezután a jövő évi tagválasztásokról folyt rövid diskusszió. *Beöthy* Zsolt indítványára szótöbbséggel elhatározták, hogy a februári tagválasztás gyűlésen két rendes tagsági helyet töltenek be. Megállapodtak abban is, hogy jövő évre a nyári szünet május 31-én kezdődik. Juniusban a Társaság többé nem tart ülést.

□ **Új magyar zenepedagógiai munka.** Irodalmunk ezen ága még nem oly gazdag, hogy minden e téren felmerülő igényeket örömmel ne üdvözölhetünk. Most hagyta el a sajtót a Franklin-társulat nyomdájában az *Új zongoratanítási módszer*, amelynek *Tamásnyé* Gáll Anna, a budapesti Erzsébet-nőiskola felsőbb leányiskolájának rendes zene-tanár nője a szerzője. A sok tudással és alapos gondolkodással megírt munka a zongoratanítást kezdettől fogva kis darabok elemzésével köti össze. Az eszme epp oly új, mint gyakorlatilag előnyös. Az anyag több évfolyamra oszlik fokozatos kiműveléssel. Nemzeti alapra helyezkedik s a példákat

TÁVIRATOK.

Methuen ford újabb veresége.

London, december 13.

Methuen tábornoknak e hó 12-én két távirata azt mondja: Vasárnap tüzérsgünk délután 4 órától az esti szürkületig tüzelt az ellenséges csapatokra, melyek magas dombon erős hadállásban voltak. A skót dandár az ellenséget hétfőn hajnalban hadállásának déli végén támadta meg. A támadás nem sikerült. Azután egy zászlóalj gárdalépett közbe, melynek feladata jobbszárnyunk védelme volt. A skótok ezután lovassággal és egy tarackütővel a balszárnyat, a gárda a jobbszárnyat és az ellenség centrumát támadta meg, míg a tüzérsg támogatva őket. Hétfőn délután egy negyed 4 órakor egy Gordon-vezető küldte a skótok támogatására. Az angolok estig tartották állásaikat az ellenség sáncai előtt. Csapatunk állása hat mérföldnyire terjedt a Modder-folyó irányában. Methuen tábornok így végzi táviratát: Megtartom állásomat és elsáncolom magamat. Legalább 11000 boer áll velem szemben. *Veszteségeink jelentékenyek.*

London, december 13.

Az esti lapok a Modder folyó melletti táborból a következő, tegnap reggelről keltezett táviratot közlik: Methuen tábornok szombat éjjel a tüzérsgét előre küldte a boeroknak észak felé, a Maggerfontein dombon levő elsáncolt állása ellen. Vasárnap reggel az angolok heves ágyutüzélést kezdtek a boer hadállás ellen és azt egész nap folytatták. Ugy látszott, hogy az ellenséges ágyukat elhallgatták. Hétfőn újra kezdtek az ágyuzást. Azután az angolok előnyomultak a boerok hadállása ellen. Az angol tüzérsg heves tüzelése ellenére a boerok megvédték sáncukat. Az angol tüzérsg a további előnyomulásban *pusztító jegyvertüre* talált. Az angolok *veszteségei súlyosak*, főleg a skót dandár veszteségei.

London, december 13.

Hivatalosan közlések, hogy *Wauchope* tábornok hétfőn a *Modder-River* mellett *vívott ütközetben* elesett. 293 sebesült, köztük 27 tiszt, Modder-Riverből Oranje-Riverbe érkezett. Gatacre tábornok Bushams-Hoektől Storkstrom felé nyomul.

London, december 13.

A *Reuter-ügynökségnek* a Modderfolyó mellett érkezett távirata azt mondja: Hétfőn délután egy skót dandár előnyomulása közben vagy 200 méternyire jutott a boerok egyik hadállásához a nélkül, hogy sejtette volna az ellenség közellétét. E pilanatban a boerok oldalról tüzelni kezdtek csapatainkra és *jelentékeny veszteséget okoztak* nekik. A skótok kénytelenek voltak visszavonulni, de ismét sorakoztak a fedezéket nyújtó terep védelme alatt és megtartották állásukat. Egy Gordon-vezető támogatva a skótok újabb bravuroz támadást intéztek a hajóhad tüzérsgének oltalma alatt, melynek tüze megrongálta a boerok sáncait és elhallgattatta ágyúikat. Az ellenség azután megkísérelte keresztülvágni a sikon és csapatainkat hátulról megtámadni, de a gárda és az angol tüzérsg ebben megakadályozta. Este a boerok újból ágyutüzélést kezdtek, de hatás nélkül. Csapatunk állásaiban táboroznak s holnapra az ütközet megújítását várják. A veszteségek mindkét oldalon igen súlyosak.

London, december 13.

A *Reuter-ügynökség* jelenti Pretoriából e hó 11-éről: Hivatalos jelentés szerint vasárnap délután *ütközet* folyt a Modder folyó mellett. A harc mindkét részből heves ágyutüzéléssel kezdődött, mely este 9 óra 30 percig tartott. Hétfőn reggel folytatták a harcot. Az angol csapatok heves ágyutüzélést kezdtek, melyet a boerok viszonztak. Mikor a táviratot feladták, a harc még tartott. A boerok minden hadállásukat megvédték és *41 angolt foglyul ejtettek*. A Modder folyó mellett december 11-én reggel 1/2 11 órakor küldött távirat azt mondja, hogy a heves ágyutüzelés kissé gyöngült, az ütközet azonban még *egyre tart*. Kimberleyben most is minden eszöndes.

London, december 13.

A hadügyminisztérium *Buller* tábornoktól Frereből táviratot kapott, amelyben a tábornok azt mondja, hogy e hó 11-diki kelettel a következő táviratot kapta *White* tábornoktól:

Metcalfe alezredes a rifle-dandár 500 emberével az éjjel kirohant, hogy egy szomszéd magaslatot bevegyen és az ott levő ágyut elpusztítsa. Az angolok fölértek a domb tetejére a nélkül, hogy az ellenség észrevette volna őket, szétverték az ott levő boerokat és elpusztították az ágyut. Viszszamenet az ellenség utját állta az angol csapatoknak, de az angolok szurony szegezve keresztülvágták magukat. A boerok nagy veszteséget szenvedtek. Az angolok részén elesett egy tiszt és tíz

katona, megsebesült három tiszt és negyven katona. Hat katonát, akik a sebesültek mellett maradtak, foglyul ejtett az ellenség. A hadmérnökség részéről egy katona elesett és egy megsebesült.

Frere, december 13.

Egy angol dandár Barton tábornok vezetésével angol, skót, ír és walesi vadászokkal és több hajóágyúval előnyomult és *Colenso*-tól három mérföldnyire elfoglalt egy erős hadállást, a nélkül, hogy ellentállásra talált volna.

London, december 13.

Hivatalosan közlik: *White* tábornok jelenti Ladysmithből e hó 12-éről, hogy 32 ember tifuszban, és három ember dizentériában megbetegedett.

Berlin, december 13.

Gróf Ballestrem birodalomgyűlési elnök tegnap ugynevezett sörrestét rendezett. Ez alkalommal Bismarck herceg azt mondta, hogy Schweninger tanár titkos jegyű táviratot kapott, mely szerint *Ladysmith* megadta magát. Ez a hír még nincs megerősítve.

Horvát tartománygyűlés.

Zágráb, december 13. A tartománygyűlésben az elnök bejelentette *Brestyenszky* és társainak sürgősségi indítványát az iránt, hogy az inség által sújtott járásközből fügesszék fel az adóbejárást. Ezután a költségvetési provizóriumról szóló javaslatot harmincadik olvasásban elfogadták, mire áttértek *Brestyenszky* sürgősségi indítványának tárgyalására. *Krajcosovic* osztályfőnök ellenzi az indítványt, mert a kormány építkezésekkel és más módon segélyt nyújt az inségeseknek. Az indítványt 36 szavazattal 17 ellenében olvették, ezután interpellációk következnek, ezek közt *Potocnjak* interpellációja, aki a zágrábi telefon-előfizetők jegyzékének megszüntetését követeli. A legközelebbi ülés pénteken lesz.

A hadügy az osztrák delegációban.

Bécs, december 13. Az osztrák delegáció költségvetési bizottságában az ülés elején *Stranaky* az elnapolást indítványozta tekintettel a kiegyezési bizottság ülésére. *Kalheim* elnök ezt a kivánságot visszautasítja. Ezután a bizottság vita nélkül elfogadta a hadsereg rendkívüli szükségletét és azután megkezdte a megszállási hitel tárgyalását. *Ferjanecic* előadó és *Kramar*, *Zedik*, *Wolfhard* és *Dumba* delegátusok felszólalása után *Kállay* közös pénzügyminiszter beszélt. A bizottság ezután változatlanul elfogadta a megszállási hitelt.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, december 13. (Gabonapiac.) Meglehetősen gyenge forgalom bányádt árvalat mellett buza 1/4, rozs decemberre 1/4, májusra 1/2 márkával olcsóbb, mint tegnap. Zab ártartó. Az idő hideg.

London, december 13. (Gabonapiac.) Az irányzat általában nyugodt. Az árak változatlanok. Városi liszt 23—28 sh. Repceolaj 22 sh. 6 p. Tengeri 18 sh. (eladók. Behozatal: buza 60.000, árpa 9000, zab 50.000 qu. Időjárás: hó.

Berlin, dec. 13. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Négyezerötök magyar aranyjárdék —.—, Magyar koronajárdék —.—, Osztrák hitelrészvény 234.60. Osztrák-magyar államvasut 136.40. Déli vasut 31.10. Északnyugati vasut —.—, Elbavölgyi vasut 216.30. Orosz bankjegy —.—, Buschtienrad —.—, Orosz bankjegy —.—, (Ultimo.) Lombard —.—.

Frankfurt, december 13. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) Árfolyamok decemberre. *Esti forgalom*. Osztrák hitelrészvény 234.40. Osztrák-magyar államvasut 136.40. Déli vasut 31.20. Osztrák aranyjárdék —.—, Olasz járdék 93.35. Laura-kohó —.—, Harpeni 192.65. Discont —.—, Alpisi —.—, Bécsi bankgyesület —.—.

New York, december 13. (Kábelüregöny.) (Gabonatözsde.) (Megnyitás.) Buza decemberre 74.5%.

New York, december 13. (Kábelüregöny.) (Zárulat.) Buza tavasz 79.5%. Buza téli 74.1/2%. Buza decemberre 72.1/2%. Buza májusra 74.5%. Tengeri decemberre 39.—. Tengeri májusra 38.5%. Zab 29.1/2%. Rozs 61.—. Liszt 2.90.

New York, december 13. (Kábelüregöny.) (Zárulat.) Kávé fair Rio No. 7. 7.—. Kávé folyó hora 5.65. Kávé májusra 5.90. Petroleum raffined in cases 10.—. Petroleum New Yorkban 9.90. Petroleum Filadelfiában 9.85. Szállítási díj Liverpoolba 2.68. Irányzat szilárd.

Chicago, december 13. (Kábelüregöny.) (Gabonatözsde.) (Megnyitás.) Buza decemberre —.—. Buza májusra 69.1/2%. Buza júliusra 70.1/2%. Tengeri decemberre 32.5%.

Chicago, december 13. (Kábelüregöny.) (Zárulat.) Buza decemberre 69.1/2%. Buza májusra 70.5%. Tengeri decemberre 30.1/2%. Tengeri májusra —.—. Zab decemberre 22.5%. Zab májusra 22.—. Rozs decemberre 51.—.

Liverpool, december 13. (Kábelüregöny.) (Gabonatözsde.) (Zárulat.) Buza decemberre 59.5%. Buza májusra 59.5%. Tengeri decemberre 36.—. Tengeri februárra 35.5%.

Baltimore, december 13. (Kábelüregöny.) (Zárulat.) Buza májusra 74.—.

St. Louis, december 13. (Kábelüregöny.) (Zárulat.) Buza decemberre 68.5%.

Filadelfia, december 13. (Kábelüregöny.) (Zárulat.) Buza Cash 70.—.

San-Francisco, december 13. (Kábelüregöny.) (Zárulat.) Buza decemberre 104.2%.

Napirend.

Naptár. Csütörtök december 14. — Római katolikus: Spiridon. — Protestáns: Nicefor. — Görög-ország: (december 2.) Habakuk. — Zsidó: Tebeth 12. — A napkél reggel 7 óra 26 perckor. — Nyugszik délután 3 óra 52 perckor. — A hold kél délután 4 óra 51 perckor. — Nyugszik reggel 4 óra 38 perckor.

A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A közoktatásiügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor. Az igazságügyi miniszter fogad délután 4 órakor. A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor.

A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor. Szabad Lucum. Dr. Lenkei Albert Laokoon, este 6 órakor a műegyetem pólóklubjában (Esterházy-utca 1/b. szám.)

Az osztályországi huzása (második nap) délelőtt 9 órakor a Vigadó kis tornyében.

Az Egyetemi-Kör felavatja ünnepe este 8 órakor. Körtök Ida hangversenye este fél 8 órakor a Royal-szállóban.

A földrajzi társulat ülése délután 5 órakor az Akadémiaiban.

A magyar közgazdasági társaság ülése este 7 órakor saját helyiségében (Ferenciek-bazára I. emelet, II. lépcső 6. szám.)

A Magyar Színházban Miss Mary Halton vendégszereplése.

Nemzeti Múzeum: Természettudományi tára, nyitva délelőtt kilenc órától 1-ig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Teknőczi iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 5 óráig.

Az iparművészeti társulat karácsonyi kiállítását az iparművészeti múzeumban, nyitva délelőtt 9—12-ig és este 5—8 óráig. Belépődíj nincs.

Közgazdasági múzeum (Kerepesi-út 72.), nyitva d. e. 9 órától 1 óráig.

Nemzeti Szalon téli kiállítását (Ferenciek-tere 9. szám), nyitva egész nap. Belépődíj 20 krajczár.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva délelőtt 10—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 3—8-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig. Múzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság Kerepesi-út 20. I. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-től délután 2 óráig. Telefon szám 24—55. Nyilvános olvasóterem és tudakozó-osztály Kerepesi-út 22. szám I. emelet. Hivatalos órák 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Telefon szám 24—16. Hazai termékek állandó kiállítása. Keleti mintatár és kereskedelmörtörténeti gyűjtemény. Továbbá a Házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti Iparcsarnokban nyitva télen délelőtt 9—2-ig, nyáron és a télből északokban 9-től 12 óráig és délután 3-tól 5-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi múzeum kátföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbízott üzletvezetőség V. Váci-körút 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenációs műsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Kis Vigadó. VIII., Nagyfaluvaros-utca 4., naponta nagy variété-előadás.

Budapest kávéház. Andrásy-ut. Naponta Banda Marci és fia hangversenye.

Orient kávéház. Kerepesi-út. Sági Pista zenekarnak hangversenye és Schreier művész.

Páris szálloda. Váci-körút. Etmerek. Elegáns kávéház. Utánnyosság: Bachus-pince.

Lánycsárdi szálloda. Budapest, Király-utca 39. Igazgató Mandel Albert.

Petánovicsi Metropolis szállodája. Naponta hangverseny Kiss Béla híres debreceni zenekara által. Ujjonnan berendezett fényes étterem.

Ehm János éttermeiben (ezelött Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kitény cigányzene.

Gregorits Ferenc éttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer katonazené.

Lantos-féle Erdélyi vendéglőben naponta a legkifináltabb erdélyi ételk és italok. Olcsó árak! Pontos kiszolgálás hölgyek által.

Dobranszki-féle vendéglőben Teréz-körút 4. kapható eredeti torekői hus és hortobágyi gulyás.

Miákts M. bor és sörármunka az Urania színház mellett Kerepesi-út 13. naponta zenestély. Saját termésű borok.

Putzer-pince Deák-tér naponta a pince ét-termeiben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferkó híres szőlíták hangversenye.

Bodegá-pince. Ujjonnan fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva.

Naponta hangverseny Dankó Gábor fényes zenekara és Török Pista cimbalomművész által a Keleti kávéházban, Csömöri-út 14.

Emke kávéház, Kerepesi-út, naponta Pege Károly zenekara.

Stefánia-kávéház, Kerepesi-út 73. Naponta az I-85 Magyar Daltársulat előadása.

KÜLÖNFÉLÉK.

Indus mondások.

— Fáy Nándor fordítása. —

Az apja s anyja mindene,
A míg: gyerek,
Ha: ifju lón, hát csak azé,
A kit szeret.
Mikor meg már családja van,
Érette a tűzbe rohan...
... Örökké magának él az ostoba,
Csak magának — soha.

Igy szól az esztelen,
(— Hogy visszariaszson: —)
„Píoca az asszony.”
Pedig bizony ebben téved,
Az nem akar más csak: véred
S, hogy mit akar Éva lánya?
— Már mindenedet kívánja:
Ész, szerencse és erő, —
Mindenne vágyik a nő.

A tűz, a csillagfény, a nap
Hasztalan ontja a világot,
Ha, kit szeretsz, hiába várod,
— Csak éjsztét lesz a világod.
(A Eritze-féle gyűjteményből.)

Nimród napjai.

Páris, december 11.

Elegáns élet folyik most a vidéken. Egynehány kastély lát most sok vendéget, akiket a vadászat örömei csalogatnak. Férfiak és nők egyaránt hódolnak szent Hubertnek. Vidáman hangzik a Hallali! az ősziesen festett erdőkön keresztül. És amikor este-fél a nehéz téli köd ereszkedik le, a vendégeket összehozza a gouter a gőzölgő szamovári köré.

A sporttal együtt eltűnik itt a sportruha is és a flirt is megkapja a jogait. Elegáns világos ruhák lágy hajlásokkal simulnak a fiatal nők karcsu termééhez, amelyet elébb még a sportkosztüm ritűg formái vettek körül. A vadászkosztüm nyers gyapotszövetből való. A színe zöldes, barnás, vagy schotisch. A rövid szoknyát egy borsáv szegélyezi és a blouset bőrv szorítja össze. A bőr helyett bőrszínű posztót is használnak. Ehhez a toiletthez magas kamási járul, amely a ruhával egyenlő színű posztóból való. A nemezkalap színe is olyan mint a ruháé. Madártollat és sima szalagot viselnek rajta.

Fiatl asszonyok a tea idejére intim körben szívesen öltik magukra a kényelmes, de amellet elegáns roba d'intérieur. Elegancia, a szövet finomsága és az apart elkészítés tekintetében semmivel sem áll a társalgó ruhák mögött. A különbség csak

a formában van, amely a robe d'intérieurnél a bő-ségben és a nyaktól a lábáig lehaladó egyenes vonalban nyilatkozik meg. Jelenleg a crêpe de Chine, a halvány színű panne vagy egyszerű világos posztó kedvel. Csipkék díszítenek minden ruhát. Nehéz szöveteket könnyű és könnyű szöveteket nehéz csipkék. Gyakorta prémbetéttel alkalmazzanak, valamint esillámó himzést mousseline de soie-n vagy bársonyon fantasztikusan elrendezve. És éppen azért követelt ez a ruha, mert a fantázia szabad szárnyakon csaponghat és megenged egy kicsiny kacérságot is. Például kis négy-szögű kivágást a nyakon, vagy ujjakat mousseline-ből, vagy csipkéből bélés nélkül. A kis nyakkivágás alkalmat ad széles collier viselésre, amelyben csillognak a drágakövek. Van olyan roba d'intérieur crêpe de Chineből, amely alul ízezerűen záródik. A mellén a szövet az oldalak felé ráncolt és csipkeszalag tartja. A nyak körül egy kis ékszerű kivágással gallér van en forme vágással crêpe de Chineből aranyhimzessel. A szűk ujjak akönyökönél himzessel, vagy csipkével végződnek. A legszebb robe d'intérieur, amelyet láttam, crêpe de Chine cselből való volt. A szövet nagyon lengén simult a testhez, elől à la grecque formában nagyon szélesen egymásra hajva, a hol a ráncokat egy strass-agraffe fogta össze. A külső légere ráncot selyemhimzész díszítette és az egész ruhát koskeny coboly szalagok fogják körül. Felül nyitott egy guipure de Venise csipkebetét fölött, amelyet háromszoros prémes gallér övez. A félhosszu, s bárásával díszített ujjak csipkében végződnek.

Ime ezek a toilettek, amelyek Nimród lovag-jait érdeklik. Mert ők fizetik.

K. Z.

— A német művészet a párisi világlkiállítás-on. A német kormánybizottság átadta az 1900. évi párisi világlkiállítás igazgatóságának a kiállításon résztvevő német művészek, festők, szobrászok, vésők neveinek végleges jegyzékét. E szerint Németország négy legfontosabb művészi központjából, Berlinből, Düsseldorfból, Dreuzdából és Münchenből összesen 181 festő 205 képet, 53 szobrász 70 művet fog kiállítani; az építészeti osztályba pedig 47 műépítész jelentkezett.

— Színes fényképek a gyógyászat használatában. A filadelfiai orvos-egyesület legutóbbi ülésén rendkívüli érdekes és eredményekben nagyfontosságú előadást tartott Frederick Ives, filadelfiai orvos. Értekezésében a színes fényképek előállítására szolgáló készülékekről és módszerekről beszélt, s bár a tárgy nem új, de a szempont, amelyből Ives felfogja, sejteti engedi, hogy a gyógyászatban ugyszóval forradalmat fog előidézni. Az orvosi atlaszok legnagyobb részében eddigelé ugyanis nem igen voltak színes képek

s ha voltak is, meglehetősen kezdetleges volt a kivitelük. Azok a rajzok, színes képek, amelyeket az orvosi könyvekben, az orvosi egyetemek fal-lábláin láthattuk s amelyek például az agyvérzés, rákosodás, sárgaság stb. okozta szövetelváltozásokat ábrázolták, ugyancsak nem voltak pontosak. Ives módszere, amely az eddigi állapotokat lényesen meg fogja változtatni, abból áll, hogy a kórosan elváltozott szövetekről három alapszínben: vörösbén, sárgában és kékbén felvételt tesz, azután egymás fölé helyezi a három negatív lemezt s ekkor az elképzelt legtermészetesebb színekben tűnik elő a beteg szövet. Ives a módszert még tökéletesíteni fogja.

— Sokoldalú tehetség. Ez a jelző illeti meg James Cruz londoni ácsmeztet, akiről az angol lapok a bámulat hangján írnak. Cruz, aki az ácsmeztetést tanulta, jelenleg katonai szolgálatot teljesít mint tengerész. Nemrég egy egyházi dalt adott ki, amelynek szövegét és zenéjét is maga írta. A dalt rézmetszetekkel díszítette, amelyeket szintén ő készített. Ezekon kívül egy kis orgonát épített, amelyen pihenő óráiban játszik. Legutóbb egy hegedűt készített, amelyen a kis leányát tanítja játszani.

— Ragadozó állatok irtása Délafrikában. A fokföldi parlament egyik, e célra alakult bizottsága előterjesztést tett nemrégiben a parlamentnek s ebben 360.000 forint kiadásról szól, amelyet — ragadozó állatok irtására fordítottak. Az összeg nagysága bizalmatlanságot keltett a fokföldi honatyákban, kirendeltek tehát még egy bizottságot, hogy e kérdést tanulmányozza. Az új bizottság jelentéséből azután kitűnt, hogy éppenséggel nem sok az a 360.000 forint, de sőt egyes földbirtokosok petíciót nyújtottak be a Házhhoz, avval a kéréssel, hogy tegyenek meg e tekintetben minden lehető még továbbra is, mert a ragadozó állatok okozta óriási károk rendkívüli nagy befolyással vannak az ország földművelésére. A petícióban vádolják a sakált, a hiénát, de különösen a ráviánt, mint olyanokat, amelyek különösen kártéko-nyak. Felemlítik ez utóbbiról például, hogy számtalan anyajuhot csak azért szaggatnak darabokra, hogy megihassák azoknak a tejét.

— A négerok fogai. Ujfajta és különös kereskedést űznek az amerikai fogorvosok. Utazókat küldenek mindenfelé, akik négerok egészséges fogait húzzák ki — persze pénz fejében. A néger kap néhány krajcárt, s megengedi, hogy fájdalom nélkül kihúzzák egy-két fogát. Azt mondják, hogy ezek a legjobb fogak: fehérek, erősek, tartósak és csillogók. Már sok vén amerikai lump eszik ilyen fogakkal, amelyek azelőtt néger gyomrok számára rágták a falatot.

REGÉNY.

Öreg asszony nem vén asszony.

(12)

— REGÉNY. —

Írta: GEROLAMO ROVETTA.

Az arca el volt borulva. Ursolina mama a utolsó ölelésnél keserves sírásra fakadt és még a Luciana asszony tréfái sem voltak képesek őt a válás gyöngéd, buskomor hangulatából kikö-kenteni.

Eriprando kiszállott, kifizette a kocsist, aki dohogott, mert keveselte a borralvalót és egy első osztályú jegyet váltott, melyet, hogy mindenki láthassa, a kalap szalagjába dugta. Aztán méltóságteljesen sétált fel és alá és várakozott, míg Palmerston lord elhozza Elizát és a fiatal grófnét.

Mialatt körültekintégt, hogy bizonyosságot szerezzen magának, vajjon a második osztály utazói eléggé méltányolják-e az ő zöld jegyét, zsebkendőjével megtörölte fekete kabátját és megcsinálta a számvetést. A kocsi, a jegy, a podgyász eddig tizenegy lirájába került; most még kétszázhatvankilenc lirára maradt! Kevés volt. Hogy mindent comme il faut tessen, Velencében magában háromszáz lirára lett volna szüksége, hogy az utazás költségein kívül —

Számításába volt még merülve, amikor ki-mért léptekkel közeledett Palmerston lord az ő sajtáságos tripp-trappjával. Eriprando szíve hevesen dobogott. Főlnézett — nem csalódott, tényleg a Navaredók hintaja volt.

Prandino pirulva odafutott és kinyitotta a kocsi ajtaját. Rögton ráugrott Gegio, aki éppen cseresznyét evett, piszkos kezei ott hagyták nyomát a gróf tiszta kezéin. Kedvesen szállott ki Eliza grófné. Egészen állig egy ólomszínű porköpenybe volt burkolva, egy sötét szalmakalap volt a szemére huzva és egy sűrű szürke fátyol borult arcára és nyakára.

Cäcilia, a fiatal grófné, épp úgy volt öltözve, mint az anyja, mert mindkettőjüknek Beppa varrt. Utolsóinak szállt ki a kocsiból. Előbb ovatosan a kocsihágesóra lépett, aztán a fiatal ember karjára támaszkodott, mert a fiatal grófné, mint rendszeren, most is anyai örömek elé nézett.

— Megváltotta a jegyeket? Kérdezte rög-ton éles, barátságosan hangján. Ez aztán úgy megijesztette Prandinót, hogy azt sem tudta, hogy adja meg a tagadó választ.

— De kérem, vártam —

— Mire várt? Hogy talán az ön számára is én váltanék? Ön talán nem tudja, hogy Velencébe utazunk? Nem látja, hogy hányan állnak a pénztárnál? Most, ki tudja meddig állhatunk itt egy helyben, mintha ide volnánk növe!

— Méltóságos asszony, talán befüradna a váróterembe, szólt a hordár, aki az utitáskákat és bőröndöket hordta le a kocsiról.

De Cäcilia erről tudni sem akart, hanem izgatottan rohant fel és alá, számlálgatta a táskákat és kosarakat, a bőröndöket és kalapskatulyákat, hogy vajjon megvannak-e mind, felügyelt a holmira, amit be akartak vinni a kocsi-ba és meghatározta, melyeket kell podgyásként feladni. Ezalatt kiabált, esztelenül lármozott és minden esekélység miatt dühbe jött.

Azt akarta, hogy legelső sorban is őket lássák el és szolgálják ki, mintha az egész világ csak azért lenne teremtve, hogy az ő dolgaikat intézze el. A legegyszerűbb dologért képes volt valóságos poklot csinálni a környezetének; sem-mivel sem volt megelégedve, mindenkre gyana-kodott, kivált a kormányra, melyről szentül hitte, hogy megalja. Gegionak meghuzta a fülét és az anyjával pörölt, mert nem tud kellő tekintélyt tartani és minden őt peregben kitört: „Csak itt volna a férjem, akkor ez vagy az nem történne meg.” A mikor így minden esekélységért tűzbe jött, kövér, ke-rek, viaszksárga arca, kis hegyes orrával, kes-keny ajkaival és alig látható szemöldökeivel,

egészen kékes-vörös lett. Ilyenkor aztán kis szürke szemével, egészen hülyének látszott.

Cäcilia grófné születése óta valóságos ke-resztje volt a Navaredo grófné imádojának.

Ha mint egész kiesi leányt el akarták hall-gattatni, vagy kikartak küldeni, csak édességek-kei, néma, vagy beszélő babákkal, főzőedény-nyel, labdával vagy vasutjátékkal lehetett reá hatni. Ha azonban az ajándékok nem nyerték el leg-magasabb tetszését, akkor elfintorította az arcát és meg nem mozdult a helyéről. Ha azonban nagyon is tetszett neki valamely játékdarab, ak-kor meg éppen nem ment ki, hanem az ajándé-kozó bácsit ölelni kezdte és nedves, a cukortól ragadós szájával csókolózni kezdett, a tyuksze-mekre lépett és piszkos ujjacskaival elrongálta a nyakkendőket.

Amikor felnőtt, olyan gonosz volt, mint egy majom és beleszeretett anyjának minden udvarló-jába. Ezek aztán rendszeren úgy rázták le a nya-kukról, hogy a bélyeg-gyűjteményét gazdagítot-ták, erkölcsös könyveket, virágot vagy más apró-ságokat ajándékoztak neki, rajzait és zongora-játékát bámulták és megesküdtek rá, hogy igazán gyönyörűen tud énekelni. A mellet minden fiatal leányról, aki férjhez ment, rosszat beszél-tek és még rosszabbat a fiatal emberekről, akik azokat feleségül vették. Eliza udvarlói közül az egyik, d'Ábala alprefektuszt ostobább volt a többi-nél. Minden lehető elkövetett, hogy a mamának tessenék, mindhiába! Minthogy azonban minden áron tetszeni akart neki, szemet hunyt és elvette a leányát.

Most aztán mindenki fellélegzett, kivéve természetesen az alprefektust. Ha valami baja volt az asszonynak, azt minden ismerősével érezte.

A dohányzást ki nem állhatta, a parfümöt még kevésbé. Ha hangosan beszéltek, fejfájást kapott, ha halkban beszéltek, attól félt, hogy va-lami rosszat beszélnek róla.

(Folytatás következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Karácsonyi küldemények. A m. kir. államasutak Budapesti jobbpárti igazgatóságának feladata a közönséget, hogy tekintettel a karácsonyi ünnepek alkalmából várható nagymérvű gyorsíru forgalomra, a Budapestre rendel gyorsíru szállítmányokat, különösen a gyors romlásnak alávetett élelmi szereket már folyó hó 15-től kezdve adja fel, nehogy az ünnepek előtti utolsó napokon feladásra kerülő tömeges gyorsíru szállítása zavarokra és késedelmekre adjon okot. Kívánatos továbbá, hogy különösen a Budapestre szánt gyorsíru csomagokat ne csak jellel és számmal lássák el, hanem azokon a címzett neve is olvashatóan legyen feltüntetve. Végtül figyelemzettel a közönséget arra is, hogy vasuti szállításra feladott csomagokba sem levelet, sem más írásbeli közleményt nem szabad elhelyezni, és amennyiben a pénzügyőrség a csomagokban ilyen találna, az által nemcsak a szállítmány kézbesítése szenvedne késedelmet, hanem még jövedéki kihágás címen bírságot is kellene fizetni.

A Gazdák Biztosító Szövetkezte igazgatóságára ma délután bizteltelt Széll Kálmán miniszterelnök, Darányi földmiveltési és Lukács pénzügyminiszternél. A küldötszében, melyet gróf Zselénski Róbert vezetett, résztvettek: gróf Csáky Albin, Justh Gyula, Kammerer Ernő, Seitzosky János, Szentiványi Árpád, gróf Teleki József. A küldötszég vezetője megköszönte a kormányának a szövetkezet irányában tanúsított addigi támogatását s röviden vázolta a szövetkezet célját és programját, felkérte az érdekelteket, hogy az új szövetkezetet továbbra is támogatásukban részesítsék. Széll Kálmán miniszterelnök örömet fejezte ki a fölött, hogy a gazdákak sikerült a szövetkezet létesítése s az alakulásban örömmel üdvözli a szövetkezeti eszmének ez újabb terjedését, mert ezáltal a társadalmi erők szövetkezése az ország fejlődésének egyik legfontosabb alapja. Biztosította a küldötszéget, hogy a kormány szívesen fogja a hasonló irányú törekvéseket a jövőben is támogatni.

Közgazdaság. Ez a címe annak az új hetilapnak, amelynek ma jelent meg az első száma érdekes, változatos tartalommal. A lap szerkesztője G. Nagy Sándor, aki évek óta a Magyar Compagni szerkeszti. Az előfizetési ára negyedévre 5 korona. A lap szerkesztője Budapest, V. Alkotmány-utca 28. sz. a. van.

Fizetéképtelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetéképtelenségeket jelenti: *Werkner* Sándor kereskedő *Jászberény*, *Deutsch Jakob* kereskedő *Ruska*, *Schusztar Viktor* kereskedő *Graz*, *Glück és Ungár* cég (tulajdonos *Glück Mór*) *Budapest*, (*Dorothy-utca 11.*) *Karp Benjámin* cipőkereskedő *Stanisla*, *Schurtmann József* kereskedő *Stanisla*, *Pfeifer Péter* szabó *Temesvár*, *Kohn Albert* fia *cég Bécs*.

Szesszarak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest* 18.— forint pénzben, 18,50 forint áruban. *Bécsben* az irányzat valamivel gyengébb. A nyersszesz ára 19.— forint pénzben, 19,10 forint áruban.

Budapesti sertés-kozumvásár. A főrenvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskozumvásár *árgyűzése 1899. évi dec. 12-én.* Készlet 1199 darab. Erkezett 2005 darab. Összesen: 3204 darab. Eladott 1416 darab. Maradt 1788 darab. — *Napi árak:* 120—130 kgr. sulyban 37—40— krajcárig, 220—280 kgr. sulyban 38—41½ krajcárig, 320—380 kgr. sulyban 38—41½ krajcárig, 400—500 kgr. sulyban 38—42— krajcárig, Malacok — krajcár kilönként. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, december 13.

A buzaüzletben a hangulat kedvező volt, a malacok közül azonban csak néhány vásárolt. Forgalmában került 26.000 métermázsa buza, többnyire raktárúru néhány krajcárral magasabb áron. Zabból 1400 métermázsa került a forgalomba változatlan áron. Más gabonamérekben a forgalom csekély volt és az árak nem változtak.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 300 mm. 805 k. 8 frt 27½ kr, 800 mm. 787 k. 8 frt 30 kr, 800 mm. 785 k. 7 frt 80 kr, 100 mm. 785 k. 7 frt 90 kr, 200 mm. 785 k. 8 frt 10 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 05 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt — kr, 100 mm. 76 k. 7 frt 65 kr.
Pest megyei: 200 mm. 78 k. 7 frt 90 kr, 100 mm. 778 k. 7 frt 95 kr, 100 mm. 775 k. 7 frt 80 kr, 100 mm. 76 k. 7 frt 80 kr.
Raktári: 2200 mm. 78 k. 8 frt 20 kr, 2500 mm. 79 k. 7 frt 80 kr, 2300 mm. 76 k. 7 frt 85 kr, 3700 mm. 75 k. 7 frt 77½ kr, 6100 mm. 743 k. 7 frt 47½ kr.
Szivácai: 500 mm. 74 k. 7 frt 75 kr.
Szorbái: 5900 mm. 76 k. 6 frt 80 kr.
Mind 3 hónapra.
Ross: 100 mm. 6 frt 35 kr, 500 mm. 5 frt 42½ kr ab Székelyhid.
Zab: 100 mm. 4 frt 95 kr. 200 mm. 6 frt 30

kr. 200 mm. 5 frt 85 kr, 300 mm. 5 frt 10 kr, 600 mm. 5 frt 25 kr.

Készpénzfizetés mellett.

A készíru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktörzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonként. — A minőség hektolitereként és kilogrammként.

Buza	kilo	100 kilogramm ár:		100 kilogramm ára	
		frt	kg	frt	kg
iszavideki	6	76	7,65	79	8,66
"	7	77	7,70	80	8,28
"	7	77	7,80	81	8,28
"	7	78	8,40	81	8,58
féltérményes	6	76	7,45	79	8,10
"	7	76	7,20	78	8,00
"	7	77	7,40	80	8,25
"	7	77	7,80	81	8,25
"	7	78	8,40	81	8,55
pestvidéki	6	76	7,65	79	8,09
"	7	76	7,50	80	8,23
"	7	77	7,75	81	8,30
"	7	78	8,35	81	8,49
bánási	6	76	7,45	79	8,06
"	7	76	7,35	79	8,06
"	7	77	7,55	80	8,29
"	7	77	7,55	81	8,30
"	7	78	7,95	81	8,49
bácska	6	76	7,35	79	8,06
"	7	76	7,35	80	8,15
"	7	77	7,55	81	8,15
"	7	78	7,85	81	8,15
"	7	78	7,85	81	8,15

A határidősüzet folyamán a következő kötések történtek:

Buza (1900.) áprilisa 7.88—7.87—7.88—7.90—7.91
 Buza (1900.) okt.-re 7.97—7.96—7.95
 Rozs áprilisa 6.46—6.47—6.48—6.49—6.50
 Zab áprilisa (1900) 5.04—5.05
 Tengeri 1900. májusra 5.—5.01—5.02—5.03
 Repce augusztusra 11.75—11.80

Déli esty óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a törzsden:

Buza (1900.) áprilisa 7.50 pénz 7.91 áru
 Buza októberre (1900) 7.96 — 7.97
 Rozs októberre (1900) 6.44 — 6.45
 Tengeri (1900.) máj-ra 5.09 — 5.10
 Zab (1900) áprilisa 5.06 — 5.07
 Repce augusztusra 11.75 — 11.76

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza áprilisa (1900.) 7.94—7.95
 Buza októberre (1900.) 7.99—8.—
 Buza szeptemberre (1900.) 9.—0.—
 Rozs áprilisa (1900) 6.50—6.51
 Tengeri májusra 1900. ———
 Zab áprilisa 5.05—5.06
 Repce augusztusra ———

A budapesti értéktörzsde.

A mai értéktörzsde kezdetben gyengésségre mutatott hajlamot, ami az összes értékek árfolyamában kifejezésre is jutott. Impulzust erre a tegnapi esteli német törzsdei zárlatok szolgáltattak; később azonban javult az irányzat. Az időjárás kedvező a vétsekre s ez a spekuláció vételkódvót kellemesen befolyásolta. A zárlat csendes. A helyi piac üzletelen volt.

A déli törzsde külföldről javult jegyzések érkeztek, melyek élesztő befolyása alatt a forgalom megélénkült s az összes értékek emelkedtek. Az érdeklődés, főleg osztrák-magyar államvasut-értékekre irányult, melyek 3 forinttal javultak a napi legalacsonyabb árhoz képest, míg bánvárszervevények, ellükön Rímamurányival, gyengébben zárláltak.

A helyi forgalom nem érdemel említést.
 A valuta piaca csendes.
 Az előtörzsde: kedvtelen.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 376.50—377.75. Osztrák hitelrészvény 375.41—376.80. Osztrák-magyar államvasut 317.80—319.75. Rímamurányi vasmű 336.—336.50 forint.

A déli törzsde: nyomott.
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 376.25—377.50. Osztrák hitelrészvény 375.69—376.90. Osztrák-magyar államvasuti részvény 317.75—320.75. Leszámitoló bank részvény 263.—Rímamurányi vasmű részvény 335.—335.75. Közúti vasut részvény 339.75—340.75 forint.

Utótörzsde. A 4 órai zárlatok maradt:
 Osztrák hitelrészvény 375.69. Magyar hitelrészvény 376.50. Leszámitoló bank részvény 253.—Rímamurányi vasmű részvény 338.50. Osztrák-magyar államvasut 318.75. Közúti vasut 340.—. Villamos vasut 181.— forint.

A budapesti terménytörzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna 42.—46.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 52.—60.— forint, Vörös erdélyi ——— Vörös bánási ——— Középszemű 64.—68.—. Nagyszemű 70.—73.— frt. Disznósör: budapesti 49.—49.50 forint, vidéki ——— frt. Táblaszalonna: légszántított vidéki ——— városai 4 darabos 40.50—41.— forint, 3 darabos 41.—41.50 forint, füstölt 46.—46.50 forint. Szilva: beszélni, szokás szerinti minőség 14.50—15.— forint. 120 darabos ——— forint. 100 darabos 20.25—20.50 forint, 85 darabos 28.50—29.— forint azonnali szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 12.75—13.— forint, 100 darabos 19.50—20.— forint, 85 darabos ——— forint. Szilvaiz: szlavóniai 18.50—19.— forint, szerbiai 16.75—17.— forint azonnali való szállítással.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, december 13. (A *Budapesti Napló* tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzetek: Tavasz buza 8.07—8.09. Tavasz zab 5.37. Tengeri május—júniusra 5.30. Repce augusztus—szeptemberre 11.85—11.95 forint.

A bécsi értéktörzsde.

Az előtörzsden ismét hanyatlottak az árfolyamok, a hangulat nem volt kedvező, mert a külföldi törzsde-ről rossz hírek érkeztek.

A déli törzsden a Ladysmith kapitulációjáról elterjedt hírek ismét nagyobb kínálatot idétek elő. Irányzat bágyadt londoni jegyzésekre.

A törzsde zárlata valamivel csendesebb és nyugodtabb.

Bécs, december 13. (Magyar értékek zárlata.) 4% aranyjárdék 116.30. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 137.25. Magyar vasuti kölcsön ezúttal 99.50. Magyar keleti vasuti állami kötvény 118.25. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 254.—. Rímamurányi vasműrészvény 333.52. Magyar koronajárdék 94.80. 4% os Magyar földterem. kötvény 93.80. Magyar hitelbank részvény 375.50. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegye 159.25. Kassa-oderbergi vasuti részvény 181.—. Magyar kereskedelmi bank 1404.

Bécs, december 13. (Osztrák értékek zárlata.) 4% papírjárdék 98.25. 4% os osztrák aranyjárdék 98.65. 1890-iki sorsjegye 116.30. Osztrák hitelsorsjegye 137.—. Angol-osztrák bank 148.50. Bécsi bankjegyesület 279.50. Osztrák-magyar bank 910.—. Déli vasut 68.30. Dunagőzhajózási részvény 336.—. Dohányrészvény 133.25. Császári és királyi arany 5.70.—. Német bankváltó 59.02. 4% os ezüst járdék 98.35. Osztrák koronajárdék 99.—. 1864-iki sorsjegye 199.50. Osztrák hitelintézet részvény 375.75. Unionbank 308.50. Osztrák Länderbank 322.—. Osztrák-magyar államvasut 219.50. Elbavölgyi vasut 247.50. Alpezi bánvárszervevény 269.25. 20 frankos arany: 8.61.—. Londoni váltóár 121.07. Bécsi Tramway ——. Az irányzat meglehetősen gyenge.

Bécs, december 13. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 376.—. Magyar hitelrészvény 377.—. Angol-Osztrák bank 149.—. Union bank 274.25. Länderbank 312.25. bankjegyesület 238.—. osztrák-magyar államvasut részvény 319.50. északnyugati vasut részv. 247.50. elbavölgyi vasut 237.—. dunagőzhajós részv. ——. alpezi bánvárszervevény 133.59. májusi járdék 334.—. osztrák koronajárdék 269.50. magyar arany: 98.65. magyar koronajárdék 95.80. német birodalmi márcia készpénz 60.—. ultimóra 59.07. török sorsjegye ——. rímamurányi vasmű ——. déli vasut ——. dohányrészvény ——. Napoléon d'or 9.61 Lombard ——.

Külföldi értéktörzsdek.

Berlin, december 13. (Törzsdei tudósítás.) A tegnapi londoni törzsde kedvezőbb zárlatára a mai törzsde szilárdabban nyílt meg. Közérszerződéses keresetek voltak és emelkedtek. Járdékok közül spányol és olasz gyengült. Bankok közül olaszok olasz eladókra bágyadtak. A második törzsdeórán az irányzat az egész vonalon kedvezőlenebb lett a londoni alacsonyabb kurzusok miatt és az a hírre, hogy Ladysmith elesett. Magánleszámitolási kamatláb 5½%.

Berlin, december 13. (Zárlat.) 4% os papírjárdék 98.25. 4% osztrák aranyjárdék 98.25. Elbavölgyi vasut ——. Magyar koronajárdék 94.75. Osztrák-magyar államvasut 135.50. Kassa-oderbergi vasut ——. Bécsi váltóár 169.—. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.—. Alpezi bánvárszervevény ——. Disconto-Commandit 192.60. Általános villamosági Edison 258.90. Geisenkirchoni 149.50. Laurakohó 252.90. 4% os ezüstjárdék 97.80. 4% os magyar aranyjárdék 97.50. Osztrák hitelrészvény 334.50. Déli vasut 31.—. Károlyi Lajos vasut ——. Orosz bankjegy 216.30. 4% os orosz kölcsön 99.25. Török dohányrészvény ——. Olasz járdék 93.50. Magyar hitelbank ——. Dynamit Trust 190.—. Harpeni 203.25. Az irányzat gyenge.

Hamburg, december 13. (Zárlat.) 4% os ezüstjárdék 98.05. 1860. sorsjegye 142.50. Déli vasut 31.25. 4% osztrák aranyjárdék ——. Osztrák hitelrészvény 234.60. Osztrák-magyar államvasut 186.25. Olasz járdék 93.75. 4% os magyar aranyjárdék 97.75. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, december 13. (Zárlat.) 4% os papírjárdék 98.10. 4% osztrák aranyjárdék 98.30. Magyar koronajárdék 94.70. Osztrák-magyar bank 152.20. Déli vasut 31.20. Elbavölgyi vasut ——. Londoni váltóár 204.12. Bécsi bankjegyesület 137.50. Villamos részvény 148.—. 8% os magyar aranykölcsön 81.—. 4% os ezüstjárdék 97.85. 4% os magyar aranyjárdék 97.50. Osztrák hitelrészvény 235.—. Osztrák-magyar államvasut 135.70. Északny. vasut ——. Bécsi váltóár 169.22. Párisi váltóár 809.33. Unionbank ——. Alpezi bánvárszervevény 276.50. Az irányzat csendes.

Páris, december 13. (Zárlat.) 3% os francia járdék 100.50. Olasz járdék 94.—. Osztrák-magyar államvasut 693.—. Francia törzsi. járdék ——. 4% os magyar aranyjárdék 93.—. Török dohányrészvény 286.—. Osztrák Länderbank 502.—. 3½% os francia járdék 102.10. Osztrák földhitelintézet részvény ——. Déli vasut 166.—. 4% os osztrák aranyjárdék 97.80. Ottomanbank 562.—. Párisi bankrészvény 10.95 Alpezi bánya részvény ——. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

December 13. A sertésüzlet irányzata változatlan.
 A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm feltölti sulyban) 41—41½ krajcárig, Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő sulyban — krajcárig, Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm feltölti sulyban) 43—43½ krajcárig, Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 42—42½ krajcárig, Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 41—42 krajcárig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm feltölti sulyban) — krajcárig, Közép (páronként 290—280 kilogramm sulyban — krajcárig, — Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feltölti sulyban) — krajcárig, — Közép (páronként 300—320 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig, — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — krajcárig.

súlyban: ——— krajcárig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. — Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli súlyban) 42^{1/2} — 43 krajcárig. — Közép (páronkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 42 — 42^{1/2} krajcárig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 41—42 — krajcárig.

Sértéslelészám 1899. dec. hó 11. napján volt készlet 24.496 darab, 1899. december hó 12. napján elszállított 386 darab, 1899. évi december 12. napján elszállított 320 darab, 1899. december hó 13. napjára maradt készletben 24.562 darab.

Kiss Etelek oklevéle kisdédvönöt a csernátfalusi Állami kisdédvönökhöz kisdédvönövé kinevezte. — A kolozsvári pénzügyigazgatóság Korácsyoni Zákhar ó-radnai lakost a tekei magyar királyi adóhivatalhoz díjtalan és ideiglenes gyakorlatnok nevezte ki. — A zombori pénzügyigazgatóság Hartmayer Jenő zalaegerszegi lakost az úvidéki királyi főadóhivatalhoz díjtalan vámgyakornokká nevezte ki.

Megválasztás. Az igazságügyminiszter dr. Hangol Károly kalocsai törvényszéki és dr. Kiss Dénes lugosi járásbíróági ideiglenes minőségben alkalmazott aljegyzőket ebben az állásukban végleg megerősítette.

Athelyezések. Az igazságügyminiszter Sziráczky Kálmán rima-zombai törvényszéki aljegyzőt az eperjesi törvényszékhez helyezte át. — A löcei törvényszék elnöke Hojnos József löcei törvényszéki és Czider András löcei járásbíróági hivatalozólakat kölcsönösen áthelyezte.

presszó körvonalai ismerhetők fel közép Olaszországban és délnyugati Magyarországon. A nyugati partokon és Olaszországban az idő esős a magyar cyclon környékén pedig erősen havazik. A hőmérséklet eloszlása csak annyiban változott, hogy nyugaton újra süllyedt.

Hazánkban a kemény fagy Erdélyben és a délkeleti megyékben, valamint északnyugaton engedett, míg az északkeleti határon erősödött, úgy, hogy ott egyes helyeken — 30 C° alá süllyedt.

A Dunán túl és Horvátországban tegnap erős havazás indult meg, amely ma tovább terjeszkedik. A megjelent erős szelek túlyomóan az északi és keleti negyedből fujnak, helyenkint viharos erővel úgy, hogy a meglévő havat más helyre sodorták.

Budapesten az éjjel óta kevés megszakítással havazik, a hőmérték 2 deciméternyire nőtt és a hőmérséklet reggeltől délig — 5 C°-ról — 3 C°-ra süllyedt.

Küldés: Továbbra is boros, szeles és hideg idő várható, hófúvásokkal és délnyugatról terjeszkedő havazással.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 13. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Gadó István pécsi törvényszéki joggyakornokot a zombori törvényszékhez, Máté Andor décsi törvényszéki joggyakornokot a szászvárosi járásbírószékhez, dr. Csekmanek Rezső marcali lakos ügyvédjelöltet a zombori és dr. Fülöp Desző kassai lakos ügyvédjelöltet a rimaszombati törvényszékhez aljegyzőkké nevezte ki. — A váltás- és közoktatásiügyi miniszter

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, december 13.

A légnyomás nyugatról tovább süllyedt és a magas nyomás izobár vonalai keletre szorultak. Két kis de-

a legrégebb, legkedveltebb magyar élc'an.

Szerkeszti: SZABÓ ENDRE.

Megjelenik minden héten temérdek képpel. Tartalma: Szatírák, humoreszkek, krónikás adomák. Műjós kalandok, politikai karrikatúrák, illusztrált adomák, tréfás versek stb. Előfizetési ára negyedévre 2 frt. Kiadóhivatal: V., Kálmán-utca 2. sz., „Pallas”-nyomda.

A „BUDAPESTI NAPLO” magán-előfizetői (tehát ide nem értve a kaszinókat, olvasóköröket s hasonló egyleteket, valamint a kávéházakat és vendéglókat) az „ÜSTÖKÖST” kedvezményes áron rendelhetik meg, u. m. negyedévre 1 frt 50 kr., félévre 3 frt, egész évre 6 frton.

Az Üstökös

Készpénzes jelzálogkölcson
vidéki nagyvárosi bérházakra és földbirtokra az eddigi érték 2/3-részig adatik.

Birtokbérlok és katonatiszteknek személyhitelre
előnyösen eszközöltetnek külföldi pénztintézetből.

Bővebbet
HOFFMAN JAKAB,
Tab, Somogy megye.

13—15 éves serdültebb leányoknak bizonyára a
legszebb karácsonyi ajándék
RHODEN EMMA
A kis makrancos
(Der Trotzkopf)
című műve, mely
IFJ. LÓNYAI SÁNDORNÉ
kiváló fordításában és remek kiállításban épp most jelent meg.

Kapható: Budapest, Andrássy-ut. 37
Sachs és Polláknál
és minden könyvkereskedésben.
Ára 2 frt 50 kr.

Titkos betegségek
gyógyítására a legbizalmas legjobban ajánlható számon éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalat alapján.

Dr. FABINYI J.
v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel furdaknál és nőknél: kugyosofolyást, hólyagbajokat, butakeros sebeket, syphilist, ennek következményeit, malacia borbojzatot és az onfortozesből támadt idegbetegségeket.

Megfogás az erodemény forrás gyengeségénél (impotentia) úgy fásal, mint orgebb egyéneknél.

Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kiváncsi a gyogyiszerek.

Lakas: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarkán, 1. emelet).

Bejárati a lépcsőnél. Külön várótermek.
Remedelés déliótt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Az egyetlen értékes színházi ujság.
Ha színházba megy, vegye meg a
MÁRKUS JÓZSEF
színházi lapját, a
Magyar Színpad-ot.
Egyes szám ára 5 krajcár.
Kapható a térszékben és minden színház előtt.

CSAK Bisenius Ferenc Károly
Csak egyedül Bécsben I., Singerstr. II., szállítja legolcsóbban a leghatasabb karacsonyfadíszítéseket, guirlandákat, eléghetetlen asztalhatást, veszélytelen szobhátzjátékok, görög, beagál- és magnóziom-világításti karácsonyi és Sylvester alkalmából.

Arjegyzékek ingyen.
Kérteik a címre vigyázni.
Pontos székfűtés, vidéki megronduléseknél 5 frittól feljebb ingyen csomagolás.

Szabadalmakat
olcsón kieszközől és értékesít
Lázár Albert
okl. gépész-mérnök
BUDAPEST, Kazinczy-utca 46.

1 bélyegző
„Koronaérték”-jelzéssel
80 kr.
Magyar gyártmány.

Diadal
BIENENSTOK LIPOT és FIA
magyar ruggyanta-kozinyomda.

72 kezdőbetű — 1.12 285 kez. s folyóbetű 3. —
130 — 2.25
198 — 2.70 412 — 4.50

Minden kézzelírt egy betűtartó, fogó és állandó festékpárra ingyen lak. Ruggyanta-berendezés minden alakban. — Számológépek, dombornyomó-sajtók, szelvények, hímezésminták, monogramok stb. stb.

1 ruggyanta bélyegző — 1 frt 50 kr.
1 rézsépcsényimő (név és hely) 1 frt 60 kr.
Egy állandó festékpárra bármely színben 70 kr.
Szállít egyedül csak

Bienenstok Lipót és Fia
Budapestben csak Deák Ferenc-utca 17. sz.

Felgyelmezéssel! Rendelünk csak magyar gyártmányokat, minden külföldi szék a közzétett betűk hiányzanak.

Bienenstok Lipót és Fia
magyar ruggyanta-kozinyomda.

72 kezdőbetű — 1.12 285 kez. s folyóbetű 3. —
130 — 2.25
198 — 2.70 412 — 4.50

Minden kézzelírt egy betűtartó, fogó és állandó festékpárra ingyen lak. Ruggyanta-berendezés minden alakban. — Számológépek, dombornyomó-sajtók, szelvények, hímezésminták, monogramok stb. stb.

1 ruggyanta bélyegző — 1 frt 50 kr.
1 rézsépcsényimő (név és hely) 1 frt 60 kr.
Egy állandó festékpárra bármely színben 70 kr.
Szállít egyedül csak

Bienenstok Lipót és Fia
Budapestben csak Deák Ferenc-utca 17. sz.

Felgyelmezéssel! Rendelünk csak magyar gyártmányokat, minden külföldi szék a közzétett betűk hiányzanak.

Kérje Ön
ingyen és bérmentve ons tartalmazó mintakollekciót a világhírű, valódi tiroli

LODEN
szövetekből. — Gyártmányok uraknak és hölgyeknek: szállítja a posztóári kivitel

Karl Kasper
Innsbruck,
I., Karlstrasse 11. a.

Első magyar üvegyár részvénytársaság
Budapest, V., Ferenc József-tér 8., Béla-utca sarkán
ajánl alkalmas

karácsonyi ajándékokat.
Asztali üveg-készletek
12 személyre 52 db.
frt 6.50-tól 100 frtüg.

Legszebb üveg dísz tárgyak jeles napok aron.

Első magyar üvegyár részv.-t.
Budapest, V., Ferenc József-tér 8. (Béla-utca sarkán) 9783

Sneidig egyenruhákat
készít
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAP lap PAP lap PAP lap

1 szennelhető vándor 8 10.—
1 mairacóné 10.—
1 dr rouge paplan 1.70
1 dr cauchmir paplan 2.50
1 dr sark cachi paplan 2.50
1 dr atlasz cauchmir paplan 4.80
1 dr atlasz selyem paplan 7.00
1 dr fehéres atl. sely. paplan 12.—
1 dr 16 vasson agylepedő 1.20
1 dr 16 vasson chifon paplan lepedő 1.80
1 dr 16 vasson takaró pokróc 1.80
1 dr 16 vasson 1.50

1 szel sodony agybetűi 5.—
1 tengerfői fejvadás 1.—
1 levariott szalmacsák 2.20
1 mairacó 2.50
1 Criside Afrique matracé 4.50
1 lézár 12.—
1 párnázott ruganyos matracó 16.—
1 nagy szoba szőnyeg 200/300 2.50
1 alak tuisi függöny 1.50
1 bonret ágyterítő 2.20

Patékönyv méterenkint 2 krtól 4 frtüg.

GICHNER JANOS és TÁRSA
paplan, matracó és kárpitosok gyárosok, szőnyeg, függöny-égy- és szalmatartó stb. nagy vái székben.
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám.
Arjegyzéket kívánatra ingyen el bérmentve küldünk.
Nem vásszó árakat kiserőltünk, vagy a postát visszaadnánk

Chrysantéheme asszonyosság.
Irtá:
Pierre Loti.
Francia eredetiből fordította:
IFJ. LÓNYAY SÁNDORNÉ.
Ára 1 frt 20 kr.
Megrendelhető:
a Budapesti Napló
kiadóhivatalában.

Beniczkyéné Rajza Lenke válogatott regényei
Beniczkyéné. Saját kezébe — 50
Beniczkyéné. Ő az Regény — 1.—
Beniczkyéné. A hegy-ség tündere — 1.—
Beniczkyéné. Rang és pénz — 1.—
Beniczkyéné. A vér — 50
Beniczkyéné. Közvélemény — 1.—
Megrendelhető a
Budapesti Napló
kiadóhivatalában.
József-körút 19.

GUMMY!
A legfinomabb francia és angol gummi-különlegességek, valódi totálán meletit. Kiváló eredeti dobozban, tucatja 3, 4, 6 és 8 frt. Roule egyenkénti csomagolva, tucatja 3, 4, 6, és 8 frt. Capotte americ. (rövid) fehér színű, tucatja 3 és 4 frt. macaroniszi 3 és 6 frt. Viktoria, tucatja 4, 6 és 8 frt. Helyszárg (rossz) tucatja 3, 4, 6 és 8 frt. Hainó's (rövid) tucatja 4 és 6 frt. Pely Porus Haase, droja 2 frt. Pely Porus Meuninger, drtje 2.50 frt. Párisiör sponge, tucatja 4, 6 és 8 frt. Német legutabbi Dianov, Teufel-féle, 6-8 frtüg.

Csakis
Pollitzer Mór és Fianál,
Bpest, Deák Ferenc-utca 10.
kaphatók.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Csütörtökön, 1899. évi december hó 14-én.
Déri Jenő és Szávits Zsárkó urak vendégfelléptével:
A zsidóné.
Opera 5 felvonásban. Zenéjét szerzerzte Halóvy.
Szövegét írta Scriba.
Személyek:
A császár Szávits Eleázár Déri J.
Bogni * Szávits Eudoxia F. Pewny
Lipót * Kies B. Recha Vasquezóné
Ruggiero Váradý Herold Ney B.
Alberti Mihályi
Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Csütörtökön, 1899. évi december hó 14-én.
A menyem.
Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Fabrice Carré és Paul Bilhaud. Fordította: Adorján Sándor.
Személyek:
Leverdiér Ujházi Malosot Hetényi
Leverdierné Rákosi Sz. Lodoiszka Paulayné
Paul Dezső Honoré Zilahi
Márta Csillag Ferdinánd Latabár
Kezdeté 7 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Csütörtökön, 1899. évi december hó 14-én.
Blaha Luiza asszony mint vendég.
Kuruc fufang.
A népszínházi bizottság által 100 aranyalv jutalmazott népszínmű 3 felv. dalokkal és táncokkal, Rákóczi korából. Írta ifj. Bokor J.
Személyek:
Beeskyné Kreesányi S. Tetény Szirmai
Ilona Z. Bárdi G. Bedő Vidor
Bögözy Németh Bözsi Blaha L.
Tamás Tollagi Katica Gazsi M.
Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.
Csütörtökön, 1899. évi december hó 14-én.
Az „Arany Kakas“.
Bohózat 3 felv. Írták Blumenthal O. és Kadelburg G.
Személyek:
Szikra Julius Haraszthy Klára Nógrády
Fürge Antal Hegedűs Dr. Gyárfás Góth
Dachsmayer Szatmáry Müller Tapolczai
Erzsi Varsányi Flóris Gyöngyi
Liza Restagnii Treszka Sugár M.
Horváth Gál Kórmós A. Kazalozky
Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Csütörtökön, 1899. évi december hó 14-én.
Miss Mary Halton mint vendég.
A gésák
vagy: **Egy japán teaház története.**
Enekes játék 3 felvonásban. Írta Owen Hall. Fordította Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerzerzte Sidney Jones.
Személyek:
Reginald Bőhy Bolton Garai
Bronvingham Várdañ Yun-Csi Sziklai
Cunningham Odry Imári márkai Boross
Grimston Kardos Mimóza-gésa M. Halton
Downey Simon Molly Samore Ledofsky
Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁR-SZÍNHÁZ.
Csütörtökön, 1899. évi december hó 14-én.
Alfonz ur.
Vigjáték 3 felvonásban. Írta ifj. Dumas Sándor.
Személyek:
Montaignin Gyenes Raymonde Hegyesi M.
Oetavé Nádý Guichardóné Vizváriiné
Rémi Faludi Adrienne Csendes A.
Kezdeté 7 órakor.

Nagy karácsonyi könyvvásár.
SZILÁGYI BÉLA antikvár-könyvkereskedésében Budapest, Károly-körút 26. szám.
Ajándéknak a kalmas díszművek mindkét nembeli ifjúság és felnőttek számára. Képes- és mesés könyvek gyermekünknek. Imakönyvek minden hitfelekezetre. Örösi nagy választék korrektek (nem gyári) kiadások. Leszállított alkalmi olcsó árak. Könyvjegyzékek kivá ntra ingyen és bérmentve.

Ócska fémek
bevásárlását és eladását eszközlő a leg-
jutányosabb napi árak mellett
DEUTSCH IGNAC
Budapest, VI., Nagymező-utca 43.

CIMBALMOK.
Legújabb eszközkezesítéssel, 15 évi jóállású, legjobb hanggal, részletezettéssre is kaphatók. Saját gyártmányú hangszerek, u. m.: cimbalomok, zongorák, harmonikák, furulyák, okkharinak, bőgők stb. — Kétféle magyar hurrok. Számos kitalált és elismert jó munkáért. Nagy légsz. árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök meg.
Mogyoróssy Gyula
macy. hangszerepar-telepe
Budapest,
VIII., Kezpesti-ut 71.

VANEK kávéháza. Csömör-ut 13. szám.
Kédfátyolkép-estélyek minden tódson, csütörtökön, vasár- és ünneppnapon. Ma. csütörtökön, „INDIA“ építkezései, erkölcsei, szokásai és néptipusai (nagyon érdekes és tanulságos). Kezdeté 9 órakor Szabad tómenet.

Budapest kávéház Andrassy-ut 27. sz.
Átalakítás végett a helyiség zárva marad és a megnyitást ezen helyen közzéteszem. Tisztelettel **Rosenberg kávé.**

Keleti kávéház Csömör-ut 11. szám.
Ma és minden este **hangverseny**
Dankó Gábor és kitünő zenekara

TÖRÖK PISTA hírneves cimbalom művész által.
Pege Károly kitünő zenekarával esténként az **EMKE-kávéházban hangversenyez.**

Ma és minden nap!
Az Első **„Magyar Daltársulat“** előadása a **Stefánia Kávéházban** Kerespet-ut 73. szám.
Számos látogatást kér **Koch Sándor kávé.**

PETÁNOVITS Metropole-szállója.
Ma **KISS BÉLA** híres debreceni zenekara játszik. Színház után teljesen este a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes fohétermem és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Elite-szálló Budapest, VII., Király-utca 39.
Az ujjkor igényeinek megfelelően elegánsan berendezve. Mérsékelt szobaárak, villamos világítás, fürdők a házban. Telefon. **Mandi Albert, igazgató.**

Ehm János éttermei a Nemzeti Színház épületében
Ma és min-dennap **Dombi Rudi** Balassa-Gyarmati hírneves zenekara hangversenyez.
(azelőtt Szikszay Ferenc).
Színház után friss étlap.

Dobránsszky-féle étterem és sörcsarnokában Budapest, Teréz-körút 4. Kemnitz-utca sarkán. Naponként friss reggeli és pedig **Torockóti hus, Hortobágyi gulyás, Emenháthi sajt 5, 7 és 9 kr.**
Kitünő aradhegyaljai borok, gazdag étlap. Mérsékelt árak. Pontos kiszolgálást. **DREHER-féle sörök.**

Putzer György
ujjonnan átalakított pincétermében Deák-ter. ma és mindennap **ILLÉS GÉZA** jó hírnevű nemzeti cigány zenekara hangversenyez. — Borai kizárólag csakis **Putzer Antal** pécsi és baranyai bortermelőtől valók.

Lantos ERDÉLYI VENDÉGLŐJE és polgári sörözője
VI., Dalszínház-utca 8. (A m. kir. opera mellett)
Naponta a legjobb erdélyi szakács-**Borok** kizárólag Teutsch B. József né által készített erdélyi ételek és kü-**és kir. udv. szállító segesvári** lönlégességek. **!Olcsó árak!** pincészetéből! **Pontos kiszolgálás!**
Palack-borok Teutsch B. József és kir. udvari szállító segesvári pincészetéből, díjmentesen házhöz szállítatnak

Nappal és éjjel nyitva. A Nemzeti Kaszinóval szemben.
Angol Bar
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14-16.
* * * NAPPAL ÉS ÉJJEL NYITVA. * * *

FOLIES CAPRICE
Ma **Les Risots**
a felülmulhatlan francia duettista-pár fellépte.
Továbbá **Eine Pfändung im Dampfbad**
Die beiden Sonntagsjäger
„Vigyázz! Törékeny!“
és **Mora Hedvig**
Erkély incognito páholyok.
Kitünő konyha és italok. — Mérsékelt árak.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Ma szenzációs ujdonságok.
Goleman Dompert; The Marvellous, Rigoli Trio; Alberti, tableaux vivants, Fish and Quigg, amerikai excentrikusok, Cavally, chanteuse excentrique; Belfiore a nápolyi szépség.

„A vak lövész“
pantomime, előadja: **Kock trio**

Molasso Salvaggi párisi táncosok
„Die Circusfee“ komikus bohózat.
Pénteken dec. 15-én és szombaton 16-án

Glöckner
Pepi k. a.
a bécsi Volkstheater jeles szubrettje **vendégjátéka**
Előadásra kerül: **Die Vereinesschwester, Das Versprechen** hinter'm Herd

Francia chansonok és **imitációk** a la Judic és Guilbert
előadja: **Glöckner Pepi k. a.**
Rendes helyárok mellett.

Jegyek előreváltási díj nélkül válthatók a nappali pénztárnál és **Weiss A.** nagy szivarüzlete IV., Károly-körút 26. sz. A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüsto és Rupprecht gépgyárosok által készítették.

karácsonyi ajándékok
Palais Royal-ban
kaphatók
Budapest, Koronaherceg-utca 8. sz.

Meinl Gyula
kávéraktára
BÉCS.
Központ és iroda: **BÉCS, I., Fleischmarkt 7.,** saját házában.
Fiókok: IV., Wiedener Hauptstrasse 16, VII., Neustiftgasse 28, VII., Mariahilferstrasse 112, XII., Meidling, Schönbrunnerstrasse 261, XVII., Hernals'er Linie, Stadthahn-Viaduct 86, XVIII., Währinger Linie, Stadthahn-Viaduct 118, Depot: X., Himbergerstrasse 17, Depot: Hietzing, Wattmann-gasse 15.
Gőz-kávépörkölő és fugekáv gyár
BÉCS, VII., Neustiftgasse 28.
Telefon 3720. Telefon 3720.
5 Kgr. küldeménydíjmentesen.
Vásárlásoknál tessék a címre ügyelni.

Weiner Mátyás

női divat áruháza, BUDAPEST, Andrásy-ut 3. sz.

Nagy karácsonyi vásárt

rendez mélyen leszállított árak mellett.

6 mtr duplaszélés Loden
1 ftt 95 kr.
6 mtr kockakelme
2 ftt 10 kr.
6 mtr duplaszélés sima che-
viet, tegeth, bordó vagy
mint divatszövet 2,70.

5 mtr 120 cm széles női
posztó zöld, bordó,
szürke, tegett és fekete,
sima színekben
3 ftt 25 kr.

A Világ vége.

Duplaszélés divatszöve-
tek méterje
20, 35, 50, 55, 85,
95, 1,20 és feljebb.

Duplaszélés, fekete divat-
kelmek, sima, vagy min-
tázott méterje
40, 55, 65 krajcár
és feljebb.

6 mtr duplaszélés fekete
mintázott szövet
2 ftt 90, 3 ftt 25 kr.
6 mtr duplaszélés divat-
szövet, szép minták, diva-
tos színek
3 ftt 60 kr.

5 mtr 120 cm széles divat-
szövet, dus színválaszték
4 ftt 35 kr.
5 mtr 120 cm széles legjobb
minőségű fekete szövet
3,75, 4,50, 5,50.

**FLAMMARION
CAMILLE világhírű
képes műve pompás
kötésben már 5
frtyji rendelésnél
is ingyen mellékel-
tetik december
végéig.**

Fekete mintázott se-
lyemruha méterje
88 kr.
Fekete brokat se-
lyem-
ruha méterje
1 ftt 10 kr. és feljebb.

Ruha-bársonyok minden
színekben
58 kr. és feljebb.
Míroir se-lyem, hullámos,
minden színekben méterje
88 kr.

8 mtr divatbarchet
1 ftt 52 kr.
8 mtr Stefánia-flanell
1 ftt 52 kr.
8 mtr színtartó Levantin
1 ftt 90 kr.

8 mtr jól mosható flanell
világos színekben
1 ftt 52 kr.
8 mtr színtartó levantin
1 ftt 44 kr.

Színtartó, Jéminőségű bar-
chetek méterje
22, 32, 40, 65 kr.-ig.
Mosa-flanell méterje
18, 24 kr.

Levantia legjobb minőség
méterje
18 krajcár.
Stefánia-flanell, jól mos-
ható, méterje
18 krajcár.

Ezen ruhák tetszés dobozokban elhelyezve, se-lyem vagy bársonydiszszel
együtt 40 kr.-tól 75 kr.-ig drágábbak.

Egy ruha megrendelésnél elegendő az óhajtott szín és ár megadása.

Nem tetsző árak kieserítetnek vagy a pénz visszaadatik.

Ezen cikkek olcsóságuknál fogva rohamosan fogyanak, miért is kerm a n. é. közönséget, szives-
kedjenek szükségletüket idejekorán megrendelni.

Minták
vidékre
ingyen és
bérmentve.

Minták
vidékre
ingyen és
bérmentve.

A legszebb és legmeglepőbb zenélő ajándéktárgyak karácsonyra

Sternberg Ármín és Testv. cs. és kir. udvari hangszergyárosok karácsonyi kiállításában Kerepesi-ut 36.

Ariston, Intona, Ariosa stb. családi hangszerek a legújutányosabbban kapna-
tok. Zenélő albumok gyö-
györű kivitelben 7 fttól
feljebb. Zenélő dísz- és
phantasiai tárgyak, vala-
mint dohány-, író- és
varrókészletek zenével a
egdsább választékban.

Kitüntetve az ezredéves orsz. kiállitáson

Donáth Sándor
tájtjupa-metsző
BUDAPEST,
Kossuth-Lajos-utca3
Ajánlja dus raktárát
anját készitmény
rajtjé- és borosyán-
ko-urakban, cimér,
monogram, autogram
legújotnabb kivitelben.

Változó angol fapipák
legnagyobb választékban. Nagy raktár meggy-, és természetfa
szétvételben, u. sz. ében- és kigyófa csústfogantyúkkal,
valamint esztétik. PIPAARLAPOK ingyen és bérmentve.

„Reuma-szesz”
orvosi tekin ályek által kit. ell. külszer. Bámulatos gyors és
biztos hatásu, a testi bármimembű (ízüdmel, u. m. reuma,
czuz, ischias, közvény, szagatás, szúrás, nyíllefás
stb. ellen. Fog- és fejtájást 5 perc alatt megszüntet.
1 üveg ár. 1 korona, erősebb áveg ára 2 korona 40
fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszerárán, egy-
szintén a készítő

Widder Gyula gyógyszerésznél
S.-A.-Ujhely.
Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest,
Király-utca 12. sz. és ár. Egger-féle gyógyszerárta a
„Nador”-hoz.

Az Orsz. Központi Községi Nyomda r.t.
BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 61. sz. a.
(London szálloda mellett.)
mindennemű rajz- és írószerekből, díszműtárból, a leg-
különbözőb doboz levélpapirokból stb. stb, dusan felsze-
reit árur karti rendezett be, hol is a
detailarusitást megkezdette.
Ugyanott kő- és könyvnyomati névjegyek, valamint egyéb
nagyobb kő- és könyvnyomdati munkák készítése a legúj-
nyosabbban elvállaltatik.
A közelgő újévre való tekintettel mindennemű
naptárak is kaphatók.
Ebben a nagy áruaktárban, mely a maga nemében egyik
legérdekesebb látni való a fővárosban, ha valaki legalább egy
kronát meghaladó bevásárlást csinál, az 5-10 drb csinos
tréfás képes levelező-lapot kap ingyen.
A kiválasztás pontos és kitűnő. Vidéki megrendelések gyors-
sán és a legpontosabbban teljesitettek.

Geittner és Rauschnál
Budapest,
Andrásy-ut 8. szám.

Alkalmas és praktikus karácsonyi és újévi ajándékok. Korcsolyák. Szerszámok.

Csöd-tömeg-eladási hirdetmény.
Alulírott csöd-tömeggondnok ezennel közhírré teszem, miszerint a vb. **Schatz M. fia** csöd-tömegéhez tartozó és a csöd-
leltár 1-385. t.-számai alatt összeírt és
egy Polezer-féle vasszekrényből, bolti felsze-
relésekből, mint faburkolatos állványokból,
mérő- és áruasztalból, íróasztal- és székek-
ből és egyéb felszerelésekből, egy külön-
böz és pedig többnyire nadrág, öltöny- és
telikabát-szövetekből, továbbá különféle bé-
lésekből és vattakból álló áruaktár nyílt
ajánlati verseny útján eladatik.
Ezen áruaktár beszerzési ára 11414 ftt
67 kr., beesértéke pedig 6089 ftt 30 krt
tesz ki a leltár szerint.
Az ajánlatok összesen 700 ftt bánat-
pénzzel együtt folyó évi december hó
20-án déli 12 óráig adhatók át alul-
írott tömeggondnok kezéhez.
A csöd-választmány a beérkezett aján-
latok felett a folyó 1899. évi december hó
20 án d. u. 3 órakor tartandó választmányi
ülésem fog határozni.
Azonban az ajánlat végleges elfogadá-
sának joghatálya csöd-bíróság jóváhagyásától
függ. A csöd-választmány fenntartja magának
azon jogot, hogy a menni ebben a beérke-
zendő ajánlatokat megfelelőeknek nem ta-
lálja, azokat elveti és az 1-385. t. sz. a.
áruaktár értékesítése tekintetében újabb
határozatot fog hozni.
Az áruaktárt köteles a vevő az aján-
latnak csöd-bíróságilag jóváhagyott elfoga-
dása után 3 nap alatt átvenni és ezen idő
alatt az üzletet teljesen kiüríteni és a vevő
köteles a vételárat teljes összegében egy-
szerre és készpénzben legkésőbb az átvétel
megkezdésekor tömeggondnok kezéhez le-
fizetni, mert ellenesethen a bánatpénzt a
tömeg javára elveszti és ezenfelül tömeg-
gondnok az ajánlattól elállhat. A csöd-vá-
lasztmány és a tömeggondnok az árak
mennyiségeért és minőségeért nem szavatol-
nak. A vételi illeték a vevőt terheli.
SZEGED, 1899. december hó 9-én.
Dr. Kertész Zsigmond ügyvéd,
mint vb. Schatz M. fia csöd-tömeggondnoka.

Titkos betegségek ellen
25 évi, részben katonasorvosi (a bécsi és buda-
pesti katonakórházakban), részben magánorvos
tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACSY,
v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete
Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.
A legelhanyagoltabb húgyvesztőfolyásokat, bujakó-
ros beteket, syphilit, az önfertőztetés utóbajait

Elgyengült férfierőt
az orvosi világ által legújutabban olyannyira fel-
karolt és hatásában páradan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor
Által. magónitéseket, nőknél fehérfolyást befec-
kenedés nélkül, a legmátszább hátrbetegségek-
kel, valamint ifjokori bűnök következtében be-
állott ideg és ennek utókövetkezményeképp létre-
jött hátrgerincbajokat gyógyít a legújabb gyógy-
mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig
Nőeknek úgy mint férfiaknak külön be és kijárát
Külön várótermek.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; eset-
leg gyógyszerrekről is gondoskodva tesz.

Beráts és Galamb
cégnél Budapest, V., Deák Ferenc-
utca 10. a karácsonyi vásár kez-
detét vette.
Rendkívüli nagy áreszállítás.
Barchettek már 15 krtól, Voile
d'laineek már 33 krtól, Szövetek már
27 krtól kezdve kaphatók. — Vi-
dékre minták bérmentve, küldetnek.

A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 6390. számú rendelete
folytán állami ellenőrzés alatt álló

Katonaelőkészítő-iskola
Budapesten, V. ker., Nagykorona-utca 13. szám.
Igazgató: **FISSINGER J. százados.**
(Alapítatlott 1868-ban.) (Édigg 3262 hallgatója.)
1900. év január 2-án a 6 havi tanfolyam kezdete, az egyévi önkéntesi
szolgálatra képesítő vizsgára, különösen azok részére, kik október 1-én
tényleges szolgálatra akarnak bevonulni.
Prospektust és főlvilágositást ingyen. — Beírás naponként délután 4-6 óráig.

Nestlé gyermeklisztje

legjobb alpesi tejet tartalmaz. Régóta bevált táplálék csecsemőknek és gyomorbetegeknek. Az első orvosi tekintélyektől javallva, 30 év óta az összes gyermekkórházakban használatban.

Központi raktár F. BERLYA K, Bécs, I. Naglergasse 1.

KALODONT

Világciikk. — Minden országba fényesen bevezetve
Elismert legjobb fogápoló-szer SARG-fel

(Közegészségi hatóság által megvizsgálva. Bizonyítvány Bécs, 1887. jul. 3.)
Utra igen praktikus. Aromatikusan üdítő. Mindenütt kapható.

Antoine Arivo Madagascar 21/7 1894
f. a. Sarg's Sohn - 6 Wien

Az ön cége nem szorul reklámra, azonos gyártmányának elismerését, azt hiszem, nem fogja rossz néven venni.

Már évek óta nagyban (Hamburgból) szerzem be a „Kalodont” stanniol-tubusokban s minden dévvidéki utamra magammal viszem. En ezt elibe helyezem bármely francia vagy angol fogpasztnak, crémnek vagy fogpornak, akár fekete, fehér vagy vörös legyen, s azt hiszem, hogy csakis ön Kalodontjának köszönhetem, hogy tropikus utaimból visszatérve, fogorvosom mindannyiszor kifogástalan állapotban találja a fogaimat, dacára a hiányos táplálkozásnak és a különféle ártalmis, gyakran tisztátalan viznek, mely a fogra oly kártékony.

Részemről bármely tolett-cikket inkább nélkülözhetnék, mint az ön „Kalodontját”. Engedje meg, hogy ezt önnek tudomására hozzam.

Óvakodjunk a hasonló csomagolásra s csupán megtevésére szánt értéketlen utánzatoktól.

Tisztelettel

J. Eysen Wolf

Afrika-utazó.

Magy. kir. államvasutak. 149.684/99.

Hirdetmény.

Lámpa nélküli kerékpár-
nak podgyászkeleti felvétele.
Kereskedelmi minister ur
ó nagyméltóságának 1899.
évi szeptember hó 3-án
kelt 56604. sz. magas le-
írata értelmében kerékpár-
párók podgyászként csakis
a lámpa nélkül vétetnek
fel szállításra.

A kerékpár-lámpák a sze-
nyélykocsiba mint kézi pod-
gyász általában bevitelők,
de acetylen-lámpák csak
azon feltétel mellett, ha
azok viztartója előzőleg
teljesen kiürítettik.

Ezen feltétel be nem
tartása esetén az ez ellen
veto az üzletszabályzat
29. §-a értelmében a tilom
átbábsásból származó
árenden káért teletős, azon-
kívül a vasutrendőri szab-
ályokban megállapított
büntetés alá esik és köte-
les ezenfelül — ha kár
nem okoztatott is — az
illető egész podgyász min-
den megkezdett eiegykio-
grammjáért 12 korona pótlé-
ket fizetni.

Budapest, 1899. novem-
ber hó 6-án.
A magy. kir. államvasutak
igazgatósága.

T. e.
A hozzánk érkező 5 kérdés-kérdésekre válaszolva.
értésítjük t. vevőinket, hogy mi nem emeltük fel a
brillant és gyémánt ékszernek
árait, hanem a régi olcsó árak mellett
számítunk mindent.
Ajánljuk egyszersmind gyönyörű szép dívatos
arany ékszereinket, kitűnő szerkezeti arany és
ezüst zseboráinkat, 13 próbás ezüsből készült
ezüst árúinkat, nevezetesen gyertyatartókat,
tálcaikat, kenyérfoszlókat, cukor szelencéket, cse-
nege állványokat, tablettákat stb.

13 próbás ezüst evőeszközök

egész készlet vételénél nehezebb súlyban gramja
5 kr., közép súlyban 5 1/2 kr., munkadíjjal együtt.
Nálunk minden darab hivatalosan fémjelre van
és minden tárgy valódiságáért írott jótállást adunk.

BENEDEK GÁBOR és TESTVÉRE utóadai
drágakő, ékszerek, arany és ezüst-árak
raktára.

Budapest,

IV. k., Kossuth-Lajos-utca 17. sz.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fiuméből TEA

1 kgr. törmelék-tea 2.40
1 oros karaván-tea 5.15
1 Császár keverék-tea különleges, 6.40
1/4 tea csomagolható a kávéhoz.

KÁVÉ

5 kgr. Rio-lave gyöngykávé 6.13
5 kgr. Po-toriko gyöngykávé 7.50
5 kgr. Kékjáva gyöngykávé 8.33
5 kgr. Kuba-kávé 7.96
5 kgr. Moca kávé valódi 8.33
5 kgr. Menado-kávé 8.33
5 kgr. Ceylon-kávé 8.33

Egy postacsomag összeállítható 2 vagy 3 minőség-
ből is. — 4 liter Király-rum kordócskában 7.80.
Az árak minden más költség nélkül értendők.
Árlapot bérmentve küldünk.

Fratelli Deisinger
FIUME.

Karácsonyi ajándéknak

legalkalmasabb a könyv, mert nemcsak hogy szórakoztat, hanem tanít, nemesít és szellemi táplálékot nyújt, miért is a karácsony küszöbén felhívjuk a nagyérdemű közönséget az alább felsorolt könyvekre, melyek mind elsőrangú szerzők által íródtak, s így belső tartalmuknál fogva elég garanciát nyújtanak. A külső kiállításra pedig a kiadó társulat anyagi áldozatokat nem kímélt, hogy kiváló díszű és olcsó könyveket hozzon forgalomba.

Az ATHENAEUM r.-társ. kiadásában a következő főleg leánygyermek részére ajánlható IFJUSÁGI IRATOK jelentek meg:

FIATAL LEÁNYOK REGÉNYTÁRA:

<p>KATALIN. Regény fiatal leányok számára. Írta Benedek Elek. Ára díszkötésben 6 korona.</p>	<p>Legkisebb leány. Regény fiatal leányok számára. Írta Gaál Mózes. Ára díszkötésben 6 korona.</p>	<p>Hajnalka. Regény fiatal leányok számára. Írta Ambrozovics Meszlényi Ilona. Ára díszkötésben 6 korona.</p>	<p>Két sziv. Regény fiatal leányok számára. Írta Andor József. Ára díszkötésben 6 korona.</p>
<p>PIPISKE. Regény fiatal leányok számára. Írta Szabóné Nogaáll Janka. Ára díszkötésben 6 korona.</p>	<p>Három leány története. Regény fiatal leányok számára. Írta Gyarmathy Zsigáné. Ára díszkötésben 6 korona.</p>	<p>Az Urmányok kincse. Regény fiatal leányok számára. Írta B. Büttner Lina. Ára díszkötésben 6 korona.</p>	

<p>Tündérmesék a való életből. Írta Ambrozovics Meszlényi Ilona. Árampompás díszkötésben 6 korona.</p>	<p>MAGYAR NŐK. Írta Gaál Mózes. Ára csinos vászonkötésben 6 korona.</p>	<p>Csudaszép baba kalandjai. Írta Cosmar A. — Ford. Sárosi Bella. Ára díszes vászonkötésben 4 korona 80 fillér.</p>
<p>Leánytörténetek. Elbeszélések. Írta Halden Erzsébet. Négy színnyomatu képpel. — Pompás díszkötésben. Ára 4 korona 80 fillér.</p>	<p>Galambok. Írta Benedek Elek. Cim sohasem hangzott jobban össze tartalmával, mint ezé. Megható gyöngédség, üdítő tisztaság árát felénk minden sorából. Ára díszkötésben 5 korona.</p>	<p>Gyermeksziv rejtelmek. A 20. kiadás után angolból fordította Rauschmann Emil. Elbeszélés az ifjuság számára. Képpel. Írta Montgomery Florence. Ára díszes vászonkötésben 3 korona 20 fillér.</p>
<p>KISGAZDASSZONY. Egy leányka naplójából. Írta Szabóné Illésy Piroksa. Serdülő leányok számára. Ára angol vászonkötésben 4 korona.</p>	<p>VADRÓZSA. Írta Giese Maria. — Fordította Sárosi Bella. Képpel. Ára díszes vászonkötésben 3 korona.</p>	<p>A tűzhely körül. Elbeszélések. Írta Tóth Pál. — Goró Lajos 8 eredeti rajzával. Ára köve 3 kor. 20 fillér. — Díszes vászonk. 4 kor. 40 fill.</p>

Vilma néni MESÉK ÉS REGÉK. Két színes képpel. Előszóval ellátta Forgó bácsi. Ára 2 kor. 40 fill.
Vilma néni Ujabb mesék és regék. Képpel. Ára 2 korona.

Mindezen könyvek megrendelhetők a „Budapesti Napló” kiadójánál, József-körút 18. és az „Athenaeum” r.-társ. VII., Kerepesi-ut 54.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Minden szó egyszeri beiktatása petit betűkkel 2 kr. Címvel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

Levélbeli tudakozására ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK

ELŐFIZETÉSEK

BUDAPESTI NAPLO

részére

a kiadóhivatalban

József-körút 18.

valamint a következő dohányszázadokban:

Breuer nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.

Nemesek-féle tőzsde Petőfi-tér.

Weitzsaeck Jakab, Király-utca 1.

Benda Józsefné, Andrásy-utca 59.

Schwartz hirdetési iroda Marokói-utca 2.

Sopronyi V. dohány-nagy-tőzsde, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksáné, Andrásy-utca 38.

Szántó Mór tőzsdéjében. Kecskeméti-utca 14.

R. G.

Az a „talán” nagyon zokorra eszik. — De ha csakugyan nem lehetne ott meg fogja engedni, hogy delután jelenkezzen.

5396

Szerelmem.

Ne felejtsem az Anakótól, nem is látom őket. Hiaz szünetlenül Te vagy előttem és nem gondolok akkor senkire. Holnap ismét jubileum, sajnos — egyedül, de azért forró csokolit küld nekem a Te kis feleséged.

5395

A fehér rózsá-

részegre levél fekszik azon cím alatt, a mely alatt én az utolsó levelet kaptam. En is várak levelet. 5392

Kiesi Anyám,

édes gyönyörű virágom, szeretlek, örülek leveleideknek, írj sürin. Mindég rád gondolok, nagyon szeretnelek sokszor megcsókolni. Többiekre irigkedem nagyon. Milliószer csókol téged és kicsikét lú Abbukád. 5393

Gazdasszonyt

keres vidéki, magasabb állambivalatnál. Jörvéjéi biztosítja, miért is csak tisztességes, háziasszony, valóban szép nő pályázhatnak. Arcképek ajánlatok. „Szold” jellege alatt továbbit a kiadóhivatal. 1050

Könyveket

legjobb áron vásárol Bródy F. Budapest, Múzeum-körút 21. 2693

Fiatal

fűszeres-segéd, ki a közeli házakhoz fát, szemet és egyéb portékát elhord, azonnal fölvetetik. Cím a kiadóhivatalban. 1047

Ügyes

varróleány és tanulóleány fölvetetik. Cím a kiadóhivatalban. 1048

Kifutó

fü fölvetetik. Cím a kiadóhivatalban. 1049

Nagyobb

gépgyár- és malomépítész részére kereskedelmi megközpont tehetséges és szolid utazó kerestetik fix fizetésre. Kik ilyen minőségben referenciával bírnak, előnyben részesülnek. Ajánlatokat „Géputazó” jellege alatt a kiadóhivatal továbbit. 1051

Csemegeszőlő

szép, édes és tartós, 5 kilós kosárral portomentesen, jól csomagolva 3 forinttal küld Horetzky Armin, Pozsony-Szt. György. 5394

Közép-osztály,

Frakk 5 frt. Nadrag 3 frt. Mellény 1 frt. Ferenc József-kabát 4 frt. Jaquet 3 frt.

RÖTHBERGER JAKAB

Kristóf-tér 2. 1-ső emelet.

Házvezetőnő,

a ki egyzersmind komorna, kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 2692

Szén-üzlet

fa- és cementel egybe-kötve majdnem a legjobb kisáruda Budapesten, 15 év óta fenálló visszavonulás miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5384

Megvételre

keresek körülbelül 100 holdas birtokot Erdélyben, ajánlatok e lap kiadóhivatalához „Birtok” címen kildendők. 5382

Mészárszék

kitűnő forgalommal a főváros legelőkelőbb helyén más válhatat miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5344

Felolvasónőnek

kerestetik művelt fiatal kiváló szép hölgy. Levélbeli ajánlatok kizárva. Cím a kiadóhivatalban. 5363

Masseur

és tukszemővő, ki a Császárfürdőben sokáig volt alkalmazva, ajánlja magát a n. é. közönségnek. Cím a kiadóhivatalban. 2648

Egy jó forgalmu

dohánytőzsde kerestetik megvételre. Átirás a vevő dolga. Közvetítő kizárva. Ajánlatok „W. J.” jellegével a kiadóhivatalba keretnek. 2687

Tőzsdének

alkalmas helyiséget keres kibérlés céljából. Ajánlatot kérek „Tőzsdé” jellege alatt e laphoz.

Kossuth Lajos

életnagyságu kitűnő mellképe (kezfestés) díszes aranyozott keretben 80 forintért eladó. Megtekinthető e lap kiadóhivatalban. 2685.

Kereskedelmi

iskolát végzett (valamint a „Yost”-féle gépirást) fiatal leány állást keres, a legszerényebb feltételek mellett. Címe a kiadóhivatalban. 2666.

Szőrmesapokák,

barették, muffok elkészítését és bélelést mérősként árban vállalom. Leveleket „G. S.” jellegével a kiadóhivatal továbbit (ugyanott) a cím is megtudható. 2671.

Butorozott szoba

a Dohány-utcában, a Kerepesi-ut és Népszínházhoz közel, elegánsan butorozva, intelligens családnál 1 esetleg 2 ur számára kiadó. 2649

Jelese

erettségizett technikus háziutató állást, másolást vagy más egyéb teendő ellátását szerény feltételek mellett vállalja. Gyorsírásban járatos. Ajánlatot „Technikus” címen kér a kiadóhivatalba. 2669.

Ebédkosztot,

esetleg teljes ellátást kaphat 4-5 intelligens ur a Kerepesi-uton distingvirát családnál. Cím a kiadóhivatalban. 2643

Singer egész új

varrógép betegség miatt azonnal eladó. Bővebbet e lap kiadóhivatala. 2691

Cipők

50 kr. heti részletfizetésre mértek után kapható Weisz és Stein cipőgyárakos Király-u. 28. 1. em. 5347

Szoba

butorozva, különbejárattal a nyugoti pályaudvar közelében intell. magános özevnyél azonnal kiadó. V. Külső váci-ut 58. 1. em. 14. ajtó. 5389

Sütőde

Szeged legelőkelőbb helyén, betegség miatt bármely feltétellel azonnal átvehető. Cím a kiadóhivatalban. 5353

Francia tanítónő

kerestetik. Ajánlatok kéretnek „Trionan” jellegével e laphoz. 1036

Zongora-mester

azonnal állandó alkalmazást nyer egy jobb vendéglőben. Cím a kiadóhivatalban. 1039

Dohánytőzsde

legforgalmasabb fiutón igen jó jövedelmű az átiratást biztosítva átadandó. Cím a kiadóhivatalban. 5385

Gazdasszonynak

ajánlok egy vidéki intelligens fiatal urinét, ki a háztartás minden ágában jártas és kitűnően zongorázik. Cím a kiadóhivatalban. 1012.

Ritka alkalom

(míg a készlet tart)

Athenaeum Lexikon

4 rész, 2 kötetben. 16 frt helyett 6frt.

Kapható a „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában, József-körút 18. sz.

Képes levelező-lapok.

Magyar művészek újabb alkotásai után. Finom fénynyomat. Hazai készítmény.

Baditz Ottó: Vagyok olyan legény mint te.

Bihari Sándor: Munka után.

Innocent Ferenc: Fátolytánc.

Karvaly József: Vásárfa.

Konek Ida: Havasi pázsrtok.

Margitai Thimér: Rontó Pál históriája.

Márk Lajos: Ezernyelcs-százhuzban.

Márk Lajos: Tereferé és Szerelmi dal.

Neogróf Antal: Vesztett boldogság.

Neogróf Antal: Az erdő titka.

Nádlér Róbert: Alszik a baba.

Pechán József: Utolsó gyufa.

Senyei Károly: Szökőkút, Keeskepásztor.

Szenes Fülöp: Kása nem étel.

Teles Edg: Enyelgés.

Tolnay Ákos: Diana és Enyelgés.

Vajda Zsigmond: Kedélyes bírák.

Vajda Zsigmond: Kedves író.

20 darab ára 1 frt bérmentes küldéssel.

Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában VIII. József-körút 18. szám.

Óvadékképes

27 éves fiatal ember 200-300 forint óvadékkal alkalmazást keres mint napközi pénztáros vagy pénzesbesző. Cím a kiadóhivatalban. 5388

Készpénz kölcsön birtokokra és házakra

valódi becsléssel háromnegyed részéig. II. helyre is 20-30 évi törlesztésre. Elirtokos felmondhat bármikor, pénzünetei ellenben nem. Lebonvittas 14 nap alatt. Konváltás bélyeg- és illetékmentes. Semmi előzetes költségg. Beküldendő csakis telekrajzi kivonat, valamint kataszteri birtoknyomásolat.

Ingatlan- és Zálog-Forgalmi-Intézet,

Budapest, VI. Váci-körút 39.

Karácsonyi ajándékok

a legszebb kivitelben, bámulatos olcsó árban kaphatók, illusztrációs Casetták 1 frt 50 krtól 12 frt frankia és angol illatokkal Lux Mihály drogua és illatszert üzletében, Budapest, Múzeum-körút 7. 5359

Urasági butorok.

Kevésbé használt szalon garnitúrák, barok, ebédő, hálószobák és konyhaberendezések, íróberendezések, férfi és női kerekpár, szőnyegek, kápek, gáz- és villámcsillárok, ebédő divánok és őr berendezések potomi árban eladnak Újlugi-utca 21. I. em. 5571

Kőhőgésnél,

rekedtségnél vegyen 30 kr-ért Réthy-féle pemető-fuclurokát.

Csakis

a Megy Róbert „Bohéme” tortája valódi Miskolcrod, ára bérmentes bárhová 1 frt 25 kr. minden előző csomag-üzletben kapható.

ERÉNYI-féle

kitűnített „NERVIN” nagy üvegező 80 krajcár. Legjobb: csusz, kőszvény, csontbántalmak, derékfájás és szaggatás ellen. 8930

Zálogházi

cédulákat veszek. Eladok 13 lates ezüst evőkészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, hálaltájakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőkészlet 8 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészleteket 138 frtól kezdve, és válasték mindennemű ezüst műtővö tárgyakban, arany fértáncok köllőggóval, grammja 85 kr. masszív arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remon-toir órák 6 frt.

Grünberger Armin Béla örököséi Budapesten, IV., Városház-tér 9. I. em. 23 Hariszházár.

Képes árjegyzékét bérmentve és ingyen.

Pénz-előleget

sorsjegyekre, értékpapírokra és vidéki takarékpénztári részvényekre (visszafelezhető tetszőságritú kisebb részletekben is) bármely összegzet igen olcsón ad Kor nos Gyula és Tsa bank- és váltó-bizlet, posztálysorsjegyek föeljár-sító, Budapest, V. Dorottya-utca 5. sz.

Zálogházi

cédulákat veszek a legmagasabb árakon, eladok 13 lates ezüst evőkészleteket 5 1/2 kr-ért, gyertyatartókat, girandolokat hálaltájakat, tálcákat, 6 kr., barokk és figurális stílusban 8 kr-ért grammoként 6 már 13 lates ezüst evőkészlet 6/4 frt, teljes ökezőszervice 2 személyre 142 frt. Nagy választék briliántokban 14 karátos férfi aranyláncok, köllőggó, 95 kr-ért grammokkal.

Altalmak karácsonyi és újévi ajándékok.

FUCHS DÁVID Váci-utca 10. I. em. 5.

Az országos magyar gyorsíró egyesület

Báthori Dezső

középiskolai tanár ur vezetése alatt

új magyar és németnyelvű gép- és gyorsírási tanfolyamot nyit. Jelentkeztek felvesz a „YOST” írógép részvénnyársaság Erzsébet-körút 9-11 New-York palota

Hölgyeim.

Sajnálatos, hogy a t. hölgyek nem idejében látnak az are apólasához, mielőtt a napsgarak v. szél káros hatást idéznek elő, pedig mily kicsiny dologból áll szép fehér, tisztá arccal bírn. Nem csodálom, ha a t. hölgyek, a sok hirdettet és ajánlott arccremekből nem bírnak választani. Legyenek teljes bizalommal hozzám, kísértsék meg csak egyszer Mille Fleurs-Crémot, meg vagyok győződve, hogy céljukat elérék. — Mille-Fleurs-Crème próbatétele 50 kr. kőnyvel. Mille-Fleurs-poudre, fehér, rózsá v. érc (bar-náknak), 1 doboz 60 kr., szappan 40 kr. Főraktár: Térköz győgytára, Király-utca 12. — Továbbá csakis nálam kapható a Mille Fleurs-hajvíz, mely bármily ősz hajnak 1/2 óra alatt eredeti szinét visszaadja, 2 üveg 3 frt utasítással (2 höig elegendő), fekete, barna és arany-szőkébe kapható. Nem előgké ajánlhatom a t. hölgyek a homlokukot, mely rövid idei használat után a redőkötégek kisimítja, a homlokot fehér, szép formásra változtatja. Egy ily könt évekig tart, drjja 1 frt 50 kr. utasítással. Mily kellemetlen és rit a szőr az arcbán vagy sik körül, ezt fájdalom nélkül egy pillanat alatt el távolíthatjuk az általam kildűtt próba üvegező 60 kr. utasítással. Vörös kezeket v. ha még oly elhanyagoltak is, képszámítást által gyönyörű fehér puná-vá változik, 1 próbatétele 35 kr. utasítással. Szamos olisméro levelekkel bizonyíthatom felszerolt cikkeit bámulatos hatású, melyekért és biztos eredményért kezeskedem. — Utánvétellel titoktartás mellett akár itt Budapesten, vagy bárhová kildűm. MANDL IDA, Budapest, VII. kor., Btellen-utca 12. sz./No.

Első budapesti Kávemagazin

szétküldési osztálya

kávé

olvámolva és bérmentve. Postán utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldésével

4 1/2 kg. Kuba 6.50

4 1/2 kg. Mocca 6.50

4 1/2 kg. Jáva 6.50

4 1/2 kg. Gyöngy 6.50

1/4 kg. Csász. kev. tea 1.50

1/4 kg. Karaván tea 1.40

1/4 kg. Törmelék tea —.90

Zálogházi

cédulákat veszek a legmagasabb árakon, eladok 13 lates ezüst evőkészleteket 5 1/2 kr-ért, gyertyatartókat, girandolokat hálaltájakat, tálcákat, 6 kr., barokk és figurális stílusban 8 kr-ért grammoként 6 már 13 lates ezüst evőkészlet 6/4 frt, teljes ökezőszervice 2 személyre 142 frt. Nagy választék briliántokban 14 karátos férfi aranyláncok, köllőggó, 95 kr-ért grammokkal.

Altalmak karácsonyi és újévi ajándékok.

FUCHS DÁVID Váci-utca 10. I. em. 5.

Angol tapéta raktárak.

Főüzlet: Kerepesi-ut 6.

Fióküzlet: Irányi-u. 25.

Ajánlja nagy raktárát bel- és külföldi kárpitokban: kávéházak, vendéglők, épületek és lakások kárpitozását helyben és vidéken is azonnal és jutányosan elvégzi.

Uri Havelock

7 frttól,

Női Havelock

9 frttól,

Fiu Havelock

4 frttól,

Leány Havelock

5 frttól feljebb.

A legjobb csak

a tirolinál

Justitz Leopold,

lodenruna-specialista

BECS, IX., Währingerstrasse 48.

Telefon 7248. sz.

A tanítók egylete házának az osztr. turista, a touring-club és számos kerekpáregylet stb. szállója.

LODEN városi öltöny 12.-

LODEN menestekőfűző 12.-

LODEN hajtökö-peny 12.-

LODEN turistatökö-peny 12.-

LODEN molnár-öltöny 12.-

LODEN stűt-öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-

LODEN öltöny 12.-